

בעזה"

שער ההלכות

כא

זה השער לד' צדיקים יבואו בו (תהלים קיח, ב)
אהוב ד' שערים המצויים בהלכה (ברכות ח, א)
אחר רבי לבני שערים (סנהדרין לב, ב)

קובץ לתורה הלכה והשכפה

יוצא לאור בהשתתפות
ראשי הישיבה וחברי הכלול ותלמידי הישיבה
דישיבת בית שערם — אונגנוואר

אד"ש תשנ"ה לפ"ק

המהיר שלשה דאלעך

Published by

Mishne Halachoth Gedoloth Institute

Under the leadership of

Rabbi Menashe Klein

of Ungvar

Dean of Yeshiva Beth Shearim

1578 53rd Street

Brooklyn, NY 11219

לרכיש ספר זה או תקליטור תורני של כל הספרים
עם תוכנית חיפוש וtabבנית צילום, להתקשרות:

To purchase printed copies of this volume or a Compact Disk
containing all the volumes in searchable text files & PDF format,
contact:

ארה"ב Toll Free (888) 498-8642
ניו יורק New York (718) 851-0806
ארץ ישראל Israel (02) 587-0613
MishnaHalachos@mail.com

תרומותכם תאפשר לנו להמשיך בהפצת תורה בישראל

Your financial contribution is appreciated as it will help us continue to spread torah
through publishing seforim and making them available on computer.

נא לשולח תרומותכם החשובה:

Please send your generous donations to:

Machon Mishne Halachos
3301 W. Strathmore Ave.
Baltimore, MD 21215
USA

כל הזכויות שמורות תשס"ד

Copyright © 2004

בעזה"

שער ההלכות

כא

זה השער לד' צדיקים יבואו בו (תהלים קית, ב)
אהוב ד' שערים המצויינים בהלכה (ברכות ח, א)
אחר רבי לבית שערים (סנהדרין לב, ב)

קובץ לتورה הלכה והשכפה

יוצא לאור בהשתתפות
ראשי הישיבה וחברי הcolaול ותלמידי הישיבה
דיישיבת בית שערים — אונגגוואר

אד"ש תשנ"ה לפ"ק

כל הזכויות שמורות
מכון משנה הלכות גדולות
5306 16 עוני
ברוקלין, נ.י. 11204
(718) 851-0806

על הטоб יזכור

הרבי הנכבד המפואר
איש האשלכות, המהול בתשבחות
עומד לנוס מוסדותינו הקדושים
ראש הקהיל דקהילתנו המפוארה
קהילה אונגואאר

מוֹהָרָר דוד אֲרֵי פֿרַעְדָּמָן הִי

נרו יאיר ויזרח כצאת השמש ממזרח
ה' ה' אלקי עמו ועל

כברכת רבי ווחכמי הכלל

דפוס אופsett "מוריה"
MORIAH OFFSET CO.
115 EMPIRE BOULEVARD
BROOKLYN, N.Y. 11225
(718) 693-3800

תוכן העניינים

ה	הקדמת המערכת
ו	כ"ק מרז אדרמור"ר שליט"א בעניין לפסוק הלכה ע"פ הכרעת מחשב [קאמפיוטער]
יט	מדור דובב שפתוי ישנים מכת"ק של הגה"ק בעל מראה יחזקאל מקרלסברג ז"ע [מסכת חולין] פרק השוחט
ככ	מכת"י הגאון ובי יקותיאל יהודא רוזענברגער זצלה"ה אבדק"ק דיעורש בעהמ"ס שו"ת תורת יקותיאל בעניין סיום מסכת לבכוריים בערב פסח
לה	מכת"ב הגאון ובי חיים עוזר גראדזנסקי זצלה"ה בעהמ"ס שו"ת אחיעזר
לו	מכת"י הגאון ובי יודא צבי בלום זצלה"ה אבדק"ק הענעשהוין בעהמ"ס שו"ת שרית יהודה
מ	מדור רבנן ותלמידיו כ"ק מרז אדרמור"ר שליט"א בעניין שלא לאכול מבשר הפסח נא ומboseל
מה	הרהור"ג דוד שלמה קלין - רב בקרית אונגווואר בדין הספיקות מתי קורין בחם בכרכה
נז	הרהור"ג עמרם קלין בכ"ק מרז אדרמור"ר שליט"א בעניין לפדות בשטרות
סב	הרהור"ג אהרן אליעזר ליפא הלויז זילברמן - ראש הכלול מיישב דברי האוחה"ק בפ' בהעלותך שכח דגר שנתגייר בין שני פסחים דפטור מפסח שני, דברומכ"ט מבואר להיפוך. ובאיור בפלוגחת הרושונים בגרא אי מהני טבילה קודם המילה, ובמאי תלוי. וכמסחף.
ע	הרהור"ג זלמן ליב רוזענברגער בדברי הש"ך (י"ד סי' י"ז סק"א) דכשמעמידים אותה בידים אין מוציאין אותה מחזקת מסוכנת

עב	הרוח"ג יודא ליבוש קענינג - רב דקלהל חוקי חיים בעניין גילוח כחו"מ
עה	הרוב שמחה משה פראננד במצות טיפור יצוי"מ
עת	הרוב שמואל קלינן בעניין מצה של חרש
פא	הרוב ישראלי מאיר קענינג בדין פرونץ כעומד (סוכה טו).
פז	הרוב מרדכי פינסקי גיטין דף י"ט

הקדמת המערכת

ישmachו הלומדים ויגילו התלמידים בהגנות נגלוות קונטראש שער הלוות הנוכחי, חידוש תורה מרנן ורבנן הגאנונים הצדיקים זצ"ל, אשר בישיבת של מעלה המה, ורואים אור הרפוס לראשונה מכת"י נזחותתינו שלוחה בזה לכל אלו שהמציאו לנו כתבי הקודש הללו - וזאת למודיע שכל החידושים הללו נדרפסו לפי סדר קבלתן, ואין מוקדם ומאוחר בתורה], ולהבהיר"ח מרנן ורבנן אשר אתנו הם לאורך ימים וש"ט, ותלמידי הכלול שליט"א.

א"ך טוב לישראל, גליון הנוכחי היא גליון ה"כ"א מהוברת שער הלוות, ואין טוב אלא תורה [בדרכות ה' ע"א], וסימנא מילתא היא [הווריות י"ב ע"א], ורכבר בעתו מה טוב, משנכנס אדר מרבין בשמחה, ושמחה היא תורה כרך האמור פקודי ה' ישרים משמחי לב [עדכין י"א ע"א], והזמן גורם להרבות בלימוד התורה, רהדר קבלה ביום אחזורש דכתיב קימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר [שבת פ"ח ע"א], ועכ"כ בשנה זו שנת העיבור שיש לנו שני אדרים וככלים למשניה עאכ"כ שהשמחה היא בכפלים, והרוצה שיתקימו נסיו יטע בהן אדר שנאמר אדריר במרום ה', לי הרים היתה אורוה ושמחה ושותן ויקר, אורוה זו תורה וככה"א כי נור מצוה ותורה אור [מגילה ט"ז ע"ב], ופיירשי" אורה זו תורה שנודע עליהן המן שלא יעסקו בתורה. ויהי" שכאשר שמענו כן עוד נזהה ונזכה להגדיל תורה ולהדרירה כי הם חיינו ואורך ימינו ובهم נגה יומם ולילה ולהרחב גבולי הקדרושה אכיה"ר.

וזאת למודיע שבדרעתינו היה להרחב את הקונטראש הנוכחי כאשר עשינו בקונטראסים הקורמים אך מפאת סיבות שונות לא אסתהייע מילתא וקיימנו לעת עתה דפסת מועט דפסת, ובעהשיות בקונטראסים הבעל"ט נרחיב את הקונטראש להכניות מפרי עטם של תלמידי הכלול והישיבה, ואתם השליחת.

חו"ש אדר"ד תשנ"ה לפ"ק
פה ברוקלין יע"א

המערכת

גָּלִיּוֹן זֶה יֵצֵא לְאוֹר
לְזֹכֶר נְשָׂמַת
כְּשֵׁת

מוֹהָר מָשָׁה חִיּוֹם גְּרָאָם זֶל

הוֹנְצָחָה עַזְבָּן בָּנוֹ יְחִידָוּ
יְדִידָנוֹ תְּחִזְקָה וּבְעַמְמָכָרְבִּים
כְּשֵׁת מוֹהָר יִצְחָק שָׁרָנָא שְׁלִיטָא

כ"ק מラン אדמור"ר שליט"א

בעניין לפסוק הלהה ע"פ הכרעת מחשב [קאמפיקוטער].*

זהה ריבים חללים יפל ורבה המכשלה ולא יעשה כן בישראל. ועלינו לחנוך את העם כי כל בירור הלכתי יש לשאלול לחכם שהגיע להוואה ועל פיו יעשה. החותם למען מניעת מכשולים מישראל והעמדת הדת על תלה.

ולפי שבו בזמן קבלתי גם מכתבי מהרב הגאון ר' שמחה בונם ולדנברג שליט"א חכר לב"צ בעודה החודית ירושלים עיה"ק ובקש ממני לפרסום בו איסור שלא לסמוק על המחשב בענייני וסתות שכבר גרמו מכשולות, וגם בשאר הלכות, ואמרתי סימנה מילתא הוא וכתבת ליידי הרב הגאון הנ"ל ולא אמרו רכנן בכפיא ולכך אשלח לו העתק مما שכתבתי להנ"ל והארכתי גם בדברי מעכ"ג ונוא להשים עיניו הבודחים ובידיו לקרוב או לרחוק.

זהה אשר כתבתי ליידי הרב הגאון הנ"ל, קבלתי מכתבו היקר עש"ק, בעניין המגפה שנחטפתה בין שמורי התורה לסמוק בהלכות חמורות כוסותות נשים וכיוצא אשר אמרו חז"ל קניין ופתחי נדה הן גופי הלכות, על השבונות של הגולם הנקרה מחשב [קאמפיקוטער]

ד' לסדר אשר תשים לפניהם התשנ"ה
בנ"י יצ"א

מע"כ יידיך ה' וידיך

הרוב הגאון והמפורסם

לחומם מלוחמות ה' כו'

כג"ת מוה"ר נסים קארעלץ שליט"א

גאב"ד ברמת אהרן ב"ב תוו"א

אחדדשכ"ג שליט"א, בידיות נאמנה.

קבלתי מכתבו היקר עש"ק ע"י אחד מתלמידיו בירושלים עיה"ק, בעניין המגפה שנחטפתה בין שמורי התורה ולסמוק לפסוק בהלכות על גולם, ז"ל כאשר ידוע דמות מוריה הוראות בישראל והתנאים הרובים הנזכרים זהה, האם אפשר להעלות על הדעת למסור החפקיד של מורה הוראות או אפילו חלק מזה לידי גולם. ב) האם מחשב מסוגל למלאות תפקיד לפסוק הלכות בישראל, הלא בכל שאלה צריך לעמל עד שקובעים בדיקות מה העובדא שלפנינו ולאיזה הלהה ליחס העבר האם זה מסור לכל. לא אין הדבר כן כלל וכלל ואסור לקבוע נוהג בזה לשאלות הלכיות למחשב כי דבר

* כורכנו בקובציים הקודמים, מעתרים אלו את ראש החוברות בתשובה הלהה למעשה - המערכת

א) בדבר המגפה הטכנולוגיות שפרצה לה פרצה בחומרת התורה וכבר עשתה לה כנפים גם בין מהלכי בדרך התורה החודדים וסומכין על הגולם הנקרוא מחשב או קאמפיטער בלו"ז אפילו בענייני הלכה, ובזמן האחרון נחפשתה הצערת בין הנשים בנות ישראל השרות לסמוק על המחשב בענייני סמות החמורים, ליתא איסורי כורת ר"ל מה שמעולם לא מסרו דבר כזה רק לגדרויל ישראל ועכשו נתן תורה החדש לפסוק כל איש ואשה לעצמה בענייני איסור כורת החמורים ע"י העמדת הגולם המחשב וכאשר יצא מהגולם כן מעשה, וכבר יצאו כמה מஸות מזויה בעוניה, ומ"י יודע עד היכן הדברים גיעו. והנני להעלות על הכתב מה שעלה לי והרבה פעמים דברתי בעניין זה של המחשבים והקלקולים והמסילות שכבר יצאו וח"ז עוד עתודין לצאת אם לא יפסיקו בזה מיד ויהי צריך זה להכנס כל חכמי ישראל ולאسرם איסור עולם.

ב) פשוט בענייני כביעה בכוחה שאיסור גמור הוא לסמוק בפסק ההלכה על הגולם הזה הנקרוא מחשב, בין הלוות יומיות וכ"ש הלוות של איסור וסתור וכיוצא בו שהם איסורי כורת וחיבבי מיתות ב"ד שהוא איסור גמור וח"ז לסמוק על זה אפילו סמיכה כ"ש, ואפילו למורי הוראות אסור להורות מחשב אלא מש"ס ופוסקים,

בלע"ז) וגם לפסוק הלוות בכלל ובפרט ע"פ חשבונות וסיווע של המחשב, אשר כבר יצאו כמה מסילות ואחריתה מי ישורנה בעות וקלול הדין ומה שעלול לגרום בימים יבואו בכל מקצועות התורה, ליבא לפומה לא גליה, ובו בזמן קיבלתי פקס ממכתב יידי הганון ר' נסים קאטראעליך שליט"א מב"ב, בדבר המחללה בזמן האחרון שהתחילה לסמוק יותר ויותר אפילו בין בני תורה החודדים ואפיי בין הרבענים לפסוק הלוות בכלל, מהגולם הנקרוא מחשב או קאמפיטער בלו"ז, והראה מראה מקום כמה טעמים שח"ז לסמוק על זה, כי בכל שאלה צרי עמל עד שקובעים כדיוק מה העובדא שלפנינו והאם זה מסור לכל ח"ז והנוגג לשאול שאלות הלוות למחשב דבר זה רבים חללים יפיל ורבה המכשלה ולא יעשה כן בישראל. ובקשרו במכתבים אליו שלא לעמוד מן הצד אלא לצאת במחאה גדולה וגלו"י פה בארץ"ב לעזרו את המחללה והצערת המתפשטת ומתפרקת החדרשות לבלי יתפשט, והגמ' כי לא יעתה מה מצאו בי כל ריק מלא בושה וככלימהומי יותן והי חי לעמוד בין החיים ובין המתים ותעציר המגפה, ומ"מ אמרתי כי לא עת לעמוד מן הצד והשיות"ש בזכות התורה הקדושה יעמוד לימין אכיוון, והחדר אני לכל אשר יראן, והנני מצטרף לטפל למצוה קדושה זו.

רשות ערום ומסתכרה שהוא מגוש כמכשף.

והסתמך על המחשב הרוי גרע מזה אלף מעילות אהורנית, חדא) כי שורי כאן לא קרא ולא שנה ולא שימוש ת"ח. המחשב אינו אלא כשורף ומשפך מה שמכנים בו מוציא ומ"ז זה שembrer איזה הלכות הdecot להכניס בו ועל איזה הלכותenan סמכין ופשט כי הרבה הdecot דחוית לקולא או לחומרה הכניסו במחשב והמתכל עלייהם סומך עליהם, והשנית) כי יוכנסו במחשב גם הלכות של אנשים מכל מיני סוג ואפלו מינין ואפיקורסים ופשט דאפלו ספר תורה שכתחבה מין ישך ואפלו רק חלק הימנו וכמה ספרים הרוחיקו מפני שמצאו בהם דבר אחד או שניים שלא לפ"ז רוח התורה הרוחיקו את כל הספר והמחבר וכאן כיוון שמכנים וודע עלולים להכניס מכל סוג מחברים ואנשים הרוי הוא פיגול ופסול מצד עצמו, וודע בו שלישיה) כיוון שלא למד הלכה בדבר קטן מאד משתנה הענין וההלכה, והלא לעניין שבת וחוה"מ כתבו שהלכות קטועות הן ואין מדרמן מילatta למילתה וכן מצאתי מפורש בחינוך ובשם החכ"ז ומן אדרמור מצאנו זצלה"ה ובטריפות אמרו אין מדרמן בטריפות שהרי חתחה מכאן ומה התחכה מכאן והי.

ורביעי בקדוש) דעת כלם העיקר שלחוות הלכות צורך שימוש אצל גדולי הדור ולא כל הרוצה ליטול את

ספרים הקדושים והמחברים כ"ע ונושאי כלו, ולצירע לעצמו בכל הלכה והלכה שפוסק כאלו בעל השמואה עומד נגדו, וקורא אני מפיהם ולא מפי רושמי גולם במחשב, וכ"ש להמן עם שבכלל אין לפוסוק הלכות כאלו ורק ישאלו מורי הורה, ואסור למסור בכלל הלכות וכ"ש פתחי נדה שעלהן אמרו (אבות סופ"ג) ר"א בן חסמא אומר קינין ופתחי נדה הן הן גופי הלכות ח"ז למסור להמון עם וע"ה ובכלל למי שלא הגיע להורה, והרי אפילו על מורי הורה שפסקו מקיצורים בלי לידע מ庫ורי ההלכה בראשונים ואחרונים קראו עליהם מבלי העולם, כיוון שלא ידעו הטעמים ולפי הטעמים משתנה הדין ולכן צריך לדעת מקודם ההלכה והדברים ועם כל זה ציריך סייטה דשmia.

וגם' מפורשת היא סוטה כ"ב ע"א איתמוד קרא ושנה ולא שימוש ת"ח ר' אלעזר אומר הרי זה ע"ה ר"ש ב"ג אומר הרי זה בדור ר' ינאי אומר הרי זה כתוי, ובאחד בדור יעקב אומר הרי זה מגוש אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא בר"א בר יעקב דארמי אינשי רטין מגושי ולא ידע מאyi אמר, ופרשי"ו ולא שימוש ת"ח ללימוד סבות הגמי בטעמי המשנה מה הם רשות הוא שאין תורה על בוריה ואין ללמידה הימנו שע"י הטעמים יש חילוק באיסור והיתר ובדין מונות לזכות ולהיב ובתירות לטמא ולטהר, והנה אף' למד קרא ושנה אלא שלא שימוש ת"ח הרי זה

וראי גמורה לדברינו מרביינו הגדול מהרייל בתשובה מה שזכה על אחד מבני דורו רביינו חיים הרצפה מאויישפורך שרצה לחבר הלכות נדה וכתחמים בלשון אשכנז כדרי שהעה והנשימים יכולים להבין וללמוד בענינים לעצמן וכעס המרייל מאר וכתב על הראשונים אנו מצטרעים שככל בעה"ב שיעודו ל��ורת פרש"י בחומש או במחוזר או לכל הפחות שיטה בילדותו וכי לפניו ימים ושנים ושמעולם לא שימוש ת"ח כל אלה חבו אל עמק השוטים ומסתכלים בדברי רבי החכמים כגון שערי דור"א וסמ"ק וטורין וכל אשר נמצא אליו ומורין הלכה למעשה מתוך חבוריהם והן הן התנאים מבלי העולם שאמרו חז"ל פ' הי נוטל (סוטה כ"ב א') כי אין יודעים הטעמים ולפי הטעמים משנים הרין וההוראה כדפי רשי"י בכל דרכיהם שאין הורה אלא התלמיד וכו' ורבו המהכחים לא כן כיוונו אלא לתלמידים הרואין להורות והם יודיעו את הנשים החיקות וכו' הן בктивו או בעירו או בשכנותו והמכשילה זאת תחת ידינו כדעליל כי לא רבים ייחכו וסבירין להתחכם ועדין לא נפתחו עיניהם.

ואני שמעתי באוזני מפי אחד מן המפלפלין שהוא מלעיז על לימוד הפלפל ועל התלמוד ואמר מתוך חיבור משנה תורה של הרמב"ם יפסוק כל הספיקות שבعلوم, ובילדותו שנה מעט ואפ"ה לא הי לב לידע כמה

השם נוטל וע"ז תקנו לקבל סמיכה אף בזמן זהה עיין ריב"ש בשוו"ת שלוומי שקרוא וננה ולא Shimsh ת"ח הרוי זה ע"ה והסבירי במקום אחר שכמו רופא חולים לומד שיש שנים בתיכון וכיוצא בו ולאחר שגמר בהצינות הכיל גודלה עדין אסור לו להיות רופא עד שישמש ג' שנים למשה בבית חולים ולאחר ג' שנים אם יצליה רק אז הוא יתחיל להיות רופא וא"כ ק"ו בן בנו של ק"ו רופא נפשות מורה הוראות שאיפלו למד כל התורה צריך לקבל שימוש בהוראה ובפרט בעניין נדה ואם לא קיבל אין בהוראותם כלום, וחמישית אוסף עליון) לפמ"ש הרמב"ם ז"ל בפיה"מ (אבות סוף"ה) בן הא הא אומר לפום צנרא אגרא וז"ל ואמר בן הא הא לפי מה שatzatur בתורה היה שכrk ואמרו שלא יתקיים מן החכמה אלא מה שתלמוד בטורה عمل ויראה מן המלמד אבל קריית התענוג והמנוחה אין קיום לה ולא תועלת בה ואמרו בפי מאמרו (קהלת ב' ט') אף חכמו עמדו לי חכמה שלמדתי באך ערода לי, ומפני זה צוה להטיל אימה על התלמידים ואמרו (כתובות דף ק"ג) זרוק מורה בתלמידים ע"ש. ولكن כל מי שסומך עצמו ופסק מהמחשב בלי לעין בש"ס ופוסקים הוראותיו פסולים לא רק להלכה זו אלא בכלל אין לסמן על הוראותיו ומימי מי מעור וaprovo אף מקלה ואין לסמן עליו כלל וכלל כמו שאבאר בסמוך בס"ד בארכיות.

בקיאין הן על פי אימותם והורתן ושושן רוב החומרה דרבנן דמקילי הרבה בנות ע"ה ונשותיהן. ע"כ מוטל על כל חכם ות"ח להודיעם ולהפרישם מאיסור ולזהרין בדרך ישרה ולכל הפחות בני ביתו והם יודיעו לחברותיהם וכו' ולפעמים ידרשו להם מה שנראה לו צורך להזרען וכו' אך יזהר שלא יטעו כאשר ראייתו כמה פעמים שטועים בדברי הדורש מה שודרש לאסור הבינו להיתר. וכזה עשו קמאי דקמן מהר"ח ואחרני שדרשו עניינים שלו הנראה להם צורך. וכן שאר ענייני תורה הביתה הנ"ל וכן הוג חממי דורינו ונלך בעקבותיהם ובזה נפשינו הצלנו עכל"ק העתקתי כמעט כל לשונו כי שם ק"ו לדיננו עין שווייה מהר"ל החדש (ס"י צ"ג).

ומעתה את המהרי"ל ז"ל בזמנו כעס על אחד מהראשונים על מה שרצתה להכנס לכל ע"ה בלשון אשכנז הלוות נהנה וכתמים מה נאמרenan על המחשבים הקאמפיטערס בלע"ז שהם אלף פעמים אחרונית. והדורות ידו פלאים, ולכן דעתינו מסכמת לדעת הגדולים שאסור להשתמש במחשבה לפסוק. ממש הלוות בכללו ובפרט הלוות וסתות, מטעם שכחוב מהר"ל ז"ל ועוד טעםם רבים מלבד הטעם שע"ז יעוזו את הרבנין גדולי התורה מורי הוראה בישראל בכלל ויעסקו בעצמן באלו הלוות מה שאסור לאשה או לע"ה שאין מורה הוראה לפסוק לעצמו אלא חייבים לשאול על כל

תיקו יש בתלמידו וכמה ספיקות יש באומו חיבורו בעצמו ובפלוגמות ומה שנתהדרשו ספיקות ופלוגמות מאז שנחפטו אותו חיבורו ומידי יום ים. והכל הגנוו ואפ"ה היה מחריס נגיד וכונגד טוביini חבירי ריבנו סמיכי. וכור' ועכ"ז אתה בא להוסיף ולגלל עליינו חדשים ולפזר במקום המפוזרים לע"ה ולנסים הפוחדים ולחתם להם יש ושם ללמידה ולהוראות מתוך חיבורך האשכנזי ענייני נידות וכתמיםZZ ד Disko בה רבנן קמאי ובתראי והוא כמים שאין להם סוף, חילתה חילתה הנשמע או הנמצא כוה מימות אבותיך ובאות אבותיך ואך כי חזין הרבה הילכות או"ה ונדה וחללה והלכות פסח וי"ט וכמה עניינים ולא כדי שתתגדר בהם הניחון אלא מפני המכשול כרלעיל.

והאריך שם בחכם אחד שהחיבר הל' שחיטה בלשון אשכנז וכוכנתו היתה רצוי' וטובה כי ראה כמה ע"ה שיש בישובים שלא יכולו ללמידה ה"ש על בורית ואפ"ה לא נחפטו דבריו ולא קבלום עעיפ' שרוב הל' שחיטה הם בקיצור ואותם של אשכנז' מבוארים היטב ואפ"ה לא נהגו רבוי' להקביל השוחטים על פיהם, אף כי כל פסול שחיטה דאוריתא (כלומר ואפ"ה לא חשו בשbill הע"ה הנ"ל) ק"ו ב"ב של ק"ו והילכות נהה בדורינו השפל והפרוץ בע"ה מהטעמים דלעיל, ולא יזכור ולא יפרק ולא יעלה על לב לעולם אך הנה להם לבנות ישראל אם אין נביות בנות נביות הן ומנועריהן

הרב הגאון הג' מוהר"ן קארעליז ש��יט"א גאב"ד ב"ב. והנני להעתיק קצר מדבריו זו"ל כאשר ידוע דמות מורי הוראות בישראל ותנאים הרבים הנצרכים לזה, האם אפשר להעלות על הדעת למסור התפקיד של מורה הוראות או אפילו חלק מזה לידי גולם. ב) האם מחשב מסוגל למלאות תפקיד לפוסק הלכות בישראל, הלא בכל שאלה צריך לעמול עד שקובעים בדיק מה העובדא שלפנינו ולאיזה הלכה ליחס העבר האם זה מסור לכל. לא אין הדבר כן כלל וכלל ואסור לקבוע נהג בזה לשאול שאלות הלכות למחשב כי דבר כזה רבים חללים פיל ורבה המכשלה ולא יעשה כן בישראל. ועלינו לחנוך את העם כי כל בירור הלכת឴ יש לשאול לחכם שהגיע להוראה ועל פיו יעשה. החותם וכיו' והנני להעיר קצר ולהוסיף על דבריו לבנות ולא לסתור להוסיף ולא לגרוע כי להלכה הנני מסכים בכלל מה שכתב כבר הנני צועק ככרוכיא על המחשב ולא רצוי לשם ואולי סוף קול סוף ישמעו גם עתקתינו.

(וליבא לפומי לא גלייא לולי דמסתפיינא הו"א ברמיזא שהמחשבים הוא בכלל העגלים שהעמיד אותו הידוע (מלכים א' י"ב כ"ח) ויועץ המלך ויעשה שני עגלי זהב והכניס בהם דברו שהיו אומרים הנה אל ישראל אשר העלו מארץ מצרים, ועיין סנהדרין (ק"א ע"ב) שמתהילה כוונתו לא היה לשם ע"ז אלא הושיב צדיק אצל רשות

פעם ופעם וכמ"ש כבר וברורתי הדבר, עיין (נדח כ' ע"ב) בילתה דבריתו דרב נחמן איתא דמא לкомיה דרבב"ח וכל פעם שהי' לה שאלת הלכה שנייה בעצמה ועיין תוס' שם ד"ה כל יומה אמרاي לא הראתה לרבי נחמן ולכאורה אמרاي לא פסקה לעצמה שכבר ידעה שהרי כך אמרה לרביב"ח כל יומה הו מרכי לי אלא שככל שעיה צריכה לחזור ולשאול ולא לסמוד על עצמה שאינה מורה הוראה, ועיין שבויי בעיון יעקב (מגילה י"ג ע"ב) באסתור שהלכה בעצמה לשאול לחכמים שכש שמעה ממרדי צריכות להזכיר לשאר נשים שלעצמן צריכות ללקת לשאול, ועיין בספרינו משנ"ה ח"ז סי' קל"ג וס"י קל"ה כ"ש וק"ו בן בנו של ק"ו על מי שלא למד הלכה ולא קרא ולא שנה אלא מסתכל באיזה הלכה על המחשב ופוסק מזה הלכות, שהם בכלל וربים חללים הפליה, חוץ מזה יש איסור גמור למסור כל הני הלכות ביד ההמון עם שיפסקו לעצמן, והשומע ישמע וינעם לו. וי"ר שישמו דבריהם ודברינו ונזכה לתקן את אשר שחתנו כבר בזהacci"r.

אלו דברי אדם מועט לעולם עבד לעברי ה' המצפה לישועת ה' כהרף עין בלב ונפש,

מנשה הקטן

לאחר חיותם שטרות, נכתב כאן קצר הערות בעניין להורות בכלל מן המחשב, ולהעיר קצר במכחוב יידי

בתנורא דאייהו בדיק נפשיה אותיביה נפל תילחי תילחי קרי שמואל עליה דרב לא יאונה לצדיק כל און (פרש"י שנודמנתי ומנעתיו מלאכול) קרי רב עליה דشمואל כל רוז לא אנס לך, ובגמ' ב"ב קל"ג ע"ב סבר ר' עיליש קמיה דרבא למייר שני נמי שkil אל דיני דחצצתה hei דיני לאו היינו דשלח רב אחא בר רב עויא אסיף קרי עליה אני hei בעתה אחישנה. וברשב"ט איסיף רב עיליש מרבא פן יאמר רבא בלבו אלו לא הייתי בכאן היה דין דין שקר וכן כל דין שהוא דין שלא בפני. קרא עליו רבא לנחמו אני hei בעתה אחישנה בעת שהצדיקים צריכים לישועה הקב"ה מציאה להם אף אתה אני יודע בכך שמעולם לא בא תקלה על יrecht בדין תקלה על יrecht שהורי העשיו זימני לי הקב"ה קודם שהגעת להוראה ולא נכשלת. ועיין בעורך שפי שהורה קודם שהגיע השעה שראוי להורות, עוד ראי' بما שאמרו שתלמיד לא יפסוק בפני רבו ואפי' ביעתא בכוחה ומביא אבי מעשה שהורה ושגה בהוראה (כתובות ט' ע"ב) ואמר אבי האי מילתא דאמור רבנן אפילו ביעתא בכוחה לא לישרי איניש במקום רבייה לא משום דמייחז Каפקירותא אלא משום דלא מסתיעא מילתא למימרא דהא אנא הוא גמירנא ליה להא דרב וشمואל אפי' hei לא מסתיעא לי מילתא למימר ע"ש.

ובגדולי התורה אפי' הראשונים לאו כלחו זכו להיות מכוננים להלכה ועיין

והתמו שנייהם ומזה יצא העגל השני של רבעם וה"ז עינינו רואות שהמלחיפים גדול התרבות וספריו קודש בתבנית עגלים הנקרים מחשב ומכוונים בהם מה שרצו והמחשב צווק ופוסק. אווי לאזנים שכך שוממות).

VIDOU דלאסוקי שמעתה אליבא דההלוות סייטה דשמייא ובבודד המלך ע"ה כתיב וה' עמו מלמד שההלכה כמותו בכל מקום ובגמ' (עירובין נ"ג ע"א) דוד גלי מסכתא שאל לא גלי מסכתא דוד דגלי מסכתא כתיב בה יראיך יראוני וישמהו שאל לא גלי מסכתא כתיב בה ובכל אשר יפנה ירשיע ועיין רשי' דגלי מסכתא ל"א מפרשים שמועותיהן ומדקדקים בטעמו של דבר עד שמתישב לבן. ובבודד גלי מסכתא כדאמר בברכות (די' ע"א) שהיה יגע בתורה ומורה הוראות כדאמר יrecht מלוכלות בדם שפיר ושיליא ואומר מפיבושת רב כייפה דנתני ייפה זכייתך וכיו' ירשיע לא היה זוכה להורות כהלה. וגדולי עולם מצינו שהתפללו על זה ור' נחוניה בן הקנה שנכנס לביה"מ התפלל שלא אכשל בדבר הלכה.

ובגמ' חולין (נ"ט ע"א) ההוא בר טביא דאתא לבי' ריש גלותא דהוה מיפסק כרען בתורייתא בדקיה רב בצומת הגידין ואכשרי' סבר למיכל מיניה באומצא אל' שמואל לא חיש מר לניקורי אל' Mai תקנתא נותבה

שbatchת מן ברה"מ והיתה עגונה והתיורה לינשא וילדה בן ועכשו נתגלה שבعلת בא והיתה מכובלת מאד, ושאל הגאון מי התירה ואמרה על גודל אחד והחילה לבור ולהתענין על התייר ונחברר שspark דברה רק תחת עצמה באילן גדול, ואמר הגאון זיל כי לנין חקר כי לא האמין שగודל כזה שי' לו סייעתא דשמייא יצא מאתו ח'יו מכשול כזה.

ורבינו הגדול הרמב"ן ז"ל פ' משפטים (כ"א ו') עה"פ והגישו אדניו כתוב, אל האלים לב"ז, ואמר ר"א כי נקרוו השופטים אלהים בעודם מקימי משפטם האלקים בארץ, ולדעתי אמר הכתוב והגישו אדניו אל האלים עד האלים יהיו עמם בדבר המשפט הוא יצדיק והוא ירשיע וזהו שאמר אשר ירשיעון אלקים וכן אמר משה כי המשפט לאלקים הוא, וכן אמר יהושפט כי לא לadam תשפטו כי לה' ומן הנובי ז"ל בחשובה להגרי פיק בעניין ששאל אי מותר לדפנות ברייא על חשבון של טריפה והאריך פעמים ושוב כתוב הגאון בעל נובי כנראה שאלת זו אינה הלכה למעשה ולכן ליכא סייעתא דשמייא ולא כתוב עוד בזה, ועתה פוק חי ומה ממן הנובי ז"ל שהיה אורך בדורו ובכל הדורות ואעפ"כ הרגיש בשאלת שאינה הלכה למעשה וליכא סייעתא דשמייא, ומה יענו איזובי קיר החושבי מחשב. ושמעתאי שbatchת אישת לפני גאון במעשהנו נראה

מאירי יומא (כ"ז ע"א) זול"ק בכמה מקומות ביארנו שרatoi לאדם להזהר שלא לפרטם עצמו בהוראה אלא א"כ יודע בעצמו ושיהו אחרים מסכימים עליון שהוא ראיו לך, ואין אדם ראוי לך בשלימות ידיעה בלבד שכמה ראיינו שידיעתם גודלה בתלמיד שאים יודיעים לכוי שמוועה אחת להלכה ולמה שרatoi להורות וכמה מוחזקים בחדרי תורה וכשההוראה באה לידם אף הפחה אינם מוצאים. וכל הדברים שאין האדם זוכה לההוראה אלא בשתי דברים א' ידיעת התלמוד וקבלתו ושניתה לה שלימות הכח השכלי שבו לבחינת הדברים והבאתם למץוף להוציא דבר מחותך דבר ועל שתיהם בכלל אמרו במסכת סנהדרין גמיר וסביר ועל זו האחורה אמרו כאן על שבת יהודה עסוקי שמעתה אליבא דהילכתא קאמינא כלומר שאע"פ שהם חכמים אינם יודיעים לכוי את המשניות ההלכה עכל"ק ע"ש.

וממן הנובי ז"ל בחשובה להגרי פיק בעניין ששאל אי מותר לדפנות ברייא על חשבון של טריפה והאריך פעמים ושוב כתוב הגאון בעל נובי כנראה שאלת זו אינה הלכה למעשה ולכן ליכא סייעתא דשמייא ולא כתוב עוד בזה, ועתה פוק חי ומה ממן הנובי ז"ל שהיה אורך בדורו ובכל הדורות ואעפ"כ הרגיש בשאלת שאינה הלכה למעשה וליכא סייעתא דשמייא, ומה יענו איזובי קיר החושבי מחשב. ושמעתאי שbatchת אישת לפני גאון במעשהנו נראה

את הרובים ועיין חוייט אבות פ"א מ"ז
וקנה לך חבר.

וכדי לבודר קצת הא מילתא דהני מהשככים בכלל ולהלכה בפרט, הנה זה לי כשהה שנים בשעה שהוציאו המחשב הראשון לבדוק הס"ת בכל העולם ובמשך גדול לפסול כל הס"ת אשור לא יערכו בדיקת המחשב ולא יעלו לתורה במקומם שיקראו בס"ת שלא עברה הביקורת של המחשב והגט כי לא נביא אני ולא חכם לראות את הנולד מ"מ כתבתי אז בארכיות שח"ז ליתן יד להזה כי הוא התחלת להכיא שינויים בתורתינו הקדושה ובכל הזמנים היו נמצאים טעונים בס"ת פחות או יותר במקומות שהיו סופרים יותר דיאקנים היו פחות ובמקומות שלא היו כ"כ דיאקנים היו יותר, ומ"מ לכלום שמות יקרו וחסרו או יתייר וכון קראו בס"ת אלו ביצירור וכרכו עליהם ברכת התורה מלפנים ואחריה וזה מזמן עוזרא הספר שמצוין ג' ספרי תורה בעוזרא ובמה שנינו באיזה מקומות (עיין מ"ט פ"ו ה"ד) א"ר שמעון בן לקיש שלשה ספרים נמצאו בעוזרא ספר מעונה, ספר זאטוטי, ספר היא, באחד מצאו כתוב מעון ובשנים כתוב מעונהALKI קדם וקיימו שנים ובטלו אחד, באחד מצאו כתוב וישלח אל זאטוטי בני ישראל ובשנים מצאו כתוב וישלח את נעריו בני ישראל וקיימו שנים ובטלו אחד באחד כתוב אחד עשר היה וקיימו שנים ובטלו אחד עשר היה וקיימו שנים ובטלו

הסדר קדמאותן אלין אינו סדרין דגלגולא דין נשמתין דעתנו כל חד וחדר לקבל עונשיה ובאיור הריב"ש טוב דיון דאלקים נצב עדת אל דין לפעמים לפני הגלגולים שזה הי' חייב זהה בגelogל אחר ומציא הדין לאמתו CIDOU. ובגמ' (ברכות ח' ע"א) אמרו מיום שחורב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה בלבד.

ולכן פשוט דכל מי שעוסק בהוראה ומורה הורה בישראל בקדושה ובטהרה ומגיע עצמו על התורה זוכה להיות מרכבה לשכינה ולהיות אכפניה להקב"ה שהוא מקום ר"א של הלכה וכל זה אם לומד הלכות בקדושה ובטהרה, ואז זוכה לסייעתא דשמייא לפסוק ולכוון כהלה, אבל הדוחף כפתור של המחשב ואני מיגע עצמו על דברי תורה פשוט שאיןו בגדר זה ואני לו סייעתא דשמייא כלל ואפי' מה חשוב שפוסק כהגן אינו מוציא לכון להלכה, ורק"ז בן בנו של ק"ז ומה אני תנאי ואמוראי כאבי תלמיד ותיק שכל הש"ס מלא בהיות דאבי ורבא ולמד תורה וידע ההלכה ואעפ"כ לא هي לו סייעתא דשמייא לפסוק ההלכה במקום רבו ק"ז במיל שלא למד ולא קרא ולא שנא ולא שימש ת"ח בהוראה אלא סומך על המחשב ודאי לא מסתיעא מילתא ואין לו סייעתא דשמייא, והרי הוא בכלל ורכבים חללים הפליה (משל' ז') וזה תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה מלבד שהוא מכשיל

איכרא דנראה אפי' בדיעד ה' כרא' לאסור ומטעם אחר קאתינה עלה דבגמי (שבת י"ד ע"א) בגיןה די"ח דבר שגורו על הבא ראשו ורוכו במיט שאובים מ"ט גورو ביה רבנן טומאה ארי' בכבי אמר רב אסי שבתחלה היו טובלייןumi מערות מכונסין וסרוחין והיו נוגניין עליהם מים שאובים התחלו ועשהום קבע גورو עליהם טומאה ופרק מי' קבע אמר אכבי שהיו אומרים לא אלו מטהרין אלא ואלו מטהרין אל' ובא מי נפ"מ הא קא טבלין בהנק אלא אמר רבא שהיה אומרים לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין, ועיין רשי' לא אלו דמקוה לבריה מטהרין אלא אלו ואלו מטהרין דמתוך שהרגלו הכל בך לא היו יודען שלהעבר הזומה היו השאובין באין אלא לטהר, מי נפקין לנו מינה. כיון שכולם טובליין תחלה במקואה מי איכפת לרובנן אם עשווה הטובלין קבע אחר טבילה. אלא אלו מטהרין, וחישין דילמא אתי לבטולי תורה מקואה וטובלין בשאובין והתורה אמרה אך מעין ובדור מקואה מים ע"ש.

ומבואר דאפיקו היכא דעתכם שטפו בשאובין אחר הטבילה אבל כיון הדhogelo ואפשר שאח"כ יסבירו שעיקר הטבילה בשאובין שלאחר הטבילה במערה ויבאו לידי קלוקול במצוות טבילה, וא"כ בידין כ"ש שפושלין הסית' שלא עבורי בקיותה המחשב אפיקו לאחר שהגירו הטופרים יאמרו שלא אלו מכשידין אלא המחשב

אחד. הנה שמאז בימי עזרא היו נמצאים טופרים וסית' שנמצא בהם שניים ואחד ע"כ טעות והעמידו התורה ע"פ שנים שהיו רוב וכבטלו המיעוט.

ועזרא הספר ע"ה בעצמו שכבא אל הפסיק הנשתנות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם נקד על לנו ולבנינו, ובנטנרטין מ"ג ובאבדר"נ פל"ד ר' אם יבא אליו ויאמר לי מפני מה כתבתך, אומר אני לו כבר נקדתני עליון, ובכעה"ת שנינו דבאי על הנקדותה הזאת דلنנו ולבנינו למאי אתה ומשני שכך אמר עזרא הספר שכחב בתורה אם יבא משה ורבינו וישאל למה כתבת זה אומר לו לך נקדתני עליהם ואם יאמר יפה כתבת עבירות הנקדותה מעלייהם משמע שי' מסופק בנטנות לנו ולבנינו ע"ש ובכעה"ת שם. ובגמי' קידושין הראשונים נקרוואו טופרים שהיו בקיין בחסירות ויתירותannon לא בקיין הכתיבה בכל דור ודור.

ועכשו שיצאו לדדק בתר הטופרים ולהוציא לע"ז על כתיבת סית' שלנו עד עכשו ועל הטופרים כתבתין או שמי יודע עד היכן יבא הדבר ומה עוד יחרשו ע"י המחשב והארכתי שם הרבה והובאו הדברים ברפוז ומצאו מקום בספרינו משנה הלוות מהדרית אה"ח ח"א סי' קיד"ד וקט"ו אם יש לנו לא לעיין שם.

ולגורום לתפליין לשורופם והארכתי בזאת הרבה. ודפסו הדברים בספרינו משנ"ה.

והנה הבוקדים ספרי תורה על כל המחשב מקודם עושים צילום על כל הכתב של הס"ת ולאחר הבדיקה גונזים או לא יודע מה עושם עם הצילים הניל', ומעטה אם על כתבי ברכות או קמיעין כיוון שיש בהן אזכורות נקראים שורפי התורה על שם החשש שם יפול דליה בשבת ולא יוכל להציג ק"ז בן בנו של ק"ז הכותב כל התורה על צילום לכתילה שלאחר זה יגנוז את כל הצילים ואם כל האזכורות שיש בזאת מושם שורפי התורה וזה לבך מהבזזון הס"ת שמצלמין אותה שזה לבודו בalthי בכור וזילוחא רכתבי קודש, וא"כ אם חושין ממש שמא ימצא טעות בס"ת ויברך לבטלה ונמצא מוציא ש"ש הגם שמעיר דינא מותר ותקנו כן חז"ל לבך על הס"ת כמו שהוא, כ"ש וק"ז שכן הוא מבזה שמות הקדושים וכל התורה כולה שיש בזאת איסור גמור לצלם הס"ת וא"כ לזרוק או לגנוז את כל התורה עם האזכרות וכ"ש שם יפול דליה בשבת יהא אסור להציג השמות האלו וראי איסור גמור הוא לפענ"ד, ע"כ הבאתי שם.

ועיין רבינו ירוחם בס' אדר נתיב ב', חלק שני שהביא מעשה מי שركם בטליתו פרשת ויאמר וכותב השם לשזה יודין והאריך לאסור ונתן ג' טעמי'ם א' שאין כותבין מגילה לתרנוק, ב' ממש

ונמצא יצאו ס"ת בalthי מוגחים שיש מכון רק על המחשב ואין לך קלקל גדול מזה ולפענ"ד זה ראי' גודלה לפסול המחשב ולהחזיר הטופרים לעבודותם.

ובתשובה ליידי הגאון הג' אבד"ק שטראסבורג חבר בד"ץ דעתה החודיתם בירושלים עיה"ק הבאתי וראי' גודלה לאסור המחשב בכלל לפ"מ שאמרו בגם' שבת קט"ו ת"ר הברכות והקמעין אע"פ שיש בהן אותיות של שם ומעניינות הרבה של תורה אין מצילין אותן מפני הדרישה אלא נשרפין במקומן הן ואזכורתיהן מכאן אמרו כותבי ברכות כשורפי תורה, ופרש"י ומעניינות הרבה, מפרשיות שהיו כותבין בקמעין פסוקים ללחש כל המהלה וכגן לא תירא מפחד לילה, נשרפין במקומן אם נפלה דליה בשבת, כשורפי תורה שהרי לא יצלם ומינה פשוט דלקתוב כתבי קודש עם שמות שלאח"כ יאבדו מעצמן וכ"ש יאבדם או יגנוז ק"ז שיש בו איסור גמור.

וכבר כתבתי במי שהוא חולה בחולה המתבקת ר"ל ואם יניח תפליין הבית חולים יגزوו עליהם שריפה ויישרפו אי יניח תפליין עפ"כ או שלא יניח כיוון שיגרום בהנחתן לשורופם והי' לי בזאת ארוכת דברים אי מותר להניחם עם הגורם פינשטיין זל"ה והתם עכ"פ הוא מחויב להניח תפליין מדורייתא ואפ"ה ס"ל להגorman'פ שאסור להניחן

אולי hei מדבר על הטעול' ומה לי להתייחסים תירוצים יש גם לסופר המציאות נשאר שמצו טעותים גם לאחר בדיקת המחשב.

ואמרתי אז כי אם נסכים לזה או כהוں עכ"פ' המחשבים הם תחת פיקוח של גודלי התורה אבל נכנס דבר זה ככל דבר בשוק של רצענים ויסיפו עליו כהנה וכחנה וכן שראינו שאח"כ באו גם לבדוק התפילין ולשנות הכתמים, ועכשו כבר נכנסו עם המחשב לחשב וסתות ולפיטוק הלכות איסורי כיריות ומיתות ב"יד ע"י מחשבים קאומפיקטער בלבד' אוי לדור שך עלתה בימינו, וכבר שמעתי שיש גם פה ובניהם שם יש להם שאלה פוניות אל הקאומפיקטער ודופקים כפתור ופוסקים מהקאומפיקטער. ולהוא שנצליה לכל הפחות לעזר המגפה הזאת.

ובזה הנסי יגידו המעתר בעדו ובעד כל ישראל העומד לשפטם בכלל עת, יtan ה', ונזכה בקרוב לכיבת משיח צדקינו דמורה ודן החותם לב מלא צער על שפלות הדור ועלבן התורה עבר נרצה לאדוניו לבב ונפש,
מנשה הקטן

בזיהון זולזול כתבי קודש שאין יביא כתבי קודש שנאמרו ונכתבוט מפני הגכוּה במקומות הטינופת, והשלישי כי מעשה זהה חדש לא שמענו כמו שהוא מעולם ע"ש כי דבר חדש וכאן ני יש כל הני טעמי צילום זולזול כתבי קודש ועוד דבר חדש ועוד מה שכחתי וק"ל.

ועוד דגש הא אמר כי גם הס"ת העוברים בדיקה על המחשב נמצאים אחוריים טעותים שהשאירו ו록 השבוי דברות עם הרה"ג רח"י קעניג גאנדר"ק יאקה שליט"א אמר לי שבביהמ"ד פה בכארה פארק של הרה"ג ר' אברהם חיים שפייצער שליט"א קראו בס"ת שבדקו ע"י מחשב ומצאו במקום שבו היה משה ויאמר משה לפרעה, כתיב שעבר הקאומפיקטער, וזה כבר לאחר שהביבאו לדייעתי כבר יותר מעשרה ס"ת של אחר הבדיקה של המחשב מצאו טעויות וכמובן שנמצא יותר כי לאו לכל אחת שמדויקים לאחר הבדיקה מודיעים אותה (אבל הבודקים יודעים מה) וכששאלו הבודקים מה זה על כל אחת אומרים תירוצים או שהמגיה של המחשב נודם או שכח או

מדור דובב שפטי ישנים

**מכת"ק של הגה"ק בעל מראה יחזקאל זי"ע,
גאב"ד קרלסברג והקריז ומצודתו פרוסה על כל מדינה
זיבענברגען**

[מסכת חולין] פרק השוחט

לטבול מטומאתו כמ"ש רשי' שם והול"ל מותר לרחוץ כו' משא"כ במניח נכרי בחנותו שהוא דבר הרשות דרוב העולם אין להם חנותין, שפיר נקט המניח לשון דיעבר ע"ג שלא אתי לمعוטי דין לכתילה:

שם בגם' (ו)אבע"א אחד בעוף (כו') ואבע"א ארכבו של אחר כמו זה כו'. לאורה א"כ צריך לשני התירוצים ולא טגי בתירוץ אחד. ועל תירוץ ה' קשה רהhol"ל שחיתתו כשרה אחר רוכו שי"א כמו זה, והכי הול"ל השוחט רוב אי בעוף ורוב ב' בבהמה שחיתתו כשרה. וע"כ ציל דאי זה תנין הכי היינו טועין דבעוף טגי לכתילה בסימן אי, וא"כ היינו תירוצא קמא. וגם בתירוץ אי אינו מספיק דנקט דיעבר משום אי בעוף דהא עיקר קושית הגمراה קאי על ב' בבהמה וע"כ צריך ב' התירוצים. ועין בהרא"ש שכטב בשם הר"ף דיעקר בתירוץ ה' עיי"ש, והוא תמורה

דר' כ"ז בגמרה השוחט דיעבר אין כו'. לעיל ברפ"ק [דר' ג' ע"א] הקשו Tos' [בד"ה המניח] דמאי פריך הכא דיעבר אין כו' הא מסקין החט המניח משמע לכתילה כו' ורצו לתרץ דאשחיטתן כשרה כסמייך כו'. והקשו עוד מהמקנה לאשתו [טוטה ב' ע"א]. והrhoחןumi מעורה [שבת קמ"ז ע"א] דדייך נמי דיעבר דוקא והניחו בצע"ע.

ולולא דבריהם היה ניל' לחלק בעניין אחר דודאי כל מה שהוא מוכחה לעשותו ולא טגי בלבד'ה לא שייך לומר לשון דיעבר כמו גבי שחיתה דודאי יצטרך לאכול בשר בהמה או עוף ויצטרך לשחות והוא מצווה וועשה הול"ל לשון לכתילה ודוגמא לדבר כתוב הטו"ז ביו"ד סימן אי סקי"ד עיי"ש, וכן ההיא דהמקנה לאשתו דמוכחה לנאות כשרהה שנסתירה כדכתייב ועבר עליו רוח קנאה כו' וכן הרוחןumi מי מעורה דצורך

* מתוך ארצו הטוב של נ"ק מן אדרמורר שליט"א. פאקסימלי מארכיון נרפסה בסוף

עד כמה לשוחות וליזול וכו' ומאי פריך דלמא ס"ד שיחתוך ג"כ המפרקת אע"כ ראיין זו סברא כלל רק דס"ד אם חותוך המפרקת ג"כ כשר, להכי ערך קרא, ועיין בטו"ז סימן ג' דמפרש ג"כ כהחותס' וכפפי מהר"ם.

ומה שהקשה שם הטו"ז דלמא גלי קרא בקדושים ולא בחולין וכו'. לק"מ לפמ"ש בת"ח ליישב קושית החותס' דתרותי קראי צרכי דהינו ושחת בן הבקר בקדושים, זבחת דחולין ואמרינן מודמשני קרא ברבורי עי"ש:

בא"ר אי מון העורף כמליקה אי מון הגרון וכו' לפ"ז היה אפשר לומר דרבנן כהנא אסור להחזיר סימני אחורי עורף ולשחות שם דא"כ הדר הויל כמליקה וגם לא הווי מקום שחה.

ובכה כי ניל ליישב מה שקרה לי לעיל דף כ' [ע"א] דאמר רב כהנא מצות מליקה קוץין ויורד וכו' וקאמר ליה כו' קוץין ויורד אין מוליך ומביא לא כ"ש מוליך ומביא וכו' וקשה לי' דמן"ל הא דלמא ס"ל כמ"יד מוליך ומביא פסול. ומה שפירש"י והרשב"א שם כיוון דלא מעט' קרא בהדריא לאיסור וכו' איינו מספיק דהא למ"ד מחזיר סימני במליקה כשר ע"כ ס"ל מוליך ומביא פסול כרmonoח הסוגיא דשם דאל"כ תקשי לי' מרש"י, וא"כ דלמא ובכהנא ס"ל מחזיר סימני במליקה כשר, וא"כ קוץין ויורד רוקא ולא מוליך ומביא.

דא"כ הויל לערבינהו וליתנייהו השוחט רוב א' וכו' כמו"ש לעיל:

בתוס' ד"ה השוחט וכו' כדמותם בגמ' וכו' לכואורה אינו מוכראה כ"כ דיב"ל דהא א' ר"י אסור אפילו בדיעבד בחולין مستמא גם בקדושים אסור בדיעבד דהינו בעולת העוף לצריך למלך ג"כ הוורידין משום לדת הוא צריך ע"ג שלא שיר משום אישור דס' כמו' בחולין, וא"כ מلن' לעשות פלוגמתא רוחקה בין ר"י ורבנן דיב"ל דנהי' דרבנן פלגי עליה דר"י בחולין דמותר לחתקן אח"כ ולא חישין שנמי יצלנו שלם מ"מ בקדושים מודו לר"י דאסור אפילו בדיעבד משום לדת הוא צריך. ולפ"ז מוכיח שפיר בגמ' דע"כ לאו רישא בקדושים דאל"כ אמר פלייגי רבנן עליה להתייר בדיעבד ועיין לקמן בראש"י ק"ט ריש ע"כ ד"ה מצוה למרק לפירוש קמא משום דם וכו' מוכח דמפרקת סימני נמי משום דם הוא ולפ"ז ע"כ ל"ל' משום לדת הוא צריך יהיה אסור בדיעבד בוורידין דא"כ אמר מוליך רק רוב שנים בעוף וגס רישא דקתני רוכבו ש"א כמהו ע"כ לאו בקדושים קמיירי דא"כ אמר מותר בדיעבד:

בתוס' ד"ה ותו שהי' וכו' ועוד אמר ס"ד שיחתוך המפרקת וכו' עיין במהר"ס ות"ח דהתוס' מפרשים פירוש' שלא יצטרך לחותך המפרקת לדוחות פירש"י רבעגרא דעליל קאמוד

ומבאי פסול למ"ד מחזיר במליקה כשר ועיי"ש ברשי"י דליישנא דשן וצפורהן צ"ל משום סיפא נקטה כו"א י"ג ה"ז לרוב כהנא י"ל דנקטה משום סיפא דכשר במליקה פסול בשחיטה לעניין מחזיר בשחיטה וא"כ שפיר קאמר כ"ש מוליך ומבייא דאין לנו מיעוט:

ולהנ"ל אל"ש דכין דשמיין לרוב כהנא
דס"ל מחייב סמןין שחיטה פסול לפ"ז
אל"ש דיקא רמחייב דכשר במליקה
פסול בשחיטה כו' ואתה למעוט מחייב
סימניין וא"כ אין לנו מיעוט על מוליך
ומביא דאע"ג דהוי ט"ל מחייב סימניין
במליקה כשר מ"מ אינו מוכחה דמוליך

פרק הכל שוחטין

وَمِنْهُمْ مَنْ يَعْمَلُ مُحْكَماً بِمَا يَرَى

**מכת"י הגאון רבי יקוטיאל יהודא רוזענברגער זצלה"ה
אבדק"ק דיערטש
בעהמץ"ס שו"ת תורה יקוטיאל**

בעניין סיום מסכת ל בכורים בערב פסח

היות כן אמרתי אתהך כל אוכל מההסיד איזה פיקפק מעל רוב בניי במושבותם ויה"ר מלקי מעונה לעזרינו ע"ד כבוד שמו הגדול שלא אכשיל חיז'ו בהוראה דא וירוק לי מאוצרו הטוב בינה והשכל שאזכה לכון הלכה לאמתהacci"r.

זה החלי בעזה"ת מקור דהאי דינא נובע ממש סופרים פכ"א ה"ג ז"ל לפיך אין אמורים תחנוןים כל ימי ניסן ואין מתענין עד שייעבור ניסן, אלא הבכורות שמתענין בערב פסח והצנוועין בשבייל המצאה כדי שיינכו בה לתאהו עכ"ל. והטור כתוב בסימן ת"ע גרטסינן במש סופרים הבכורות מתענין בע"פ והטעם זכר לנו שניצלו ממכת בכורות וכתחב אבי העזרי שגם בכור לאם יש לו להתענות כמו שהיא המכה גם בהם ומהו גודל הבית א"ע להתענות אעפ' שהיתה בהם המכה לא מחמירנן قولוי האי, האיסטניש מתענה כדי שייכל מצה לתיאבון. והכי איתא

ב"ה

אם יש איזה מבוא וסמך למנהג העולם שהבכורים אוכלים בערב פסח בסעודת סיום מסכתא ע"ג שהבכורים אינם מסיטים רק על סמך שת"ח אחר מסיים המסכתא כי הנובי אוסר ועל מי סומכין העולם כאמור מנהג ישראל תורה היא. ב) אם יש איזה סמך ומבוא להקל יותר כשהאב אינו בכור רק מתענה עבור בנו בכור שהוא קטן. ג) אם ער"פ חל בשבת ומתענין ביום ה' אם יש להקל יותר ע"כ תואר השאלה.

תשובה, היה כי הדבר נחפט בכל תפוצות ישראל להיתר וחיללה לומר שכולם נכשלים באיסור ועיין טו"ז יוזד סימן ל"ג מש"כ למד זכות על מנהג ישראל שנגגו להקל להלעת וכורי דכי דחיללה לומר שכلون נכשלין באיסור דאוריתא כו' ואין כוונתו דבאיסור דרבנן ייל' שכلون עוכרים חס מלhocיר וכל ישראל בחזקת כשרות הו'

* נמסרו לנו ע"י נזכר המחבר הרה"ג ולמן LIC ז"כ שליט"א, חכר בכלל, כן הגה"צ מריערטש שליט"א. וכל ההגחות בסוגרים הם מננו, תשואות חן לו.

וצ"ע זאת. ובאמת במש"ס גופא לא איתמר טעמא למלתא. [ואפשר דברכו לאם הוא ניכר דהו פטר רחם וכן לגבי פדה"ב אלא לגבי הענית חייבו אפילו בכור לבב אב כיוון שניכר אצל בכורה אבל גדול הבית אינו ניכר לא גורו].

והנלפנען"ד בס"ד דנה הראי"ף והרמב"ם לא העיר מאומה מדבר זה כלל מתענית בכוראים רק בהגנות מיממוני היל' ח"מ פ"ז סק"ל העיר מירושלמי הניל', והנה דבריו הרא"ש בעזה"יר לא זכית להבין מאי סייעטה הס מהתמת מתענית בכוראים כיוון שזה רק ההו"א ואיהו בעצם קאמר ומסיק משום איסטננס מוכחה דזה העיקר ובהגנות מיממוני לא העתיק כלל ורק טעם זה דאיסטננס וצ"ע ולא זכית להבין להמס' במש"ש והצנווען הלא זה הו"י רק איסטננס ואי לא יכול לאכול כלל בלילה תו החיבור הו"י על כל אדם אפילו לא יהא מן הצנווען וגבי דבר ששת מבואר ג"כ מה"ט שהיה איסטננס ואולי ייל' שיוכל לאכול ורק לא לתיאבן כראוי וזה הו"י צנווען עיין דאיתא בכהנים ובאחרונה הצנווען מושכין את ידי" כו'.

והנלפנען"ד חלק בין בכוראים לגדול הבית ולא כל עיקר הנס עבר הריגת מיתת הבכורים רק ע"פ המבואר בש"ס פ' ר"ע במס' שבת דף פ"ז ע"א בתוס' ד"ה ואותו היום דעתך נקרא שבת הגadol כדאיתא במדרש ובה שלקחו

בגמרה ר' ששთ הו"י יתיב בתעניתא כל מעלי יומא דפסחא משום דאיסטננס הוּה ואי הוּי אכיל ביממא לא הוּי מצי אכיל בליליא עכ"ל. והנה עדין טומו של דבר אינו מבואר دائ משום זכר לנוּס מאי אולמא בכורים מגדל הבית.

ובתוס' פסחים דף ק"ח ד"ה ר' ששת כתבו דר' ששת לא יתיב בתעניתא ממש רק שומר עצמו מלאכול א"ז כו' וכ' והבכורות נהגו להעתנות ער"פ אמנס לא כ' טעם לדבר והרא"ש הביא ירושלמי, רבוי לא אכל בער"פ לא חמץ ולא מצה ובכעி למימר משום דברי בכור הוּי ומסיק דברי איסטננס הוּה ומכאן יש סעד למה שנהגו הבכורות להעתנות בע"פ למאי דامر רבוי בכור הוּה וכן יש במס' סופרים כו' ועיין בקרבן נתnal שכח דלא תימא שאסור להעתנות בניסן כו' הנה לא זכית להבין עכ"פ מאי צריך יותר ראי' מה שمبואר בפירוש במס' סופרים ועכ' כוונתו לומר דגם הש"ס בבבלי סובר כן ז"א דהא בירושלמי הוּי ובלא"ה מבואר ב מג"א סימן תר"ץ סק"א דמנגש שהוא ע"פ פסיקתא או ספרים חיצוניים כוגן מס' סופרים שמנג עוקר הלכה אפילו נגד ש"ס עיי"ש ובחתח"סiao"ח סימן ק"ג ודוו"ק.

נחוור לראשונה עדין לא ידעתה הסבר היטב בטעם הדבר למה נחמיר יותר בכוראים מגדל הבית אם העיקר משום זכר לנוּס שנעשה בכוראים זה הי' נעשה שמת כל גדול שבבית ג"כ

ואם אמנים כי אכן עדין אין מכוון
היטב הטעם מ"מ מוכן חילוק גדול בין
בכוורות לגדול הבית שא"צ להענות
כמובא בהגחות מיימוני ובטור.

עכ"פ חזין דתענית בכוורות אינו דבר
חמור כ"כ וכדר"מ כתוב בשם הכלבו
דבכוורות יpdo עצמן בעכ"פ כמו
שפדה הקב"ה אותו במצרים ע"ש
ועל סעד זה יש מבוא להענות ג"כ
לקים מיעוט חלבי ודמי זהה הפדרון
אכן הנה בפדיון הבן הו סעודת מצוה
נעין בשו"ע י"ד סי' שצ"א ס"ב
ומצוה עוד לאכול וא"כ אדרבא אם
יפדו הבכוורות בממון כבר הוא קצת
סעד וסמך לסעודה מצוה ועפ"ז
נעלני"ד רמז למנהג העולם שהבכוורות
יתנו סכום לתח"ח ולצדקה וכיו"ב בעבר
פסח, דבזה מקיימין הפדרון אכן עכ"פ
موظב הו לפירות מהן ו록 לא זה
המנהג ובזה פודין עצמן עכ"פ מה
שנותניין צדקה והבן בס"ד.

ונהנה וראייתי לרביבנו הגדל הב"ח כתב
בסימן ת"ע ועפ"ז נתפשט המנהג
להענות דטוכרין כהאי מ"ד דברי
בכווריו וצע"ג כאשר כבר העORTH על
רביבנו הרא"ש אדרבא העיקר דברי
איסטנישס הו קדמסיק ג"כ בירושלמי
ובכהגות מיימוני ג"כ לא הביא רק
טעמא דאייטנישס, והעיקר דמובואר
במ"ס וק"ייל אפללו נגד הש"ס בוה
או"ג דמובואר דין מתענין בניסן
והנלפענ"ר כתבתי אחרי בקשת
המחללה והשתוויה ארצת נגד רביבנו

פסחיםן באותו שכת נתקבצו בכורות
אה"ע אצל ישראל ושאליהם כו' אמרו
להן זבח פסח לה' שירוג בכוורי
מצרים הלאו אצל אבותיהם ואל פרעה
לבקש ממוני שישלמו לישראל ולא רצוי
ועשו בכורות מלחמה והרגו מהן הרבה
הה"ד למכה מצרים בכוכויהם עכ"ל
תוס' ומובה בבב"י או"ח סימן ת"ל
לעיקר טעם וככאה"ג ציין ג"כ לש"ס
הנ"ל עי"ש ועפ"ז הנה ע"ז בכורות
נענה נס גדול ועיקר הנס כאמור ועיין
בטור סימן ת"ל שלא הרגו המצריי
את ישראל עי"ש וזה נס גדול לזכר זה
יש לומר תענית בכורות וא"כ דוקא
בכוורות ולא גדול הבית דנס זה נעשה
ע"ז בכורות בלבד. [זהנה לכוורה דבידי
התוס' בשם המדרש ודרכי הטור ושאר
ראשונים הם ב' דברים דלפי הטור
הרע להם ולא יכולו להרע לישראל
ולפי דבר' התוס' הרגו בכורי מצרים
את המצרים ואפשר לומר כי שנייהם
ביחד אמת כי בתחילת רואו איך שכפתו
את ע"ז שליהם ונחתכו בני מעיהם ולא
יכלו להרע לישראל וכיון שראו זה
הכינו כי אמת הדבר והגיע קצם במקת
בכוורות והלאו להלחם עם פרעה
שישלח את ישראל והרגו הרבה
מהמצרים].

זהו י"ל כוונת הטור ג"כ שניצלו
ממקת בכורות דיקא לנ"ל כמו שתכתבו
תוס' למכה מצרים בכוכויהם היינו
 לנ"ל והן ואפלו אי הכוונה כפושטו
סוף כל סוף עיקר הנס הוחחל אז
ודו"ק בס"ד.

ורבינו הג' בسطיה ומובא ג'כ בלחו"ש (ואהע"א) היהו כן כיוון שرك מצד היותר והיות טוב יש מבוा וסעד להקל בסיטום וכיו"ב בכל סע"מ שיהי מותרים לאכול והבן זאת כי היא סבואר ישורה ונכונה.

אם אמנם לכואורה מקום יש לומר איפכא מדהוי אישור להתענות בכל חודש ניסן ולהבכורים התירו ע"כ דהויתו חובה להם להתענות דאללה לא הי מתיירם איסור, והנה נהירנא ראייתי באיזה מקום לעניין שהחינו על קרי החטא דכוון דמותר לביך כבר הוא חובה כיוון דמותר ורعيון זה קצר ועיין תש"ו כתוב סופר האו"ח מס' כ"ב ואילך עד סי' כ"ו ובתש"ו בנו שבט סופר האו"ח סי' א' דברים נוכנומי. סוף כל סוף הסברא נוכנה דחויב ליכא כי'כ ויש מקום להקל והנה במג"א סימן ח"ע הביא כי' ע"ש ב' מהר"ש הלוי דיקולין הבכורים לאכול על סעודת מילה והמחמיר תע"ב עכ"ל ובמרינתיו נהיגין להחמיר עכ"ל מג"א והנה ראייתי בתש"ו חוט השני סימן כ"ה נשאל שני בעלי ברית בע"ב א' בכור וא' מעתנה עבדו בנו אם מותרים לאכול בע"פ וללות התענית ולפרוע אח"כ והאריך מادر כדרכו בדורש וכתח ביוון דתענית בכורים לא הוו אפילו מצוה מר"ס רק מנהג בעלמא כזה בודאי לוה תעניתו וכתח עוד רוביינו ייחיאל הקיל מادر בתענית זה דמתיר לאכול מיני תרגימה כմבוואר

הרואה"ש והב"ח נחוור לענייננו המבוואר העיקר מכח המ"ס וקיל מادر תענית זה.

ובש"ע או"ח סימן ח"ע הרכזות מתענין בער"פ בין בכור מאב בין בכור מאם כו' ולולוי דמסתפינה הוו"א מלטה חדתא והוא דזה לא נאמר בלשון חוב על הבכורים דהו"ל למייד הבכורים צריכים להתענות ואוז הוו"א בלשון חיוב ועיין יו"ד סימן ב' בסעיף ר' מומר לאחר משאר עבירות א"צ לדוק לו סכין ולהרמבה"ס צרך וכתח הש"ץ ס"ק י"ח ממשע אפילו לעיוכוב דהיכא דלא בדקנו לו הסcin לא בחילה ולא בסוף שחיתתו אסורה וכו' עי"ש משא"כ לשון זה מוכחה לא בלשון חיוב רק הרכזות מותירות להתענות אע"ג דבכל חרש ניסן אסור להתענות מ"מ הם מותרים להתענות והכי מוכחה לישנא דמ"ס ואין מתענין אלא שהרכזות מתענין ורשות קאמר ולא חובה והיות כן אם אינו מפורש בשו"ע בלשון חיוב מוכחה דرك מן מצוה מן המובהר היא דהוי וכיו"ב כהנתוי בתשוכותי בדיון מקווה שלפעמים אין הימים זורח למלחה מן הטבור ע"פ המבוואר ברמ"א סימן ר"א סעיף ס"ג. דכל עיקר מירاث רל"ק לא אחותר כלשון איסור אלא לשון זהירות האשעה לא טבול אלא דרך גדריתה ולא לעיוכבא ממילא י"ל העיקר כדיעה קמא בשו"ע סעיף ל"ה דבריעבר עלתה טבילה אפילו כשבחתה ביוור ואח"כ מצאתי שנחכוני עם גדור בישראל

והנה בrome'a יונ"ד סוס"י ומן סכ"ו פסק להלכה כמשמעותם מסכתא מצوها לשימוש ולבשורת סעודה ונקראת סעודת מצואה וכותב הש"ך סק"ז דנהגו להתחוסף כל הבע"ב וככ' והוא סעודת מצואה דאפיקו אבל תוך יב"ח על או"א יכול לסייע שם וככ' הרש"ל בפרק מרווחה דאפיקו מי שלא סיים מסכתא מצואה רבה שישמה ואפיקו יחד שסיטים חביבים אחרים לסיים עמו ובתשור' מהרייל סימן קע"ב דיא"ץ דנהגו עלמא להתחנון אסור לאכול בסעודת סיום מסכתא דהוי כמו דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור ועיין סימן ריד והנה בש"ך סימן ריד סק"א מבואר החלוקת דכאן בר"ד צדיק התרה ובאו"ח סימן תקס"ח דחנוןת בה"ב או ימי תשובה שאירוע ברית מילה מצואה לאכול וא"צ התרה וחירוץ התם לא נהגו להתחנון שאירוע ברית מילה נהגו לאכול א"כ כל המתחנון אדעתה דהכי מתחנון שאם יארע ברית מילה יאל משא"כ הכא לא אסיק אדעתה דכשלא יהא בריא לא יתאוננה כר' עיי"ש ופ"ז ניחא מאד הה"ג בתunningת בכורים עיקרו ממנהג ואפיקו אם מתחננים הו אדעתה דהכא דאם יארע סעודת סיום מסכתא יאל ושפир דמי ואrik בלי התרה ועיין יונ"ד סימן שצ"א אבל כל יב"ח שלא יוכל בשום סעודה בעולם ואעפ"כ כתוב הש"ך בסעודת סיום יאל וככ' הרגמ"ר שם ובמקו"א בתשר' לידנ"פ מסכתא עבידנא יומא טבא לרבען.

בגהגות מרדכי בשם, וכן מובא בב"י והוכחות ובניו יחיאל נראה מדרלא הוכחה דברי הו מתחנה רק משום שהוא דברו הוא دائ משום איסטניס והוא הויל לאכול מיני תרגימה שהם אדרבה ממשיכים לבו של אדם לאכילה יותר ע"כ צ"ל דגם מי שמתענה משום בכורה דהוא מותר לאכול מיני תרגימה ורבו באמצעות אכילת מיני תרגימה ולחייב מספק לו אי משום בכורותי אי משום ואיסטנומי וככ' וא"ג דאן לא קייל כר' יחיאל גזה והעללה להקל לפודת החנוןת ע"י גזה בפעם אחר להתחנון ע"כ, והנה הפר"ח והביאו המחיצית השקל כתוב המקיל להתיר לבכור לאכול על סעודת ברית מילה עיג' שאינו בע"ב וכלי התרה לא הופסיד וכמש"כ הש"ך ביונ"ד סימן לר"ד והמתענה מתחנה אדעתה דמנהג והוא המנהג לאכול עיי"ש, וכן הביא הבא"ט את דברי פר"ח לפסק הללה והפמיג במ"ז כתוב מי שילדת אשתו כי זכריהם וא"י איזהו מהן יצא ראשון ושניהם בכורים מספק א"צ להתחנון כר' דכאן רק מנהג ובא"א הביא ג"כ דהאב כשהמתענה עברו בנו גם שאינו בע"ב יוכל לאכול ולבסוף הביא דהפר"ח דמיקל לאכול בברית מילה להיות כן כבר יש לנו לסמוק על הפר"ח להקל בכל סעודת מצואה דסיטם מסכתא מבואר במס' שבת אמר אבי תיתי לי כר' שלים צורבא מרדבנן.

ראש ישיבה וכד' שלים חד מתלמידיו מסכתא עביד סעודה זהה מבואר ובודאי מי נפק'ם אי ראש ישיבה מסיים מסכתא או תלמיד מסיים מסכתא דאליך לשון רשי' ראש ישיבה היה רק hei הו'ל לכתוב אם ראש ישיבה היא וספר ה'ק יש'ש אינו תחוי לדאכון נפשי להיות אותן מחכימות

[הנני להעתיק לשון קדרשו של היש"ט במש' ב'יק פרק מרובתו אות ל'ז' וסיום הספר נמי נראה בעניין שהוא סעודת מצוה וכן ראייה מפרק כל כתבי דאמר אבוי תיתני לי דכי חזינה צורבא מרבנן דשלים מסכתא עבידנא יומא טבא לרבען וכסוף הפרק אריך וזיל שם בתוך הדברים ומה דפרק כ"ב משמע דאיפלו מי שלא סיימ מסכתא זו מצוה רבבה שישמו עם המסייע דהא אבוי אע"ג דהוא גופא לא סיימ את המסכתא עביד יומא טבא לרבען ומשמע שהוא מזמין אף אחרים עמו דהא לא אמר עבידנאליה יומא טבא אלא לרבען קאמר ומה שפירש'י לפי שהיה אבוי ראש ישיבה לאו משום לאחר לא היה עושה אלא דקשה לדריש'י וכי לא היה בדורו של אבוי שם אחר שהיה מהדור ועשה זולתו מאחר שהוא מצוה רבבה ע"כ פירש משום שהיה ראש ישיבה והוא קדם לוולתו וכו' ומשמע נמי מה דאבי דאיפלו ייחיד שישים מהוויכים אחורים לסיים עמו כהא עובדא דאבי ואיל' דהתם אידי שהצורבא מרבען סיימ עם כל

הרבני המומי טובא ירא מרבים כמו'ה אפרים פאלאטשיק נ'י מפה הארכתי בזה ואכמ'יל נקיינא בקערה ע"פ המבוואר כמה גדול כה המצוה הזאת המשווא בש'ך מצוה גם על אחרים שלא סיימו שישמחו בזה והו סעודת מצוה מילא לא יהא עדיף מאבל דאסור בכל סעודה ואעפ'כ מותר בסעודת סיום ק'ו בזה דמנגאג לבך וקיים טובא וזה נלפענ'יד מקום גדול בזה ועיין תשוי' חותם יאיר סימן ע' האריך כל הצורך ברפחים וכתח דסעודת הסיום וודאי הו סעודת מצוה כבמדרש הביאו ה'ב' סיימן חדרס'ט וכו' ומ"מ מה שהביא רשי' ראייה מהא דאמר אבוי אפיקו א' סיימ מסכתא עביד יומא טבא לדבען והויל סעודת מצוה מלבד מה שפירש שיטים ראש ישיבה מסכתא ומפרש צורבא מרבען ראש ישיבה, דודאי ליתא דבחור מהווד נקרא צורבא מרבען שכן פרש'י בחענית והכא מוכחה שם דמשיכ' דדמי לפרצודה וכו'.

אף כי ג'ב' אינו ראייה ממש שיהיה סעודת מצוה רק שאבוי עשו לחיכוב מצוה כו' כמו שאמד ר'י מאן דאמר לי אין הלכה כר'י בסוגיא פטור כו' עבידנא יומא טבא וכו' ס'ז' דהויל סעודת מצוה ומ"מ א"צ ראייה לאחר שנעשית מהמת גמר דבר מצוה ודאי הויל סעודת מצוה עכ'יל, והנლפענ'יד הנה רשי' במבוואר קאמר עבידנא לתלמידים ראש ישיבה הי' וא"כ אין לטעות בכוננת רק לפреш דאבי הי'

אטו עפ"ז יעבור ר"ה בדור"י על מה דאחו"ל אל תהיו כעבדים המשמשים את הרוב על מנת לקבל פרוס וכ"כ הרמב"ם פ"י מה' תשובה.

ובדורן אגדה הארכתי א"כ איך אמר ר"ה כנ"ל ועל כן אמרתי כמוין חומר ע"פ המבוואר במתוך קידושין ל"א גדול המצווה וועשה ועפ"ז רצה ר"ה להורות דהוי איסורليلך בגilioי הראש מילא הוא מצווה וועשה זה שאמר תיתני לי שישלים לי שכטר טוב מצווה וועשה דיש איסור לילך בגilioי הראש זה נלפנע"ד ובתחש' הארכתי בזה ואמרתו ליזו"ע יודנ"פ הה"ץ המואה"ג אבדק"ק דעתש שליט"א וקיים דברי ועפ"ז נלפנע"ד היינו דאמר אבוי ה כי תיתני לי כנ"ל שישלים לי שכטר טוב מצווה וועשה דמחויב לעשותות סעדיה בסוטים מסכתא מילא ע"כ מוכחה דמחויב לעשות סעדיה מצוה הוא ולק"מ קושית החוו"מ ר"י יוסף ודז"ק כי נכוון בס"יד והדבר נכוון שהשיות עורייה לטיסים מסכתא לכון תודעה ברוב שמהה ותעכומות להודות לה' שזיכרו במצוה זו וזה נלפנע"ד נכוון מادر בס"יד.

והנה זליפה אחותני בראותי איסור יוצא בדבר מלך החכמים ראש לבונאים גאון הגאנאים רבינו הנובי זי"ע ומובאים דבריו בתשובה מהאהבה ח"ב סימן רס"א ונדרפס בתשוכות נובי בקו"א חשובה שהשיב לתלמידיו התשובה מהאהבה וזיל הגאון מר"ה ישולם לי שכטר טוב ואמדתי ותמונה

המתיבתא בכח"ג עבד ליה אבוי סיום ז"א הדר דלישנא צורבא ברבן משמע ת"ח ותיק ייחידי ולא ריש מתיבתא דאל"כ הול"ל ריש מתיבתא וכו' ועוד נראה היכא דאמר תלמודא צורבא מרבן משמע דוקא איהו לחוזי וכו' אלא ש"מ עיקר כדפרשתי ולעל ס"י ל"ז כת' שהוא סעדיה ממש עי"ש עכ"ל.

ובקו' דאין ראייה מאכבי הנה לפענ"ד עפמ"כ במקו"א דובר נכוון לפרש מימרת הש"ס בקידושין רף ל"ג רבינה הוה יתיב קמי דר' יומיה מדיפתא חליך האי גברא קמי ולא מכסי רשא אמר כמה חצוף האי גברא אל' דלמא ממתא מהシア הוא ניהו דגיסי ביה דרבנן ופרש"י חמיד רגילים רבנן אצלם ולך גס בחכמים כלו הם עציל וכל הרואה יפלא וישתומם ابو הרגיל רבנן ליכא גביה איסורה לילך בגilioי ח"ס חוו"מ סימן קצ"ב דאייסור גילוי הראש מכחוק ע"ז והנה זה מורה המכעה ממי שגדל ממןנו וכחק ע"ז וכי' למי שמדהה בו המכעה בגון שר כי"וב משא"כ לאיש כמוותו ועפ"ז כהונר ניהא ר' יומאי הבין דאייהו מחשבו לגדל וע"כ הסיר הכווע כחק ע"ז ולזה השיבו דוגיל רבנן כר' ודז"ק. ופרשטי שמירמת ר"ה בר"י דבר במתוך שבת דף קח"י ע"כ תיתני לי ופרש"י ישולם שכרי כפרש"י ריש דף י"ט ובככורות דף ל' פרש"י תיתני לי ישולם לי שכטר טוב ואמדתי ותמונה

לדנה ועד שנכיה ראה להומרה מיא"צ מוטב שנכיה ראה מאכל על או"י א דמפורש יוצא האיסור במש' מוע"ק כ"ב וכור' ומוכא ומוסכם להלכה מכל הפסיקים ראשונים ואחרונים ובוטוש"ע יוז"ד סימן שצ"א נפסק להלכה למעשה ואעפ"כ מותר לאכול בסעודת מצוה ק"ו דלא עדיף אישור אכילת הבכורים מזה וכן מהענין בה"ב כדייף הפריה וرك העיקר מאכל ק"ו והעיקר כמו שכחתי בס"ד הסברא תינה התם דנהגו ובאי"צ ולא אסיק אדעתיה שייאל כשייה ברית מילה כמבואר בש"ך סימן ריע"ד משא"כ הכא וכמיש"כ בסמוך דא"צ התרה וכמבואר בפריה ודבריו נכוונים בס"ד.

קייש לחלק דbabל האיסור משום שמהה וסעודה מצוה לא הו שמהה וכן אכל מותר אבל ייא"צ זה הוא משום קבלת תענית לכון אסור לאכול בסעודת מצוה ותענית בכוראים ג"כ משום קבלת תענית וחמור מיא"צ דין מתענית בניסן ותענית בכוראים מתענית בניסן א"כ אסור בסעודת מצוה].

אמנם חומרת הנוב"י אם כי ידענו כי אנייני כדי להכניס הראשי ואפללו כנס לבני ענק אייני, בער ולא אדע נגד מאור העולם הנוב"י אעפ"כ אתהפק כל אוכל מלתירץ מנהג העולם ולהצדיק הצדיק דמעיקרא המה"ש המוכא במג"א ופריח המתיריט ובכל כי האי גונא קיל עוד מספק דבריהם לקולא כמבואר בפמ"ג בפירוש וע"כ אמינו

אלעזר זלה"ה מש"כ המג"א דיכולים הבכורים לאכול על סעודת מילה לע"ד דוקא מילה שזמנה קבוע אבל סעודת סיום מסכתא שכח מהר"ם מינץ שיכול לשיר מעט בסוף עד לעת החושר יומא דראוי לתקן בו סעודה כור' ודאי אינו ראוי לעשות בע"פ בשליל הבכורים או הבכורים בעצמת דכירנא כד הווינא טליה ושאלתי את רבו רביינו והגדול מהר"י סג"ל הנוב"י נ"ע והגאון המפורסם מהר"ם פישלס נ"ע אם שאוכל לעשות סיום מסכתא בע"פ כי אני בכור אחר הנפל ומהוידי ול"א בטעמא והוכרו בחוץ בע"פ ב"ד מי שעשוosa סעודת מצוה בע"פ בשליל הבכורים הוא שלא ע"פ הוראת חכמים וכ"כ הגאון בתשובה מהאהבה ח"ג סימן שע"ו על גליון הש"ך סימן ריע"ו ס"ק כי"ו עוד הפעם הביבה הבכור בין בעושא סיום לעצמו בין לאחרים שלא ע"פ הוראת חכמים והביבה ראה מדורי מהרי"ל בתשו' סימן קע"ב דכיבום שמותו או"י אסור לאכול בסיום מסכתא כור' וא"כ ק"ו מה התם שתענית זה אין לו יסוד ושורש בשיס' כור' מכש"כ תענית בכוראים דיש לו יסוד שمفוש במש' סופרים ויש ענף בירושלמי ומוכא בפסיקת הרשותים שבבודאי אסור לאכול בסעודת סיום מסכתא וכותב דהיא ראה מהימנא עצל"ק.

והנה מה אומר ומה אזכיר אעפ"כ بما דסיטים אפתח ראה מהימנא שהוסיף התשורי מהאהבה תמהה ולא דמי כעוכלא

ועפ"ז מתורן קושית היד אפרים דמחויב לגמור קדם זאת המזויה שכבר חתיל וגם עבירה דברכה לבטלה עליון ע"כ בקצור בח"י לא"ח ועפ"ז הה"נ כמשמעותם מסכתא McCabe רק לשיר מעט דיקא אויל אין להפסיד עי"ז מצות תענית בכוראים ע"פ דאיין כדאי במצוה שאין זמנה היום לדוחות מצוה שזמנה היום ותדריך קודם ומזויה בזמנה עדיף כמבודר במג"ה ה' תפילין סימן כ"ה סק"ב בראי מש"ס יבמות ל"ט כל שהויה מצוה לא משהין ע"פ שיל שעשה אה"כ המצווה מן המובהר וכ"ה בילוקוט ויקרא חביבה מצוה בשעה ובמנחות ע"ב עכ"ל ובכימות מצוה בגודל ליכם ואט הגודל אין כאן מצוה על הקtan ע"ג אדם היינו ממתינים עד שבא הגודל הו עדריך דשהוי מצוה לא משהין ועיי"ש ובמנחות זהה פסק הלכה א"כ בפשוט אמריא חביבה מצוה בשעה זמן התעניית עכ"פ עדיף מצות סעודת סיום מסכתא ואין בכחה לדוחות את התעניית זהה יה"ל סברות הנובי נכמה ועי"ע נובי חיוך סימן קס"ו במליה שלא נעשה בזמנה ואי אם כבר ראיי למול אי מותר להתחכם עד ערך' פ' בברית כדי להנצל הבכורות מתעניית השיב לאסור דורזים מקדים ואפילו ביום המילה ואפילו אם לא מהלו עד עדיף אוסר שלא למולו שזה עצת חטאיהם של הבכורים ולא מעלי כו' ועוד מי התיר לבכורים לאכול בסעודת מילה שלא בזמנה ואילו מהר"ש ג"כ לא יותר ורק בזמנה וכור ותמהנה שלא

כל עיקרו לא החמיר הנובי רק על מש"כ המהו"ס מינץ לשיר מעט ולהמתין עד שעת הקשר והתמס טעם אחורינו איכה ואסבנה טעם דמילתא בשוגם כי לפענ"ד מנהג העולם אריך ע"פ קולת האחרונים ויש על מי לסfork אעפ"כ לתרץ דהנובי אמריא עפמיש"כ במקו"א בקונטרסי לא"ח הלכות פסח סימן חמ"ד ב מג"א סקי"א ואם לאו יבטלו כלבו וכותב המג"א דבמוקם מצוה אוקימוהו אדרורייתא ומשמע אם הוא מחלת שׁ ולמעלה דיאנו ברשותו לבטל ייחוזר מיד ע"כ והקשה היד אפרים כי קושיות אי' תחילת שעה ו' עדין רק מדרובנן ועשה עדין ליכא. ב) דאפשר אין לו לעבור על המצווה שהיא עתה לפני ואעפ" שיעי"ז יבא לבטל מצות דתשבתו ממילא היא ועיי"ז אין לו להניח המצווה שלפנוי ע"כ תוכן קושיותו. וכתבתאי דליך'ם ע"פ המבואר בסימן תל"ב דקיי"ל הבודק מבורך אקב"יו על ביעור חמץ והקושיא מפורשת אתו מבער חמץ והתוiron מוסכם באחוונים דבדקה תחולת ביעור עדין ידע מה עבר למחר וא"כ תינה אם עבר מחר משא"כ אם למחר לא עברתו מליל הוא ברכה לבטלה, ובלא"ה המתחיל במצוה אומרים לו גמור ובחיי לסוגי הארכתי בזהתו ע"פ הו כעומד באמצעות המצווה ורק בקדום וזמן הביעור לא מקיים מצות ביעור, ובלא"ה עדין יש זמן משא"כ אם עברו אז הו ברכה לבטלה ומזויה עוכרת עדיפה ומוקדמת ובמקו"א הארכתי בתשרי.

יע"ש ושם דר' קל"ז במשנה פלוגחת ר"א ור"י ובגמרה ב' אוקימחות הטעם טריד טרידא מצוה ב' הטעם לא ניתנה שבת לדוחות כו' במל של שבת בע"ש וכמו כן אולי בכחה"ג אמרנן כיון דלאו זמנו היום לא לדוח תענית בכורדים וכעכ"פ עביד איסורה בהשחתת הסיטום זהה ברור ואמת היהות כן לע"ד כ"ז י"ל במשחה דיקא על דעת זאת המצוה מילה וכן אפילו בסיום י"ל לאפשר כיון שכבר גמר כל המסתכאן בודאי חביבה מצוה בשעתה לעשות הסעודה ולטינס תיכף ומיד כתה היינו שהיום דמסיים תיכף ומיד כתה היינו שהיום הגיע לו הזמן בודאי ל"ש סברות הנובי" ובדאי כל הגאנונים הללו לסמוך עליהם ולהקל בשגם לענ"ד בסיטום מסכתא בלאייה י"ל כי לא hei כ"כ שהי' מצוה כי אין מחויב לטיסים רק אם סיים חוויב לעשות סעודה משא"כ במילאה החיווב רמי עליון והו שפיר שהי' מצוה וא"כ להשחתת מילה שלב"ז בודאי אין נכון משא"כ בסיטום אפילו מי שעושה כן אין מזונחין אותו ולסמוך על כל האמור לענ"ד כי עכ"פ הו סעודת מצוה ממש"כ בפירוש המהראם מינץ דיקול לשיר ועכ"כ חילק כניל דאין חיווב עדין עליון וזה לפענ"ד נכון אמת בס"ד.

וראיתיב בספר יוסף יוסוף דעת מהגאון בעל שור"מ ביז"ד סימן שא"ה סעיף ח"י כהנים ולויים פטורים מפה"ב לפחות בתענית בכורדים בעכ"פ ג"כ כהן ולוי פטור מלתענית שכל התענית בשכיב

השיב דש"ס מפורש בכ' מקומות יבמות ומנוחות ונפסק להלכה במג"א אפילו אי יהא עדיף אח"כ קי"ו בכחה"ג דליך עדיפות כלל בודאי איסור גמור ופלא שהעלים עין מש"ס מפורש לפני שעה דזה הי' משוכה ברורה להשיב להשואל ובכח"ג לפענ"ד הואתו מצוה הבאה בעבירה כיון דאסור להשחתת המצוה ועבד האיסור ובכח"ג המצוה נעשה היום רק ע"י העבירה שנאתה ואונ"ג עכ"פ המבורך בתוס' סוכה ובכמה מקומות אי היה מצוה יכולה להישנות בלי העבירה לא היו מחייב"ע סוף כל סוף פה זה אינו היום לצורך בכורדים לא הי' יכולה זו המצוה להישנות לסיטים מסכתא זו זלה באיסור המתנה ולא יעיל והנה לענין אי עביד לא מהני עכ"פ כלל האחرونים מההור"ט וחוו"ד וחת"ס טימן ר' חייזר וכת"ס סימן א' חייזר ומשו' נובי' מה"ת האו"ח האריכו בזה דהיכא דאי לא יתקן בלאה האיסור לא אמרנן לא מהני ובמקו"א הארכתי בזה והג' לא יתקן האיסור השהי' כר', עכ"פ לפענ"ד יש לומר שלא היה חוטא נשכר וכעין דקי"יל בסימן ט"ז לענין אותו וא"כ בכחה"ג מ"ט קנס לא אסור האחרון וכן בכ"מ כי"ב הה"ג יש מקום לקנוס מה"ט שלא להשחתת המצוה דחביבה מצוה בשעתה ועיין מס' חולין מחביבה מצוה בשעתה ועיין פר"א דמילה במשנה ר"א ובגמרה טעמא דר"א משום דחביבה מצוה בשעתה ופרש"י להודיע שחביבה מצוה עליו שמחל שבת עלי' כר'

פדרון וקדושת בכור עליו כבודאי חייב בתענית ובזה יובן דברי הכלבו שיפרעה הבכור עצמו בע"פ אבל כהן אינו בר פדרון וצ"ע.

זאת תורה העולה דיש מקום למנהגן של ישראל ובעה"ר בזה"ז חלשי כה וביוור אמרתי דבריה"ז יש לחוש יותר לקלוקלא דיאכלו בעלי סיום ואע"ג דין אומרים חטא כדי שיזכה ובתשור הארכתי ואע"א סוכ"ס בנידון יש מקום להקל וכדי מהר"ש והפר"ח לסמוך להקל ובפרט בסיום מסכתא בזמנו דמצו רבה לדעתם גם הנובי"י יורה. [ועיין במהריק"ש סימן ח"ע דיש מי שאומר שמותר לאכול מני תרגימה כדאמרין על ר' ע"ה וממי שקשה עליו התענית יכול לסמוך ע"ז ע"ב. ועיין בהagi נזירות שמשwon שכח ע"ד המג"א וניל דין להחמיר בתענית זה דAINו אלא מנהג וכו' ועוד דבדורותינו שרוב העולם הם חלשים אחר התענית ממש"כ הטוויז בסימן מט"ר ונראה שאר מצות עשה שביליה لكن יש להקל בכל מה אפשר ע"כ.

ועיין בס' שלחן גבוח הל' פסח סת"ע סק"א שהאריך בזה והביא את המהריק"ש הניל' וכתב וכן נראה עיקר ותרגימת י"א בשור וגבינה וו"א מני קטניות וו"א פירות וניל' הכותב דכיוון הדבר תלוי בחלוקת אי רבי בכור והוי מתענה מן הדין או איסטניס והוא מתענה שלא מן הדין יש להקל לבכורות דאפילו לא חס אלא בראשו

הביברים שניצלו במצרים והרי פה"ב שהי' בכוכרים בשבליל כי לי כל בכור ביום הכהות בארץ מצרים ואפ"ה הכהנים ולויים פטורים וממש"כ זה התענית שפטורים והנה אני בכור ומנהגי לעשות סיום בע"פ וראיתי בתשובה מהאהבה ב' הנובי"י ר' ונבהליך אך לפענ"ד אני לוי ובלא"ה אני פטור מפדרון וממש"כ בתענית שאינו ורק מנגה שו"ר בחק יעקב כתוב בשם מהרי"ל דבכוכרים הכהנים ולויים ג"כ חייבים להתענות והנפלענ"ד כתבתי עכ"ל ותמהני כי מחרמתה הנובי"י נבהל ומדברי מהרי"ל אבי וראש הפסיקים לא נבהל ועכ"פ לענ"ד_Tratzchi Shitah זו כהומר דיש מקום לסמוך ולהקל בכח"ג ובדין הכהנים ולויים טענת היוסף דעת ברורה וחזקה מאד וק"ז אלים ובמס' בכורות ג' ע"ב במשנה ובגמרא הכהנים ולויים פטורים מק"ז אם הפקייע קדושתן של לוי קדושת בכורי ישראל במדבר לא תפרק קדושת עצמן יע"ש ובמשנה דף י"ג וזה פסק הלכה סימן שהה סעיף ח"י אלא דבכור לא בא לב ג"כ חייב להתענות מבואר בב"י סימן ת"ע בשם אבי העזרי ממילא הה"ג לא אומר ולא מיד' ובזה מהנראה הנכון עם מהרי"ל וח"י בס"ד והי' מקום להאריך רק אין הפנאי מסכים.

ונאפשר לומר דארוכה בכור ישראל כיוון שנפדה ופקע קדושה מיניה אפ"ה חייב להתענות כ"ש כהן דין אינו בר

להקל ואני אינני בכור רק עברוبني ואני עושה סיום על ואוכל הש"ית יצילנו מכל צער ונזכה לגואלה שלמה בקרוב אכיה"ר ותהליית נתברור ההלכה עכני"ה.

שוו"ר לרביינו הגה"ק מרכן האבני צדק מסיגעת זי"ע וככ"י בדינים להדפס בהגדת מראה יחזקאל בדינים שע"פ שחול בשבת זליק סי' י"ב והבכורים מתענים ביום ה' שלפנינו ומותר לאכול על סום מסכתא וכן נוג מזולחה"ה על כל"ה"ק והי' ניהו רביינו רשבכה"ג מרכן הישmach וההשיב משה זי"ע וככ"י ושמחתה זהה.

באעה"ח בעט סופר מהיר עש"ק אחרי י"ג ניסן לטירודות הכנות החג הקדוש עת"ר לפ"ק
הק' יקותיאל יהודה רוזענבערגען
ראין לחוש כלל.

ובהיותי על היא"צ בצאנז עת"ר לפ"ק שמעתי מפ"ק רביינו הגה"ק ציס"ע רבנן של ישראל מרכן משה הלברשטאם שליט"א כי כ"ק רביינו מר אבוחאי איש אלוקים קדוש מרכן משינאנוע בעהמ"ח דברי יחזקאל זי"ע וזקינו רביינו גאון הגאנונים הנשור הגדל איש אלוקים קדוש מרכן בעל דברי חיים זי"ע אבל על סום בע"פ הרוי שיש לנו אילני רביבי מאורי הגולה לסמור עליהם.

[ועיין בשו"ת תורה יקותיאל מוהר"ת סי' נ"ט].

או בעינו וככ"י שלא חמיר מאי צומות בסתקנ"ד ס"ה וו' וא"צ התורה כדלקמן שתקס"ח ס"ב בהגה ע"כ].

זאת תורה העולה מנהג ישראל תורה והי' יצילנו משלגיות.

ב) כשהאב אינו בכור רק עברו בנו ע"ג דמבחן בכ"י להתענות ג"כ לא זכתי להבין טעם דמלחה מעודי Mai שנא חיוב זה מכל המצוות שלא מחייב האב לעשות עבור בנו ואם הבן עדין לא בא בשנים להיות בא באנשים במדרגת איש וחיוובא לא ומיל עליו Mai חיוב על האב להתענות ע"כ דבר זה קיל היא מאד והואו"ז ג"כ מ킬 לכמה דברים בזה ביתר וא"ג כי מוכרים לקלד דברי השוע"ב באימה וביראהAuf"c בסומים מסכתא פשיטה דאיתן לחוש כלל.

ג) כשנדרה ג"כ מבחן במחבר דעה קמא דאי"צ להתענות כלל וכ"כ מהר"י מולין באכ"י מורי שלא יתענו כלל שחול ע"פ בשבת י"ש בכ"י וא"ג הב"י בשולחנו כפי הנראה הbia זאת לדעה ב' וע"פ הכלל בי"ד סימן ומ"ב בכ"ג דעתה קמא עיקר Auf"c יש מקום להקל ובפרט בסומים פשיטה דמותר כשר ושירות.

תבונה מזה מנהג ישראל תורה והתענית ניתנת לה ובפרט לגבי מי אשר אם יתענה לא יהיה בדעת צלולה לעשות הסדר כראוי בודאי יש מקום

כי כשנגורה מיתה על האדם ונמצא לו מלץ למעלה והכתוב שנחתם בטבעת המלך אין להסביר אין תקנה לדבר עד יותן למאה"מ כופרו וכו' עי"ש, נראה מהזה כי היה אז גוירה קשה גם על בכורי ישראל ח"ז ומרה"ר עליהם זהה הנגנו להתענות לפידון נפשם כמו שהחיבים בפדיון הבן מטעם זה. ואפ"ל זשאה"כ במדבר י"ז כי לי כל בכור בבני ישראל באדם ובבנהema ביום הכותוי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי אותם לי כי כראוי להצליל בכורי ישראל לך הקב"ה אותם לחלקו והקב"ה בעצמו הכה בגבורות ה' פל"ז ר"ה שליח (ועי' בגבורות ה' פל"ז ר"ה ובמדרשו בסוף שכ' ומה שאמר הקריבנו לי דורן וכו' פירוש"י הוא הדבוק בו יתברך. כי זהו עניין הקרבן ש מביא אל השיעית שהוא הדבוק בו ועי"ז לא יבוא עלייתם המיתה כי אחר שהם דבקים בו יתברך אין אחד מאבר את שלו כמו שהתבאר כמה פעמים), ואפשר לדלה צוה הקב"ה אח"כ וחק את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל כי הלויים במצרים לא עבדו ע"ז אבל בכורי ישראל נפסלו לעבודה, נמצא דיש חיילוק גדול בין בכור לגודול הבית שאינו חייב להתענות בע"פ כיון שלא היה בהם עיקר הגזירה. וגם נראה מהזה שיש להדר تحت דרך בע"פ לפידון נפש ממש"כ מו"ר וללה"ה לעיל].

[אם נ"ה בראותי כל הקוו' שהק' מו"ז ולה"ה ועוד קשה כי לא מצינו שתיקנו תענית זכר לנו אלא בכל מקום תקנו שמחה ומשתה זכר לנו. ובחפשי מצאתי בספר אורות חיים ה' פסח אותן י"ג וזל"ק ונחגו לפירות הבכורות בערבי פסחים וכו' ה"ר דוד בר לוי ז"ל שמא هي' מנהגם בזה לפי שפראם השם ממכת בכורים ובירושלמי נזכר שמנהגם היה שי' מעתניות הבכורות בע"פ וכבר ביאר הרוב ז"ל טעם מכת בכורות לפי שהיו כומריו ע"ז שלהם כפי מנהגם הקדום שי' העבורה בכורות ואפשר שהרביה הי' מכורי ישראל בזמן ההוא מן החוטאים כמו שהתבאה עליהם הנביא ואמר איש גולי עיננו שליכו ע"פ שהקב"ה חס עליהם והצילים ולכך צוה עליהם לפדותם עכ"ל. ואפ"ל דלוזה נפסלו הבכורים במדבר לעבודה משום שהיו כומריו ע"ז במצרים ועין ברקנתי פ' בא בפסוק קרש טעם המצווה וכור' בעבורו שהיו בכורי מצרים חלק מרת הדין ובכורי ישראל ניצלו ע"כ צרייך לפדותם تحت כופר כעין מצאתי כופר כמו שרמזתי בעקדת יצחק והיתה טעם נתינתו לכהן שלא תהא מרה"ר קשה עין כל חרם בישראל לך יהיה וכור' ועין ברקנתי פ' וירא בפ' וכי אחרי כי מוסף על זה יש לך להתבונן מפסוק ויאמר פרואה מודת שחת מצאתי כופר

**מכתב הגאון רבי חיים עוזר גראדענסקי זצ"ה
בעהמץ' שורית אחיעזר**

**חיים עוזר גראדענסקי
וילנא**

ב"ה יומ א' ט' שבט תרצ"ט, ווילנא.

הוד כבוד יידי היקר והנעלם הרוב הגאון המפורסם חו"פ סוע"ה וכו'
מוח"ר משה אסיקין שליט"א
ישא ברכה מאת ד' !

אחדשת"ה,
אייה אוֹלֵי בַּידִי יָעַלְה עָוֹד לְעַיִן
ולהשיב.

אזכרה ימים מוקדם כאשר שקד בלמודו
פה וחכומו ומכתבו העלו על זכרוני
אותם הימים הטובים בכלל ובפרט
חוודה לד' כי זכה לצעת מג-תופת
ולשבת בעיה"ק ולעוסק שם בתורה,
והיה ד' עמו ויחזקוו ויאמכוו וישב
במנוחה יוציא לאור את יתר חdroשו.

אין אני למי לפנות בדברו השתתפות
בhzצאת ספרו "כלכלת שכיעית". בן
אחומי מר דוד שלמה קאסאוסקי

ירקתו מכתבו עם חברו "כלכלת
שכיעית" הגעuni במוועדו ושמחו מאר
לראות כי גע ועמל ואסף כעמיר גורנה
בכלכלה זו. כן קבלתי גם את מכתבו
השני לפני איזה ימים, והנני להודיעו
סיבת איחור תשוכתי. מתחילה החשבתי
להעיר ולעוזרו בדבריו יידי רומעכ"ת,
אולם מפני טרdotות ותלאות שונות אשר
מצאוני במשך הזמן, נוסף לה הדרPsi
"אחיעזר" חלק ג', לא יכולתי למלאות
את חפצו הטוב שהוא גם רצוני,
להשתעשע בדבריו היקרים ולהעיר
ולעוזר בהם. אך אקווה עוד כשפנה

* היה מגדרלי גatoi הרור אביהם ופטרגם של היישבות והקהילות ממנהגי הערבה ומראשי
הකברנות של כלל ישראל. חיבור שירת אחיעזר ד"ה, וכן מכיא כמכתב הלו שהרפיס או אוט ח"ג.
השיר השבח להרדי"ג מההריך יודא לברוש קונגינ שליט"א רב דקהל וחקי חיים בן הכהן צ' כשית
אברך"ק יאקו שליט"א, מרובי הכלל, שהמציא לנו מכתב הלו מאוצרו הטוב, תשואות חן חן לוג,
חוכות הרובים תלוי בו. - פאקסימלי מארכיון נרפסה בסוף

בתל-אביב ימצא לו את מחיר הספר ידיו מאו מוקיו ומכבדו הדושית ליש' אחד.

חתימת יד קדשו

והנני חותם בברכה מרובה לכאס"ל
ולכל הנלים אותו כנפשו היקר
נב. מפאת דוחה [=דוחק] גל בארץנו
הנני כותב ע"י אoir.
שליט"א.

חיים עוזר גראדזונסקי

ד ר י ל נ א

Կյան, օֆից եղանակ ու ուժ

W. RABIN
CH. BRODZIENSKI
WILKOW

מכת"י הגאון רבי יודא צבי בלום זצלה"ה*
אבדק"ק האנעשהויטץ
בנו של מרן הגאון בעהמ"ס שוו"ת בית שערים זי"ע

לא צריכה דארוחה לה זימנא] ופירש"י
 שקדשה בזוז הה' ע"ש, וכל הרואה
 ישותם האיך העלה ע"ז לומר
 שתתקדש בזוז הוזו החמישי השטא
 במולה שנתן לה מועות אמרת דאיו
 מקודשת כיון דלהווצה ניתנו האי זוז
 החמישי שמעולם לא נתן לה והיא
 אינה חיבת ליתן שהיא רבית האיך
 תתקדש בה. ועיין ההפלא"ה ויל"
 עפמ"ש הר"ן דא"ל דאפילו בהנתה
 מחלת מולה נמי אינה מקודשת דכל
 שמחל המולה עצמה אפילו אל'
 בהhoa הנאה דעתה אוזו ע"ש משוחה
 נקט לה בגם' באரוחה לה זימנא דלייכא
 אלא הנאה גרידא ולפייז' בהך זוי'
 דרבית דיל' דעתה אוזו רם מעולם לא
 נתן לה אותה הזוז וליכא אלא הנאת
 גרידא שמוחל לה הרובית משוחה

בעה"ת א' שמות תרט"ז לפק"ק
 הארעראויטץ יע"א

שפעת שלום וברכה, מלאוקי המערה,
 לכ"ק אאמו"ר עט"ר הגאון ישראל מרן
 עמרם שליט"א!

אחר נשיקות כפ"י הקוה"ט זה זמן רב
 אשר לא זכיתי לראות שום תמונה או
 מעשה ידיו הקדושיםCMDOMEA זה קרוב
 לד' חדשים ולבי עלי דווי כי בלי ספק
 לא דבר ריק הוא וגם נפשי התאהוה
 בגבורת התאהוה להшиб נפשי מבשרא
 דתורה תורתו שלימה משיבת נפש לכאן
 הנני להציג מה שהערותי בקידושין ו'
 ע"ב האי הנאת מולה היכי דמי אילימה
 דازפה דאמר לה ד' בה' נהא רבית
 מעלייתה הוא ועוד היינו מולה וממשני

* הגאון מה"ר יודא צבי בלו זצוק"ל גאנבע"ר האנעשהויטץ היה בנו בכורו של מנח רשבכהייג' הוגה"ק מה"ר עמרם זצלה"ה בעל הבית שערים, נכד הגאון ובו עמרם חסידא זי"ע מנרייכ' בצפת ת"ג. חתן הגאון המפורסם מה"ר ישעיה הערגנצעעלר משארаш פאטאקס ננד הגאון מנח החותס זי"ע. הרבחן תורה להלמידים בישיבת, והшиб לשואלו השוכנת הולכת לעמזה. השאיר אחריו כמה חיבורים בשורת וחידושי סוגיות אשר רוכנס נאדרבו במלחמת העולמים רק מעט מאעריר ניצול עי' נס תרפפו עי' בנו היקר מה"ר יוסף זרוב בלו זיל' בשש שווית שאורת יהודה. היה מתחרד עזום והוא לומד בכל יום חי' פרקים משנהות. תפטר בדרמי ימיו בן מ"ה שנה. ובשנת תשלי"א הובאו עצמותיו לא"י עי' בנו הנ"ל. זצלה"ה.

וכו' ואילו כח חומנה לאו בגזל משום רבעכ"ח ע"ש לדרכי הריטב"א הויל כלאה ליכא למילך ובית מגול משום דטר"א דבהתבנת הרובית מתקן הללו כמו בגזל ולכן צרך קרא מיוחד לאו דרכית לאשמעוי דאיינו מתקן הללו בהשבה ואפשר שע"ז כoon במ"ש וכפפי בפרק איזהו נשך פירש מרווה וריטב"א על ב"מ אין לי.

זולת זה אין אתנו חדשות וה' הטוב יرحم לנו רחם רחמתים בזכות אבותינו הקדושים נמי' כי נוסף לכל עניינים זוגתי היקרה שתחתי לאו"ט איננה בכו הבריאות זה איזה ימים נא להזקירה בתפלתו הזוכה והנני חותם בכל חותמי ברכות שבמקדש בני הנאמן המחווי קידעה חמיש מאות.

ה"ק יודא צבי בלום

וכעת אני חוזר על הראשות במ"ש בדין העבר ע"ד הצליח ביצה י"ט ע"ב ד"ה ומדיעסק"י שחוכך אם יש מ"ע דואכלו אשר כפר בהם בקדשים קלים שנאכלים לישראל והקשיית מהולין י"ב [רעה"א] דפרק פסח וקדשים Mai איכא למימר ופירש"י שלמים וכ"ק אאמו"ר שליט"א דחה דברי דרש"י מיירי בשלמי ציבור דהינו כבשי עצרת שהם ק"ק. והנה היום למדתי עם הכן בית בפסחים י"ט ומצאתי את שאהבה נפשי שם ע"א ברשי"י דיה בשאר ימות השנה שכחט אם הביא שלמי נדבה וכו' ומסיים אלמא אכילת קדשים עשה

מקודשת בהנאת מחילת הזה, אלא דעתו קשה האיך אדם יוכל למחול דבר שאינו שלו והאי רכית איינו שלו וכעכ"ח דהמקשן דפרק היכי דמי ומוקי לה דזאפקה ד' בה' ס"ל שהוא מהחויבת באותו זוז והוא שלו וע"ז פריך ועוד הינו מלונה ופירש"י שאף הזה זוז היא כבר מהחויבת ועומדת. והיינו לשיטתה דהמקשה דס"ל שהוא מקודשת בהנאת מחילה אותו זוז עכ"ח צ"ל שחביבת ליתן לו איכ שפיר הינו מלונה וויל דעתה אזוז.

ובזה מבואר דברי רשי" שפירש הא רכית מעלייתא הוא ופירש"י ואמאי קרי ליה הערמת רכית ובע"י וב"ש סימן כ"ח סקכ"ו Thema דאמאי לא פירש איך תהייני גוף הקידושים בנסיבות הרובית הא לא יהיב לה מדרי וע"י כתוב דס"ל כדעת הריטב"א דיש לקדש בר"ק [=ברכת קצוצה] אפילו אי יוצאה בדיןיהם שאיןיה אלא חוב ולפמ"ש ייל דבאמת בנסיבות ר"ק לא מהני הקידושים ס"ל והא דמנהני הכא הקידושים הינו משום דמקודשת מכח הנאת מחילת הרובית כמ"ש וرك קשה אמאי קרי ליה הערמת רכית הלא אותו זוז שמוחל הוא רכית גמור, ואפשר שלזה נחכוון פנ"י בדבריו הקצרים.

עין ברייטב"א שם שכח דברכית אפילו בחזרה לא מיתקן לאיו כדרמתן לאו דגוז בהשכון וק"ל משמעתין קמייתא דר"פ א"ג [ב"מ ס"א ע"א] דאמר ליל זכתה וחומנה לאו בגזל

כ"כ עפמ"ש החינוך פ' מצוה שכחוב ועובר עליה ולא אכל חלקו המגיעו וכו' בטל מ"ע ונענש עוד מצד כפרת הבעלים שתלו בו ע"ש. ואיך יילך רכאותן קדרשים שכהנים אוכלים שע"י אכילתן בעלים מתחכפרין הווי מצוה חיוונית שמכורחים לאכול כדי שייהי לבעים מתחכפרים ולכך באמת כתוב הרמב"ם כאן מ"ע שני הכהנים אוכלים ובעלים מתחכפרים שע"כ רמייא עליון המצוה משא"כ בקקל' נהי וזה אוכל קיים מ"ע מ"מ אין חיבוא רמייא עליון אם ירצה אינו אוכל ולא בטל בזה מ"ע כמו במצוות אם ירצה אינו לובש טלית בת ר' כנפות, וילך דלא גרס בהאי דסוכה מ"ב כמו שהביא Tos' ד"ה מה"ר הנ"מ מצוה דרמי עלי אבל מצוה דלא רמי עלי לא ע"ש ותבון.

היא בין הנאכלים לכוהנים בין הנאכלים לישראל ע"ש, מבואר להדייא דבק"ק איך נמי מ"ע וחידוש גדול על הצל"ח שהעלים עין מדברי רשי"י אלו והביא משתייחת לשון תוס' זבחים וגם נפשט ספיקו שמסתפק אי שיין באכילת קק"ל עדלי"ת. והרי בגמ' פריך אלא לריבשראכ"ב מה אולמא דהאי עשה מהאי עשה ע"ש, משמע דל"ת שפייר דוחה ולמייד כפי שהבין ברמב"ם דליך עשה מיריע שכהן הביא חטא אחר תמיד והוא דוחק גדול וצ"ע.

ואפ"ל דגם מדברי הרמב"ם פ"י ממעה"ק שכחוב אכילת החטא והאשם מ"ע וכו' וה"ה לשאר קדרשים שאוכלים אותן הכהנים שאכילתן מצוה אין ראייה

מדור רבנן ותלמידיהון

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שלא לאכול מבשר הפסח נא ומבושל

יכול מותר תיל כי אם צלי אש ועיין רשי"י שם.

וקשה למה יעבור באיסור דאוריתאת באכילת פסה חי הרוי האוכל בשור חי הר'ל שלא כדרך אכילתן וכל שלא כדרך אכילתן לא הו רק איסור דרבנן דמראריתאת דרך אכילה אסורה, והוא גمراה (פסחים כ"ד ע"ב) א"ר יוחנן כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הננתן למעוטי Mai amr rab shimi ברashi וכו' וכ"ש אוכל חלב חי שהוא פטור והיה בשר חי ועיין גמ' מהותות (צ"ט ע"ב) חל יולכ להיות ע"ש היבלים היו אוכלים אותו כשהוא חי וכבר הקשו האחרונים מרן הח"ס בסוגי' והרש"ש שם בהגחות ודורשת כתוב דברמת לא יצא ידי אכילת קדרשים שהוא שלא כד"א אלא שלא ישאר נותר, ומן הח"ס רצה לדיק משם ספיקו של המל"מ בפ"ה מיסוה"ת אי יוצאי ידי מצוה באכילה שלא כדרך, וגם במנ"ח חמלה דאכילת בשור חי הוה שלא כד"א. ועיין חוות' יוזיד סי' ק"ג ס"א שהאריך הרבה לחلك בין אוכל שלא כד"א כגון חי או

כתוב בתורה אל תאכלו ממנה נא ובshall מבושל במים כי אם צלי אש ראשו על קרעיו ועל קרכבו (י"ב ט'), ובਮיכלתא במים מנין לשאר משקין תיל ובshall מבושל מ"מ, נראה הדורש מבושל ועיין תרגום יונתן ב"ע לא תיכלון מני כי ולא כד בשלא בחמורה ומשחא ושקייני ולא מבושל במיא, וא"כ מבושל במים ובshall בכל שאר משקין.

וכתוב החינוך מצונה ז' שלא לאכול מבשר הפסח נא ומבושל כ"א צלי אש שנאמר אל תאכלו ממנה נא וגוי אבל כשהוא חי לממרי שלא תלהות האור כל אינו בכלל לאו דנא ללהות עליו משום אל תאכלו ממנה נא אבל אסור מדאוריתאת שכל שאין צלי אש אסורה התורה בדרך כלל עציל"ק. ביאור דבריו דכל האוכל מבשר הפסח כשהוא חי לממרי עובד באיסור דאוריתאת אלא שאין לוקה עליו כיוון דליך לאו מפורש על אכילתחו חי רק נא שהוא כבר מבושל או צלי קצת, עיין גם' (פסחים מ"א ע"א) תיר' יכול אלף כוית חי יהא חייב תיל אל תאכל ממנה נא, נא ובshall מבושל אמרתי לך ולא חי

כ"ד הג"ל שהקשו מאוכל צפור טהורה בחיה ועיין טוש"ע א"ח סי' ש"ח סל"א בשר חי אף תפל כר' חז' לאומצא, ועיין מג"א בשם יראים ובעה"מ דמייריב מינן בשור דרךיך ועיין ירושלמי עירובין פ"ג ה"א וכשות' מהויר"א יוד"ס סי' קכ"ז ועיין ספרינו משנה הלכות חז' סי' מ"ד. ואין להאריך בזה יותר.

והחינוך הוסיף ופי' בשל שבישלו במים או בכל משקה או למי פירות שנאמר בשל מבושל ריבת הכל עכ"ל.

ויל' ריבת הכל מה כוונתו ועל איזה מין בישול קאי שאמר הכל, והר"ן ע"ז (ע"ה ע"ב) ד"ה גרטנין בגם' בא"ד כתוב ז"ל והרומב"ז ז"ל הביא עוד ראי שאפלו kali שני הוא בולע מחום שאינו מספיק לבישול דבפ' כל הבשר (דף קי"א) אמרין דקדירה شاملת בהבשר אסור לאכול בו רותח משום דמליח הרוי הוא כרותח ואע"פ שאין במליח משום מבשל גבי שבת ואפלו כדבורי ליה לאורה כדאיתא בפ' כלל גדול (דף ע"ה). ולא הבינו זה שם בפ' כלל גדול לא אמרו אלא שאין בו משום מעבד ואם התו בו משום מאבד פטור אבל שלא יהא בו משום בשול לא למדנו וכור' ולפיכך עדין אפשר לומר שכיל חום שאין בו כח לבשל אינו מבלייע את הכלים הקשים כדי שמע לאורה מן הירושלמי ע"כ ע"ש. וכבר דברו רבותינו האחרונים ז"ל מדברי הר"ן אי ס"ל באמת דמולח

עירכ' בו דבר מר ובין מה שאמרה תורה נכילה הרואין לגר קרוין נכילה ושאינה ראוי לגר לא קרי נבלה ע"ש דברים נפלאים, דכתורייהו איןנו לוקה מדרורייתא אמונה ההבדל בינייהו דזה שלכד"א חוזר לאיסורו כשיאכל בדרך אילתן אבל אינה ראוי לגר יצאה מכלל איסור לגמרי ונעשה היותר מה"ת ע"ש ומיהו כך מREN בשווית בית שערם א"ח סי' ר"ו Thema עליו שלא יצא מאיסורו עד שיפסל מאכילת הלב ע"ש, ובחותס' ב"ב (פ' ע"א) ד"ה דבש לכוארה ראי להביב"ש ודוק, עכ"פ דברי החינוך צ"ע אמאי הו"ל דאוריתא.

וניחא לי דהחינוך ס"ל דוקא בשור שור וכיוצא בו הו"ל שלא כד"א אבל אכילת גדי נאכל כמו שהוא חי והוי דרך אכילתון וכגמ' מנהות הנ"ל ובגמ' פסחים (ע"א ע"א) אמר רבא שתי תשוכות בדבר חרוד שעריר הרגלים חי נאכלין צלי אין נאכלין ושמחה בחו' ליכא ועוד כהנים אוכליין ויישראל במא משמחין ופרש"י דיש שמחה בבשר חי ע"ש והנראה שלא נחלקו אלא אי יש שמחה בבשר חי או אין שמחה בבשר חי אבל לכ"ע דרך אכילה הוא דאל"כ דעתיפה תקשה לו ואטו בדרך אילתן הוא גם מהkowski' שני' ועוד הכהנים אוכליין ויישראל במה משמחין מכואר דלכהנים קרי אוכליין וגם משמחין ונראה עכ"פ דרך אכילה לכ"ע הו' ועיין קי"ג על הרא"ש שבת (פ"י"ח אות ח') מה שהאריך, ועיין גם תוס' פסחים

פסק הרמב"ם פ"ח מהק"פ ה"ח צלהו ואח"כ בשלו או שבשלו ואח"כ צלהו או שעשה צלי קדרה ואכלו חיבר וכיוון דמליח כרותח דצלי או כבישול ממש היאך יכולין למלחו, וגם לאחר צליתה לאכלו צ"ע אם מותר למלחו ולא ליהוי בישול אחר צלי.

ורבינו הצל"ח בפסחים שם הקשה לפמ"ש חז"ל דמליח כרותח דצלי א"כ המולח פסח הו"ל צלי מחתמת דבר אחר ולא צלי אש ופסול והאחרונים הארכו למעניהם והוא כעין קושין ולידין גדרולה מזו הי"ל להקשות להר"ן דהו"ל מבושל א"כ הו"ל מבושל קודם צלי ואולי כונתו הי' להקשות לכ"ע דעת' ס"ל דהו"ל כרותח דצלי וצ"ע.

עוד יש לדיק דבתשי' נוביית סי' נז' הקשה סתרת דברי ורבינו הראב"ם רבעפי מט"א ה"ב פסק דמליח הי' מי פירות ובפ"ז מהל' מקאות ה"ג פסק דמליח עשויה מקוה כמהים ואין לישב כמ"ש הד"מ א"ח סי' תס"ב שמחליך בין מליח מבושל למליח אבן דכל כיוצא בהז' הי"ל לאשמעין ע"ש, ולדעתו שם הי"ל להקשות דהו"ל מבושל במ"פירות או צלי بما פירות ולמ"ל צלי מחתמת דבר אחר.

איבורא דלפי שיטתו הי"ל להקשות עוד בדברי הראב"ם שהרי בפ"ח מהק"פ ה"ח כתוב הראב"ם צלהו ואח"כ בשלו וכוי' חיבר אבל מותר לסתוק אותו בגין

שבכת חיבר משום מבשל דגם' שם במולח מיעטו מולח שלא הוא מעבד אבל שלא הוא מבשל לא שמננו ומעתה יש לעיין לדעת הר"ן המולח הפסח ואוכלו אי חיבר משום בשל מבושל, או משום בשדר חי, וכן יש לדיק עוד למ"ד דמליח כרותח דצלי מה הכוונה. וכן יש לעיין במולח הפסח ואח"כ צולחו אי הו"ל צלי אש ומותר לחתילה, או הו"ל צלי אחר בישול דמליח כרותח.

והנה בוגם' (פסחים ע"ד ע"א) ת"ד איזהו גדי מໂקָלֵס דאסור לאכול בליל פסח בזה"ז וכוי' אמר רביה האי מולייתא שRIA א"ל אבי והוא קא בלע דמא א"ל כבולהה כך פולטה ובחות' שם ד"ה כבולהו כתבו דאפי' למאן דאסור בכבדא עיליה בשורא לא קשה ליה ממתניתן דפסח דהוא ימוד כגון שליח בני מעים מליחה גמורה דאפי' לקידרה מתירו ר"ת ע"י מליחה גמורה ע"ש, ומעתה לא מיבעי לא דעתה הר"ן דמליח הוה בישול ממש א"כ היאך יחרץ קושית התום' אלא אפי' לתמי התום' דנימה דלא מודיע ליה להר"ן ומ"מ לכ"ע הרי מליח כרותח והו"ל בכלל ובשל מבושל ונפסל הפסח, ולא מיבעי קודם הצל' שליח אלא אפי' מליח לאחר שצלה הפסח מ"מ יהא אסור משום מבשל אחר צלי, ולהדיא אמרו בוגם' שם (דף מ') ת"ד וכוי' ורבנן האי בשל מבושל Mai עברי ליה מיבעי לאיה לכדנתיא בשלו ואח"כ צלאו או שצלאו ואח"כ בשלו חיבר וכן

משקין ג"כ מכשירין וכל שאינו אוכל ולא משקה או מאכל סרווח או משקה סרוואה אינו מקבל טומאה ולא מכשיר אלא אפי' כבר היו טמאין פרחה טומאתן כשהעבדו צורתן ונסרחו או נפגמו ונפסלו מאכילה, אלא דיש עוד דברים שאינן בעצם לא אוכל ולא משקה ותלו בדעת האדם ומהשכמו לעשותו מאכל או משקה, והם השלג וכיווץ בו, וכן כיוון דלענין שיקבל מאכל טומאה או להכשיר לטמא אחרים בעי מאכל הרואוי ומשקה ראוי מה שדרך העולם ולכך שלג כיוון שאינו ראוי לאכילה ואין בנ"א אוכלין שלג אם חשב עליו לאוכלין בטליה דעתו אצל כל אדם ואם חשב עליו למשקין מקבל טומאה ומכשיר דשלג קרוב למשקה הוא ולא לאוכל.

ובדברים אלו ביאר לנו הרמב"ם ז"ל בפ"ב מהט"א הי"ד כל אוכל שנפסר ונסраה עד שאינו ראוי למאכל אדם איןו מקבל טומאה וכן משקה שנטרוח ונפסר ואינו ראוי לשתיית אדם אינו מקבל טומאה בדרך שאינו מכשיר שנאמר אשר ישתה וכבהשות הביא משנה דטהרות דכל המזוח לאוכל ארם טמא עד שיופסל מאכילת כלב וכל שאינו מיוחד לאוכל אדם תהרו עד שייחדרנו לאדם וכו' ע"ש שלא נחלקו אלא אי מתחלה hei ראוי למאכל אדם ואח"כ נפסל פיסולו בכמה אי מאכילת אדם או מאכילת כלב אבל כל שאינו ראוי מתחלה למאכל אדם לכ"ע אינו מקבל טומאה זו

ושמן וברכש ושאר משקיןומי פירות חזין מן המים, ומותר לטבול הבשר אחר שנצללה במשקים ובמי פירות, ומעתה אימלח בכל מים גם במלח אסור להטבilo ואם הוא בכלל מי פירות מותר להטבilo ולסוך אותו וא"כ כ"ש למולחו קודם אי הוה בכלל מים ואם מלח בכלל מי פירות עכ"פ לבשל בו אסור כיון שליחית כרותח וצ"ע.

אלא דבעיקר סחרות הרמב"ם אחר העיון לפענין אין כאן סחרה אלא תרי הלכתא נינהו דבפ"י מהט"א ה"ב שכח במלח שנחתת הרוי כדי פירות אין כוונת הרמב"ם ז"ל שני המלח יצא מדין מים מכל וכל וקבע דין של מי פירות דאוו בשביב שהמלח נימוח ונעשה מים נעשה מי פירות אלא כוונתן לעניini טומאה שייהיו מתתמאין או מכשירין אוכלין לקבל טומאה כדין מים זהה כתוב הרמב"ם דמלח שנחתת דין כמו פירות שלא מתתמא ולא דין יסוד המים זהה לא פlige שהוא יסוד המים זהה לא מהט"ם שהרי במה שנח המלח לא נעשה כאן שינוי במלח, והטעם שיש לו דין כדי פירות ולא מים, נראה לפמ"ש (בגמ' נדה י"ז ע"א) ת"יד שהשלג אינו לא אוכל ולא משקה חישב עליו לאוכלין בטליה דעתוazel כל אדם ולא מתתמא למשקין מתתמא טומאת משקין, ועיין רמב"ם פ"א מהט"א ה"כ בפ"ב וככ"מ שם, וביאר הרברטים דכל מאכל מקבל טומאה זו

להشمיש אחר ושפיר מעט בחולון
ומה עמקו מחשבותיו.

עוד יש לעיין קצר בלשון הרמב"ם פט"ז מהט"מ ה"ב שכח אבל השLEG והברוד והכפור והגילד והמים אינם מעtin בחולון שהרי הן ראיין ומכלין טומאה ומשמע לכאותה דשלג ומחייב טומאה כמו פסק כתוספתא ובפ"א מהט"א ה"כ"ב פסק גניל דהשלג אין אלא אוכל וגמי נדה הגניל דהשלג אין אלא אוכל ולא משקה וחיל דכוונתו בפט"ז כאן שחשב השLEG בין המשקדים שכיוון שרואוי לחשוב עליו למשקין ושפיר מקבל טומאה משא"כ מלך שאין לו אופן שייקבל טומאה והואיל כמי פירות.

ונחזר לנושאן כי יצאת ממחיצתי קצר הנה מrown בבי"ש אה"ח סי' קי"א יצא לחדרם בדורי הר"ן דהgem דס"ל רבישול בחמה טברי אין ביישול לנבי בשבת דבעין תולדות אש ומ"מ מלך עדיף לפמ"ש האשר"י שבת (דף מ"ב) רבישרא דתורה לא בישל בכלי ראשון ומותר לחת בשר חי לתוך כלי ראשון שהעכירוהו מן האש ומהו אי מליח ישן הוא אפשר אסור לפי שמחר להתחשל, ועיין ט"ז סי' ש"ח סק"ג והק"יל ביצה (דף ל"ד) אי מביא את האור וכור ואינו נותן את המים וא' מגיס قولן חייבין ועיין רשי' שם וברמב"ם פ"ט משבת ה"ד ובכ"מ פ"ג מה' שבת הי"א דמגיס חייב משום מבשל לפי שמקור הבישול ע"ש. ולפ"ז ס"ל להדר"ן דהמולח בשר בשבת דקה עיי

וכן במשקה טrhoה לכתהילה אין מכשיר אבל א"כ הרי מלך שאין ראיו למאלל אדם כלל ולא לשתי וא"כ אין בגדוד מאכל ואין מקבל טומאה ואין מכשיר אלא דיןנו כמי פירות לגבי דין טומאה. והנה כי כן נתישב לנו בדברי הרמב"ם ז"ל ולא קשה מקוואות דודאי מלך כשהוא לעצמו הוא מיסוד המים ויש לו דין מים ולכן לגבי מקווה טובליין בו אבל לגבי דין שיקבל טומאה או שיכשיר דין מלך כדי פירות שאין מקבל טומאה ואין מכשיר ואתה שפיר בס"ד.

وعיין ב"ב דף כי ע"א מלך אי היה החיזעה לגבי טומאה והרמב"ם פט"ז מהט"מ ה"ב כתב והמלך המעורב בקוץים שאין ראיו לא לאכילה ולא לעבודה וכי ממלעט בחולון ועיין רשי' שם, והרי שכח הרמב"ם דמליך אין ראיו לאכילה ואין מקבל טומאה אלא אדרבה חזץ בפני הטומאה. ואגב נראה לפרש מה שהוסיף הרמב"ם ז"ל לשון מלך המעורב בקוץים ובגמי ליכא מעורב בקוץים ייל דבעין כתוב המעורב בקוץים שהרי הגם שהמלך אין אוכל ואין מקבל טומאה מ"מ אכתה תקשה קושי שנייה שהקשו בגמי שם שיטלנו משם לצרכו ולכן אפילו לא יטלו לאכול שאין מאכל ואין מקבל טומאה אבל מ"מ אין חזץ שם יטלו לעבוד בו עורות וכיוצא הינו שלא ימעט אף שאין מקבל טומאה מдин אוכל ולכן הוסיף המעורב בקוץים שאין ראיו לא לאכילה ולא

אברים שצלאן אין עולמים לריח ניחוח וכמדומה לי שואיתי קצת בכען זה.

ואשר נלפענ"ד עוד לומר בישוב דברי הר"ן ומתחלה נקדים גמ' (פסחים מ"א ע"א) אמר רב חסדא המבשלא חמץ טבריא בשבת פטור פסח שבשלו בחמי טבריא אחיב ופרק מ"ש שבת דלא תולדות אש בעין וליכא פסח נמי לאו תולדות אש הוא אמר רבא Mai חייב רתקני דקעבר משומ צלי אש, והמכואר דבישול של פסח דינו כבישול שבת וכיוון דבשבת בעי בישול אש או תולדות וח"ט לא הוי תולדות אוור ואינו חייב בשבת משום בישול לעין פסח נמי לא הוי בישול ומאי קעבר משומ צלי אש, ולכארה הוא להדייה היפוך הר"ן ז"ל.

ובירושלמי (שבת פ"ז ה"ב) בישול בחמי טבריא מהו חזקיי אמר אסור ר' יוחנן אמר מותר ובאי לחזקיי צריכנה ליה פסח שיתבשלא בחמי טבריא מהו חד אמר אסור וחוד אמר מותר, מ"ד אסור אל תאכלו ממננו נא ובשל מבושל במים ומ"ד מותר כי אם צלי אש וגורו ופי' הק"ע דמחלוקות בצלאו לק"פ לאחר שבשלו בח"ט חזקיי דס"ל לעין שבת הוי בישול ה"ה לגבי פסח ואם צלאו לאחר בישול בח"ט נמי אסור וח"א מותר דבעין בישול הבא ע"י אש ע"ש ולכארה נראה דהירושלמי חולק אש"ס דילן לפי פי' זה ועיין ספר' מנחה חדשה לר"י פاضר מש"כ בזה וצ"ע.

לי' לאורה ומבשלין אותו אח"כ חייב משום מבשל דה א ע"י מליחתו מהר להתחבש וכל שAKER הבישול חייב משום מבשל, ע"ש והוא דבר חדש ולפ"ז נראה דמליח אף שלא הוי בישולו תולדות האור מ"מ כיוון שע"י המלח מהר האור לבשל הו"ל כעין מגיס שחיביב על הבישול, ולפ"ז לעניין פסח נמי הי' אסור למלאה קודם הפסח דכיוון דהמלח מסיע להבישול והו"ל צלי אש הבא עט מים או גורט אחר והוא"ל צלי אש ולא אש ודבר אחר.

וקצת הי' נראה דבזה נחלקו האמוראים (מנחות כ"א) אמר זעירי א"ר חנינא דס שבשלו אינו עוב רעליו ורב יהודה אמר זעירי דס שמלאו אינו עליו ורב יהודה דידייה אמר אברים שצלאן והعلن אין בהם משום לריח ניחוח ע"ש. ולכארה צ"ע במא依 פלייגי וגם מה שייכות לאברים שצלאן אצל דס שמלאו או בשלו, וי"ל דבאה פלייגי דרי' חנינא אמר זעירי ס"ל דוקא דס שבשלו ומילicha לא מקרי בישול ולכון דס שבשלו אינו עוב עליו ורב יהודה ממשניה דזעירי אמר דס שמלאו אינו עובר עליו דמלח הוה בכלל בישול והוא"ל כדם שבשלו וכ"ש דס שבשלו מרט שמלאו, ורב יהודה דידייה אמר דהאכ"ג מליח הו"ל כרותח אבל ורק כרותח דצלי ולא כבישול ולכון אמר אברים שצלאן והعلن אין בהם משום ריח ניחוח דהו"ל כדם שבשלו וכיוון דס שמלאו הוי"ל כבישול דצלי ולכון

בכל צלי ולא ע"י דבר אחר כל זה כתבתי לפלפל בדבריו וביינו הר"ן זיל וצ"ע.

וברבו הראין הנ"ל הי' נראה לישב קושית הראשונים ואחרונים שהקשוו בהא דמנחות (כ"א ע"א) תקריב אפי' בשכת ולמ"ל קרא להתריר כיוון דליך עי' בדור באוכளין ועיין שעה"מ פ"ג מהו'ת ה"ד בענין מליח לצלי שהקשה מגמי' יכמota (דר' ל"ג) זו שמשימש בשכת بماי' אמא לא קאמר שישמש במליחה שלוח האמורים דמליחה נמי בעי' כהונת כמבואר ברמ"ם (פ"ט מהל' ביהם"ק ה"ה) אלא שאנו חיב עליה מיתה ע"ש, ולדעת הר"ן לפמ"ש הרי חייב משום בישול, ולפמ"ש הר"ן יש לישב קושי' אחרת שהקשה שם ולמאי איצטריך קרא דעל כל קרכן תקריב מליח לשוריה בשכת שהרי מדברי ה"ה בפ"ז מה"ש נראה שלא מחייב במעבד את העור אלא דוקא בשווה שיעור מליחה שהוא מיל, וכמה כדי עיבוד כדי הילוך מיל ובפרק כל גדול יש מי שסובר שהמולח את הבשר חייב משום מעבד וכו' מ"מ אילפנן התם דמליחה היינו עיבוד וכיון שלא פ"י לנו חכמים שיעورو נראה שהוא שיעור עיבוד עכ"ל. ולדעת הר"ן עכ"פ יש בו עוד משום מבשל וצריך להתריר משום מבשל. הנה אמת דעת רומי'ם זיל ולבבש המשום מבשל בשכת רקי מבבש למאלן בן דרושא ועיין שעה"מ מה שהביא שם מה"ה ומטע רביפות מיל לא מחייב דומה לדין

ולולי דמסתפינא הינלפנען' לחדר דבר חדש דבגמ' אמר רב חסדא טעם דמבשל בשכת בחמי טבריא פטור דלאו תולדות אש הוא והינו טעם א נמי דפסח ובתוורה צלי אש כתיב, ונראה הר"ן דיק בלשון דרב חסדא דהמבחן בעי' תולדות אש או אש דוקא וחמי טבריא לא hei אלא תולדה ולא תלדות אור או אש וסיל להר"ן דוקא במבחן בח"ט דכיוון דמים בעצם לאו אש ונינהו אלא הפוך יסוד המים מיסוד האש ומ"מ אם היו חמם מכח האש הוו'ל תולדות אור אבל כיוון שלא נתחמו אלא באים ממעניינות רותחין שהוטבע הקב"ה בטבעם להיוות רותחין ולכון כיוון דאין לא אש ולא תולדות אש לא מקרי בישול שאסורה תורה בשכת וכפסח נמי לא hei צלי אש. אמנים דיק הר"ן דאמת דמלח לא hei תולדות אש, ולא תולדות דבר אבל מליח הוא אש עצמו דמליח כרותח צלי והו'ל מין אש ממש ולא תולדות חום אחר ולכון כמו המבחן על האש עצמו חייב משום מבשל וכן הצולה על גבי אש או גחלים חייב על הבישול בשכת ס"ל להר"ן דמליח בשכת חייב משום מבשל ממש דמליח יש לו דין אש צלי ולא דמי לח"ט דהנתם המים לאו היינו אש ולא תולדות אור אלא חום טבעי ולא מחייב המבחן בשכת אבל מליח שהוא מין אש בעצם הצעם הצען דחייב עליה המבחן בשכת, ושפיר תמה הצל"ח כיוון דמליח כרותח צלי אמר לא מופסל הפסח אלא דיל' דעל המולח לא קפירה התורה רכامت זה

הנ"ל ובשני תי' המל"מ, ובחדיש שחידש מrown הח"ס ז"ל דבמלח אפי' לא נשתהה זמן רב חייב דנתינתה המלח הוא האיסורداول"כ הרו לעולם לא יתחייב על עיקוד במלח שהרי צריך להיות במלחו כמה ימים ולא יום אחד אלא ע"כ חייב על הנתינה ע"ש, ואfillו נתן המלח ונפכו מיד מ"מ כבר נתחייב ולא דמי לאפיית הפת שהכenis ומוציא מיד נפטר ע"ש, ובאמת כי דבר זה מחלוקת הראשונים ז"ל בזורע בשבת שלא נשרש עד ג' ימים ואם זורע ומוציא מיד אי חייב אזרעה שהרי הזורע חטים שאינן ראיים להשרות פטור ועיין ראבי מה שהקשה עיין גם רשי' פשחים כ"ה ע"א כלאי והרשות עירון נאסרין משנשרשו ולא משנזורעו וכן כלאים כל זמן שלא נשרשו הרי הן כמנוחין בכדא ועיין רש"ש שבת פ' כלל גדול, ולא באתי רק להרשות.

מכשל שכח רכינו פ"ט מה"ש ה"ה שלא מחייב אםכשל אלא א"כ נתקבל בנאכל בן דרוסאי ע"ש. מ"מ ייל הרור"ן ס"ל כהרא"ש הובא בפלאי דלענין שבת כיוון שנצללה קצת הרוטב וכיוצא בו נמי חייב.

איבורא דחויזת קשה ראיית דהשעה"מ הביא שם בשם הרב מוהר"ח אלפאנדרוי ז"ל (בס' רבי יוסף בדרשותיו דף י"ו) שהקשה קושי' זו בשם שיטה לא נודע למי והובא במלח"מ רפי"א מהל' שבת איזה מלאכה צריך להתייר ולהלא מולח אינו אלא משום מעבד ואין עיקוד באוכלין ותני שם דבעור המחוור בבשר שירק עיקוד ותני שני משום דמרקיב מלח ונמצא מבער המלח בשבת, ועיין ח"ס ליקוטים ח"ז סי' ל' וגם ח"ס עה"ת (שטערן) בבית אם לס' ויקרא דף כ"ג מדפי הספר קונט' הוויכוח בין מrown הח"ס ומוהרמ"י בעניין קושית מהר"יא

הרה"ג דוד שלמה קלין שליט"א
רבה של קריית אונגנוואר בירושלים עיה"ק ת"ז
בכ"ק מrown אדמור"ר שליט"א

דין הספיקות מתי קורין בהם בברכה

שהוא זמן קריאה לכל העולם, והכיא שם שיטת הר"ר יהיאל בכוגן דא שלא לבך כלל לא י"ד ולא ט"ז ושיטה זו הוכא בטור סי' תרפ"ח. אולם האגור סי' א' מ"ב, והרוקח הל' פורים וכואה"מ לר"ש ב"ר משולם כתבו להדריא דאפיי אם הספק הוא על העיר אם היה מוקפת קורין בשנייהם ומכרכין רק ב"ד.

ויל"ב אי פלוגתת הראשונים בא לאפוקי ט"ז שאינו קורא בברכה אבל בקריאה מהיבין ליה או ראתי לפטורי לי' מקראי כלל ואין קריאה הספק מעיקר הדין אלא מידת חסידות כedula הגאנזים ז"ל, והיה נפקא מינה دائ' הקריאה אינה מצד הדין יהא שרי לקורת בלשון לע"ז כמנג' יון שהוכא בעט"ז ואם ציריך קריאה מעלייא יש לו לקרוא רק בלאון הקדרש כմבואר במג'א סתר"ץ בשם ראב"ח, וכן נפ"מ לעניין ציבור ושאר דין שציריך לדקדק גם בט"ז כהאלכתה ומקיין רק לעניין הכרכה, וכן היה חילוק לעניין חשש כל תוסיף דהרי טעמא דאן לא עבדנן ספיקא דיומא לפורים כי ולא יעבור כתיב כמ"ש המודכי ריש פ"ק דמגילה,

א) בגדיר עירות המטווקות שהרוחיב בהן הדיבור בפ"ט ובפי"ב א"ז. הנה ע"י תשוכות הרמב"ם סי' ק"ה דאין לנוהג אנשי צור שמכרכין בתורויהו כלומר ב"ד ובכ"ז דיש בזה איסור ואוריתא משום ברכה לבטלה וכן הדין על העונה אמר, אלא קורא ב"ד בזמן קריאה לכל היא, עי"ש, וכי רמכ"ם מגילה פ"א הי"א. נזהה לדעתו דעתך שברכה שאינה צריכה הויא ואוריתא יעוש בפאר הדור סי' כ"ז, ועי' ד"ת סי' תרפ"ח. אולם לשיטת התו' ושאר פוסקים אפשר שאין בזה חשש כדלהלן. והנה תורו"ד מהדו"ק מגילה ה' כתוב בשם הרוב משה וצוק"ל דזוקא אותן הכריכין היודען שמוקפין חומה מימות יב"נ קורין בהם בט"ז וערוי הספיקות בסתמא אין קורין רק י"ד וחזקה דחווי קרי בתורויהו דהתם היינו טעם דמספקא ליה משום דחד גיסא דשורא ימא, מיהו התורו"ד פlige עליה והוכחה מהא דרב אשי קרא בהוצל בארכיסר וחמיסר דהתקם הו ספק אי היה מוקף מימות יב"נ לכן בכל הספיקות קורין בשנייהם. וככ"ב בספר המכתר לרבינו דוד ב"ר לוי במגילה שם אבל לברכוי רק ב"ד כיון

מלשון הרוב המנהיג ז"ל היל' מגילה שהצריך שיהא החומה ניכר קצת גם היום וצ"ע. וכן משמע מתחו' הגאנונים שהביא בכפטור ופרח הנ"ל שכח Abel חומה דהני כרכים לא ידע מאימתו הוקף כר', ומשמע שצורך שיהיא חומה שווה הדבר מעורר את הספק כיון שלא ידען מתי הוקפה, ונהורין עניין בחוי הרין ריש מגילה זויל וקשה לנו האידנא דמספקא לנו טוכה אמר לא קריין ב"יד ובט"ז, והגאנונים מתרצים רחזואה מספקא לייה אי היה מוקף מימות יב"נ ואנן מספ"ל אי בכלל נבנה חומה ביוםות יב"נ لكن לא קריין בתורייהו ע"ש. ועי' ב"י המובה לכאן דמי שהוא בספינה ומסופק יקרה בלבד ברוח כלל, ועי' פמ"ג א"א או"ד בפי דברי המג"א ודעתו שם באור ו' דודוק באספיקות כאלו שם מעיקר התקנה קריין בשניהם. ועי' מג"א או"ח סי' ס"ג.

וממילא ספיקא דילן שהוא ספק אם הוא נראה לחומה או אם הוא סמור או ספק שלא נתרבר אצלם ההלכה לא דמי לשاري ספיקות ועלמא דהתם חישין שאם מקום זה בכלל חיוב בט"ז נכנס ונשתכח, משא"כ כשאין לנו ספק בעניין חיוב המקום וזה ברור שמדובר לא היה חיוב על עיר זו מחמת עצמה בחווב הקריאה אלא שישנם דיני סמן ונראה המחייבים ורק אנו מסתפקים בכמה מילתא אין זה ספק של ט"ז, וגם אין זה דומה לספיקא דרינה דהרי בגין קרא לטבריה והווצל תורת ספיקי

וכן הוכח בגליוני הש"ס מגילה דף ב' דדעת השאלות דבני עירות וכפרים הקוראים בט"ז עברו על חחש ב"ת יעוש' ויבואר להן. ולפ"ז נמי יש להסתפק במש"כ בתשרי המוחשת להראב"ד שהביאו בכפטור ופרח פ"ח שהביאה דעת הגאנונים ז"ל דכל עיר שאנו ידוע לנו להריא שהיה מוקף מימות יב"נ קריין בהו ב"יד, אכן מזה הוכחחה לגבי יום ט"ז אי אינו בכלל הקריאה דאפשר לומר שלאiali לפטור אלא מברכה אבל שאר חיובי היום עוזין עלייו מספק.

ספק בדינא אי מחשכין לה כעירות הספיקות לעניין הקריאה, ואם יש ביד בן הספק לבחור לעצמו לקרוא ביום י"ד או ט"ז

ב) אלא Dagger ספק עיר שהוא מוקפת היום ומספקין אי מקמת היכי נמי מוקפת היהת ספיקא מעילא הוא שדמה להך דהוא ולטריא דשם הוא הספק בדינא ולא בעיקר הקריאה דאנן מספקא לנו בדין מוקף אי סגי בהיקפה של טבריא כיון חדר גיסא דימה שורא הוא, אבל בספיקות כגון ספק סמור לכרך או ספק בדי' נראה עמו או ספק בהסתמכת הפטוקים להלכה דחתם ליכא למיתלא שנתקיים בו שעתא חדא זמן הקריאה בט"ז דרבכה"ג או לוי אין להם אלא י"ד. ועי' פר"ח דיעירות המסתפקות היינו שיש להם היום מחיצתא והוכחה כן מהבי' וממילא היא לא"ה לאו ספק הוא, וכן יראה לדירק

עיי' זריקת הגט משא"כ במקום שודאי דאין חיוב של ט"ו אלא שאנו בגין לדון ולעשות מעשה והבן. ובוגוף דミלתא צ"ב בדבריו שעשה לשכונה זו ספק אי יש לו דין סמוך ומאי ספק יש בזה דהא הנى מילתא איך לא ברורי להו טובא, ובעהלהعروפה כתיב ויצאו הזקנין ומדדו, ואם הספק הוא בקביעת ההלכה נמי יש לבורר בה איך לעשות כמו שעשווין בכחית כילה. ובורדב"ז ח"ד סי' א' שס"ט מבואר דסדר' דאזורין לקולא לא אמרין אלא היכא דホטפק נפל מלחמת עצמו אבל אם זה מחסرون ידיעתו ולא ידען כמאן הילכתא לאו ספק הוא ולחומרא עי"ש וכח"ג סי' תפ"ח.

ועוד דהמלי"ם פ"א מגילה הי"א העתיק לשון הר"ן לעניין עירות הספיקות, וכוננות דבריו נראה לנו דاع"ג רהוה ספיקא דרבנן ומן הדין אולין לקולא אך כאן ליתא להכלל זהה דכסות שאתה בא לפוטרו מקריאה כי"ד מילא נתחייב בט"ו דאל"ה עקרת מיניה חיוב קריאה למגורי וממן בחדר מיניהו חייב ושוב עכ"פ מצד זה איתן לנ למזול לחומרא אף"י בספק דבריהם ולכן מחמירין כי"ד דחיכף שכא המצווה לידי צריך שיקיינה, אך שדקדק ע"ז דמאחר ועיקר טעם הוא דאי"א לנ לפוטרו למגורי מקריאת מגילה א"כ מי חזית דניקל טפי כי"ד יותר מט"ז או בהיפוך, ותמה שט ממי"ש הר"ן עצמו בפרק ע"פ לגבי ספיקות, וכי חלק בין ספיקות בתקנת

למיكري בהו בתרויהו והם הספק הו בעיקר תקנת החכמים אי נתנו על עיר זה דין מוקף ואי כלילינו בהדי המוקפים כיוון שמחיצת הים שונה מהיחסות כל הכרוכים. והגדיר בויה כך רבניד"ז אין המקום מקום ספק אלא האדם מסתפק בכמה הלכות צדירות שהן נובע השינוי בדין הקריאה, ואך גם בספק מוקפין נמי הספק אצל האדם אם היה מוקף מימות עולם בימי יב"ג מ"מ גועzan דהחתם אם היה מוקף או הוי העיר מקום חיוב של ט"ו אבל הכא אין הספק בעיקר התקנה ולא בעיקר החיוב שעל המקום אלא הספק על דין חדש שנותנים לו תורה וכך לעין הקריאה וממילא לא מיكري עירות הספיקות כלל. [והרי זה כמו חום העיר במקום שיזוע לנו היכן היו החומות ביוםות יב"ג. דבכה"ג בוזאי אין מוחוצה לה כלל תורה ט"ו אי לאו שיש בה יישוב היום דמה שהיה קוראין בו ביוםites ההם נמי בט"ז לא היה מלחמת החיוב של המקום אלא מידין היישוב שהוא סמוך לכרכ' וממילא דבר זה הו גדר של עירות דעלמא והשתא נמי אין המקום הספק אלא הספק היאך על האדם היושב בה לנוהג].

וגם אינו דומה ספק זה לספק קרוב לו או ספק קרוב לה דחייבין לחומרא, דהמת הוא ספק מעלייה וגוף הספק שונה למגורי כדאי' ביבמות ל"א ע"א ועוד דמעשה הגירושין היה וודאי אלא הספק נולד בידינו אי נתקיים הנטינה

בט"ו אדרוכה חששא רבתי אייכא דילמא סמכה היא וחיווב דעתו עליה. וכ"כ בשלטה"ג שסביר המודכי במס' ע"ז או"י י" (רמזו עליון החת"ס בחשו' יוזיד סי' ר"ג) דס"ר לkoloa הינו היכי דפליגי תרי תנאי או אמוראי ואז אולין בתר המיקל משא"כ כשהוא מטפkinן מה היו אומרים קמאי אז אמרין ספ"ר לחומרא יעוש וברודב"ז הניל'. ומילא לאפייז היה ראוי לעשות ב' ימים לכל החובכים הכל ספ"יו, ועי' פרישה או"ח סי' ס"ז דאית"ג דכל מקום קייל דין מברcin על הספק אפלו במצוה דאוריתא מ"מ היכא שהוא וודאי מחויב במצוה אלא שיש ספק שנולד אצל מברcin ומילא גם בספק דילן ה"ה לעניין ברכה ודוק.

וביתר קשה לנ' להקל מלחמת הספק וחיווב דעתו לדעת ר'ת ובעה"מ זיל דברי קבלה כד"ת ולא אולין בה בספק לkoloa וכ"ה דעת הטוריז להלכה, ועי' טו"א מגילה י"א. ויתירה מזו כ' התוס' ר'י"ד מגילה דף כ' ע"א דמקרא מגילה הוא דאוריתא דהרי מצינו לה אסמכתה ע"ש ועי' רמב"ן בסהמ"ץ סוף שורש ב' דמקרא מגילה נכתבה בתורה, ואפשר דלאו להילכתה הוא מ"מ לפי הדעות הללו הו"ל כספיקה דאוריתא לחומרא. ומילא מוכחה לבור לקיים הפורים או רק י"ד או ט"ו לחוד או כספיקה דיומא כיוון שהוא קרוב לדאוריתא. ומהו שאני ספיקה דילן דלא נחמיר בו כ"כ דרמייא כהך רתגין ב��eld מברcin על הספיקות

חכמים גופא כמו בד' כוסות וככדי שלא תיעקר התקנה למורי אנן בכל Mai דאפשר עבדין ולכן אם נסתפק יש לו לחזור ולקיים אבל גבי מגילה שתקנת חכמים במקומה עומדת גם אם לא יקרה אלא שיש לנו כמה עיריות שמספקין עליהם זהה מהני טעמא דספק דבריהם לפוטרו מקריאה דעתו שאינו אלא ספק אחר שקרה ב"ז ועל הצד שהוא חייב ב"ז הרי יצא ממילא חזור הכלל של ספק דבריהם לkoloa ע"ש (ועי' בדיני ספיקות בשעה"מ הלכות מקוואות כלל ד' יעוש). ולפי"ז ברור דאפלו יקרה ב"ז עכ"פ מיד ספיקא לא נפקא אלא שאין אנו מחוויבין אותו יותר בדבר שהוא מדבריהם, ولكن מוכן דלכארה מ"ש טבריא דנמי היה ראוי לנ' לפטור בשני הימים ככל ספק דבריהם אך כיוון דעתו נעקר התקנה דהtram ליתא לכלוא דס"ר לkoloa ומילא חייב עכ"פ אחד ולהיכי עריפא לנ' י"ד מטייז לאחר שכבר קיים החיווב ביום אחד מהם הוויל' לגבי השני ככל ספ"ר ועלמא. ובעצם ילי"ד אפשר דשאני טבריה דהויל' ספיקא בעיקר התקנה אי סגי בכך לעניין מוקף והינו צריכין למיקרי בתורה יהו, אבל ז"א דמ"מ בשאר עיריות העולם תקנתן במקומה עומדת].

ומעתה ייל' דכ"ז ניחא דוקא בספיקות כגון הני דשפירות אשפ"ל ספק דבריהם לkoloa ופטור בא' מהם אבל בספק סמוך ונראה דין זה גדר ספק דבריהם אלא ספק בכירור ומאי חזית לפטור

אי בעי דהינו שיהיה ט"ו תשלומיין- ליד דלא מצינו בכל מקום שיהא הכרירה ביד האדם בעניין המצווה זולת בחליצה ויבום ע"ש. (הנה יש גם מצות פרון ועריפתו לדעת הרבה ראשונים הכרירה בידו) וא"כ אפי' בה"א דסוגיא לא דק להתייר לו קריאה באיזה יום שריצה רבוח צrisk הוראה ברורה, ולא עבדין כוה כפי הרzon להומרא וכ"ש לקולא, וממילא חייב קריאת מגילה בברכתה הוא דוקא במקומות שיודע זמן הקריאה שלו לודאי וכוה מובן שיטת הוראי המובה בטoor שלא לבך מספק לא ב"ז ולא בט"ו כיון דרכיה"ג ייל שלא חל עליו חייב הקריאה כלל ואפלו אם חמיר מפני מחת חסידות עכ"פ ברכה בודאי ליכא, אבל לדין ובזה א"א לפטור וכמ"ש המל"מ עכ"פ ביום ט"ו כשייש חשש אישור צ"ב למה יקרה בסתם לחומרא וצ"ע.

ובמש"כ היירושלמי פ"ב דמגילה דהקורא ב"ז אף שהוא ממוקפים בדיעבד יצא, ומטעם זה כי במשנ"ב סי' תרפ"ח בשם האחרונים בכל עירות הספיקות לקורת ב"ז ולברך בהו עי"ש, והנה הדברים כפושטן קשין להולמן וכבר תמהו בזה האחרונים קשות דמה אנו צריכין לטעמא זמן קריאה לכל הוא, ותו ייל"ע דהרי מבואר בשבת כ"ג וודאי דבריהם בעי ברכה ולא ספק עי"ש שלא תקנו חז"ל ברכה על הספק. וכי י"ד וודאי שיקרא בכרכה לכתילה והלא מסופקות הן

מכך שהכל כיון דבריעבד יצא וזה דוקא בתדר דגמור אצל חכם אבל אם לא למד איןנו מכך כי אין זה ספק, ועי' א"ח סי' ר"ב בטופו ובשו"ע הרוב מליאדי שם.

ונוגה בגם' פריך ואי מא פרוזים ומוקפין אי בעי בארכיטר אי בעי בחמיטר ודוחי לה דנפקא מקרה דזמננו של זה לא כזמן של זה, וא"כ אין הכרירה בירינו לבחוור איזה يوم מן השנים כפי אשר יאבה נפשו, רמאי חזית לבטל גדר הזמן זהה מעיקר תקנת המגיללה, ועוד צ"ב אם רשאי לחומרא לעשות במקומות שאינו ספק או במקומות שאינו ספק מצד ההלכה ולהوش על טמיון מגילה שאפשר בו גם חשש בעל חוטף כדלעיל, ואפי' אי ליכא כזה בית מ"מ אם מכון לקריאה איסורא מיהו איכא כמו"ש המרודי סת羞עה, ועי' בטעם הרבר בהגותה בגדי ישע שם כיון דaicא גם ולא יעבור א"כ ממי' עובר או על בית או על בל יעבור עי"ש, ודרשה זו מודיעינו דהני יומי איכא לкриאת המגיללה ותו לא לפ"מ שנקבע מעיקר התקנה וממילא אם יקרה ביום אחר מן הימים ההם כשיום זה אצלו יום פטור שפיר יש בו בית. ועוד ייל' כיון דעתין זמנו הוא לכמה אינשי מילא תוך זמנו נקרא שחיבר עלה בבית כדאי' בר"ה כ"ח כיון دائ מיתרמיליה ציבור שלא שמעי תוקע להן תוך זmeno נקרא, וה"הanca דט"ו עדין זמן החיוב אף לבן י"ד. ועי' ב"יש או"ח סי' ש"ע בפי ספיקת הגמ'.

רייטב"א מגילה י"ט ובמאיריו שם בדעת הירושלמי דבן ט"ו שבא לעיר או לכפר שנעשה כפورو בן יומו וקורא עליהם וכשחוור למקומו חזור וקורא ומהו פשוט דס"ל מקומו ושבתו מחייבתו. וצריך להעיר שזה וודאי מהמצוה עצמה אינו שונה מכל מצות דרבנן דאגברא רמייא אך המקום לעין הוא בעניין חלות החוב אי הזמן גורם או המקום גורם ומהינו שזה תקנה על יושבי העיר או שהחוב חל על האדם ותקנתן בין המוקף הוא שנפטר ביום י"ד וכן איפכא. איברא דגם מדברי הר"ן הללו ליכא למינשׁת דזה תולה על הגברא דתמיד אפ"ל דמיירוי בעניין שנמצא בעיר שבה וודאי יש חוב בחדר מימי הספיקות והבן. אבל לעניין הברכה עדין אין זה ישוב למה תקנו ביה"ד ולא בט"ז כי שניהם ספק.

וביתור תוקף דנהנה הרשכ"א ז"ל הביא בשם נמיoki הרמב"ן ב מגילה ה' לדברי הגאנונים קורי מדינה ביה"ד דאולין בתור רוכבא דעלמא אבל בט"ז אינו אלא מנהג חסידות ולענין ברכה בראשון מברך ולא בשני דאספיקא לא מברכין ובכרי דבריהם תקנו ברכה בט"ז הווי ספיקא ע"כ. ומילא מבואר שפיר כי בזה אולין בתור רוכבא דעלמא וכן היה גם בהוצל דמספקין אי חומתו דקמאי נינחו דזה ספק בקבלה ובכח"ג הולcin בתור רוכבא אבל בספיקא שיש סברא להסתפק שם בזה יש חוב בשניהם מעיקר הדין לכואזה. וא"כ מוכן וברור דלטעמא דרוב וא'

וכ"ה לעניין טכנית וצ"ע נאמנים למה שביארנו למעלה הרוי עכ"פ לעניין חוב במצבה הוא וודאי ומה"ט מחייבין אותו ביה"ד בברכה אבל לעניין ט"ו הרוי הוא הכל הספיקות שאין מברכין עליהם], ואפללו לדעת הראשונים דעתם דידי"ד דזמן קריאה לכל הוא נמי יליב' למה הברכה ביה"ד דока ולא בט"ז דמי"ם אינו קורא בו אלא מספק, מיהו לטעם דזמן קריאה לכל הוא שכתחם הרמב"ס י"ל כיון דאולין בתור רוכבא דעלמא ממילא נפקא בזה מכלל דין הספיקות ועבדין בה ככלא עלמא כלומר שנחבטל צד הספק אבל אם נאמר דעדין דיעבד הוא הרוי זה דין הספק ומהיכא תיתי לבך ביה"ד ולא דגם ר' חלבו דאמר הכל יוצאי בקראת ט"ז בדיעבד פריך והתני מקום שנהגו לקורתה שני ימים קורין ואס"ד דהכל יוצאי ביה"ד למה קורין ב', ימים ומשני דאה"ן בסתם אסוח לקורת משא"כ במקומות של ספק כרך שלא אפשר הרוי עקרה עיקר תקנת חמיכים שיש אליה מט"ז لكن לא מחנן בירדו, ומוכח דבלאה לא יצא וצ"ע.

אל צ"ל דזה תלו依 אי חוב מגילה חلين אקרופטה דגברא או שמקומו מחייבתו, וזה דהר"ן ס"ל דחובה על הגברא הוא דרמייא ומשמעותה לא מיפתר משנה הימים דז'ק, וכן הוא בגין עיר מוקפת שנהה ביה"ד במקף ובט"ז עקר לפוזים דນפטר לכוא' מחוכת מגילה לשיטות הראשונים ועי'

שעולה וזון שע"י זה יבא לבטול עיקר זמן החיוב שלול על אותו המקום כגון מקום החייב ב"ז ויקרא בט"ז או מקום שהיובו בט"ז וקורא ב"ז הרי ביטל עיקר עניין הזמן שבקראת מגילה ואפלו אם יצא בדיעבד י"ח מ"מ הפסיד חלק מהמצווה, ולהדיא מבואר כי בירושלמי התם דמקום שנגנו לקרות בשני הימים לא מחין בידיו כי היכי דלא תיעקר תקנת חכמים של זמן דרככים הרי שלא היו רשאין לקרות אלא יומ אחד בלבד אלא מהמת חשש שיפסיד זמן הקראה שהוא מעיקר תקנת המגילה החתו לו לקרות בשניהם, ומוכחה שהזמן של ט"ז הוא עיקר חשוב אפלו לעירות הספיקות.

לטעמא דהרבנן אין סברא בספק כמו שלנו לבך בט"ז וכ"ש אם אינו אלא מרת חסידות בלבד ואני בגין חיובא דילכא ברכה, אמן לטעם דהרבנן דזמן קראה לכל הוא עדין צ"ב דהא איכא למיור דאף בדין נמי אם יהיה החיוב על הגברא הוא יוס קראה לכל אלא שפטור כיוון שיצא ב"ז, ועי' מרדכי במס' מגילה דאפי' בט"ז יכול הפורז להוציא את המקוף ועי' ראי' ש פ"ק דיבמות דף י"ד וא"צ להרחב, ולאחר העיון אין זה מודוקדק דעיקר תקנת הקראה בימי מרדכי היה על י"ד זהה לכל העולם וביום ט"ז התקינו לערים המוקפים שהיה להם נס וישועה בנפרד וכ"ה בתקנת הקראה ומילא ט"ז אינו זמן כלל.

ובגוף דברי הגור"א ז"ל שהיה מן הראשונים כמלאים צ"ב טובא וכפי שהוכרנו לעיל וגם שהפר"ח הוכיה דתלמודא דילן לא ס"ל כהירושלמי, וכן הרי מבואר בירושלמי דכל החודש כשר לקרה מגילה ולפי דעת הירושלמי גם אם קרא ט"ז בדיעבד יצא אך כਮובן אכן שלא פסקין הבא אלא בדיעבד גדול מ"מ להירושלמי מהיכא תיתני לסמך על דיעבד של י"ד יותר מדייעבד של ט"ז וצע"ג, ועוד רמנלן לחדר בספיקות בקו"ע לקרות ב"ז שהוא מעשה דיעבד לכתהילה, וכע"ז כי הטור א"ח סי' נ"ח דהකורה ק"ש אחרעה יש יצא דיעבד והוא שלא יהא רגיל לעשות כן, ועי' ב"י וב"ח שם, דכל מקום שהחתתו דיעבד

והנה ברור לכל דבענין שיש שום ברירה לבורו הספיקות ולדעת באיזה יום מהימים היו קוראין פעמי יש לקיים עפ"ז תקנת חז"ל דמעיקרא. ואפי' לפמ"ש בכיאור הגור"א בסבירות הרמב"ם והמחבר דהספקות קורין בשניהם ולבסוף רק ב"ז מכיוון גם המוקף וזהו יצא בדיעבד בקראת י"ד בלבד עי"ש, כי ניחא בספיקות שיש בכל יום מהימים צד לחובא ולכון עדיפי י"ד מט"ז כי בכל עניין שייהיה כבר יצא י"ח בקראה הראשונה ומסתמא היה כך עיקר התקנה בספיקות כה"ג קורין ב"ז אבל בספק בהלכה שלא ילכנו כל צרכו וכן בספק בשיעור ומידות אדרבה אין זה ספק כפי שביארנו והוינו עיין שגנת תלמיד

לכן אינו מכברך, [מיهو לפ"ז אויל שאני מצות חיובית לעניין זה גם על הסתפקות יברך כedula היב"ה. ובCHASE הרושב"א ח"א סי' רמ"ה כ' בזה טעם אחר ולא ס"ל טעמא דנפל לכאו]. אמנם כיון דהപמ"ג החמור מאד בכל הסתפקות דברכות מהומר דלית ותמיד ס"ל דספיקן להקל, א"כ אפי' לפי סברת הגרא"א וילנא ז"ל בדעת הראשונים דעתך הקולא כאן נובע מכך הספק דעתך Dolcan מברכין ב"יד לחוד אבל בכרכבת הזמן אין נפרש להנני הראשונים וזה על הספק אין תקנת ברכה כלל, לכן יש להקפיד אפי' ב"יד לפ"ז מלברך עלייה זמן. ואין לדמותו לכל ספיקה דיומא דא"כ גם בטנו יברך על הקריאה כי היכי דלא היישנין בקריאת התורה ובשאר מילוי כיון דספיקא הוא על כל מצות היום, או"ז דבמגילה אין מברכין רק בקריאת חיובית. וטעון עיון גדול מילן לברך זמן מחמת הספק.

והנה נתברר דבקריאת מגילה בספיקא כಗונא דילן לאו שפיר דמי לדון בו ככל הסתפקות שבזה מיררי כל הפסוקים אלא שיש לנו לעשות מעשה ולברורי דיני דיומא דילן כמה שאפשר ועי' הנדרון להלן.

ומיهو לעניין שאר ממצות פורים כבר האריך שם די צרכו ואף שיש להעיר בהם בפלפולי דאוריתא מ"מ הן הן עיקרי הדברים. ועי' מג"א דלענין שאר מצות כגון סעודה ומתןות עשוה

הוא רק באקראי בועלמא אבל אם עשוה כן לכתה אך דיעבד לא יצא עי"ש וכן מכואר בש"ע סי' תקי"ז ס"ב לעניין שכות באמרה לעכו"ם ביו"ט עי"ש. וכך אولي עדיפי לנו להחזיק כמו"ש היב"י בשם שב"ל מי שהיה בספינה יקרא בט"ז וכוכ' ב"ר רומ"א, ואם מסופק כו' יקרא בשניות בלבד ברכה ועי' פרמ"ג שהורה כן כי זה ספק בהלכה, ויל. ומ"מ ברור דברוכ הסתפקות הוא י"ד קרוב לוודאי אבל במקומות הדוי אפי' פחות מספק השקול צ"ג להחמיר שהוא קולא, דמאי אלולמא האי דיעבד ד"יד מקריאת דיעבד בט"ז מכח ספק, וכע"ז הק' בגבו"א יומא דף ז' דלמה נהחה דיעבד אחד כדי להרוויח דיעבד אחר והבן.

וביתור י"ד וזה לעניין ברכת הזמן דבמהריה"ק שורש מ"ט כי להסתפק לעניין פדה"ב אי מברכין שהחינו היכא שמת הولد כיון דמסקנת הפוסקים הוא להקל יש לחוש שלא לברך ואולי יש בזה משום לא תשא, ועי' בפמ"ג סי' רכ"ה סק"ט ובפתחה להלכות ברכות דגם בשחחינו יש להקל שלא לברך מספק בשום מקום, וזה שלא כמו"ש היב"ח או"ח סי' כ"ט דבשחחינו יותר יש להחמיר שזה בא על שמחת הלב ואני בספיקו משום לא תשא, ועי' תשורי החת"ס או"ח סי' נ"ה, וניא רבתמי הל' מילה Dolcan לא תקנו שהחחינו במילה כיון דבספק נפל הוא עד ל'. משמע דעת הסתפקות לא תקנו ברכת הזמן דכל שאין שמחתו וודאי

שערי הלכות

בשתייהן, ועי' מאיר. והתו' הרא"ש גם בט"ז עניים צריכי לסעודה, ועי'
כתבו טעמא דחיוב מתנות איכא דהא בתשו' מרן ב"ש א"ח שפ"א.

המשך יבוא איי"ה

הרה"ג עמרם קלין שליט"א
בכ"ק מrown אדמור"ר שליט"א
דומ"ץ דקהלהינו הק' ור"מ בישיבה

בעניין לפדות בשטרות

לי לפרש מה לשטר שכן אין פודין בו הקדשות אם כתוב בשטר הקדש זה פドוי איינו פדווי דומה דעתו קידושין שכותב לה הרי את מקודשת לי עכ"ל הרשב"א ז"ל.

ובקצתה"ח סי' ק"ז תירץ קושיא זו החלק בין שטרות דעלמא בקידושין לפדיון הבן דהא שטר הו"ל שעבוד קרקעות ומה"ט אמרין בכ"מ דף ה' דנשביעין ע"י הودאה שבשטר דהוי כהודה בקרקע ומש"ה ג"כ לא מהני בפדיון דהא אין פודין בקרקע אבל גבי קידושין דאיתא בקרקע מהני גם שטר חוב עי"ש והאריך עוד בזה וכואורה יש קצת לשדורות נרגא בדברי הקצתה"ח עפ"י דברי הר"ן בריש קידושין שחקר اي מועיל קידושין במחוכר לקרקע דלפי הדרש של מקיש הו' ליציאה איינו מועיל מחוכר לקרקע דכמו בגיטין בעניין ונתן גמרין דמחוכר לקרקע איינו מועיל הכל"נ בזה ולפי זה הרי קידושין ג"כ איינו מועיל במחוכר לקרקע וא"כ הכל"נ בקרקע עצמה ג"כ איינו מועיל. ויש להחלק באיזה קידושין הוא מקדש דלאכו לפמ"ש שם זה רק בקידושי שטר דאיינו מועיל מחוכר

במס' קידושין דף ה' ע"א רשי"י ד"ה שטר שאין פודין בו הקדשות אם כתוב לגוזם שטר על מעות פדיון הקדש אין הקדשו פדווי דבעינן ונמתן הכספי וקם לו. ובcheidושי הרשב"א ז"ל ואינו מחומר דבכי האי גונוא אפילו באשה אינו מקודשת דאליו האומר לאשה הרי את מקודשת לי במנה ומחייב אני עצמי לך בשטר באותו מנה אינה מקודשת דמנה אין כאן ושטר אין כאן שהרי אינו מקדשה בשטר אלא במנה ומהן איינו כאן.

וצ"ע מההיא דכתיב לכחן דאפיי לכשיתן בקידושין אם מקודשת כיון שננתן לה לשם פרעון השטר ולא לשם קידושין של עכשו וכדרתנן ברכורות פרק יש בכור גבי פדיון הבן ומיתיה לה בפרק הנושא את האשה כתוב לכחן שהוא חייב לו ה' סלעים חייב ליתן לו ה' סלעים ובנו איינו פדווי ואיתמר עלה אמר עולא דבר תורה בנו פדווי לכשיתן ומה טעם אמרו איינו פדווי כדי שלא יאמרו פודין בשטרות, אלמא אפילו דבר אינו פדווי אלא לכשיתן והכא נמי אינה מקודשת עד שניתן וההיא שעתא בסוף מתקדשת ולא בשטר ומה נרא

בו וגם קוניין בו כל דבר אבל גבי פדיון הבן הרי גם קודם שנתן לכהן הי' עליו חוב זה שהיבתו התורה ונכסייו היו משועבדים לוזה דהא עלא ס"ל סוף ב"ב דשעבודא דאוריתא וגם דהוי מלהה הכתובה בתורה וא"כ במא שבכתב השטיח לא הוטיף ולא חידש עליו שום דבר והאיך שירק לומר דיזא בוה מצות פדי' והרי זה דומה ממש לפורע חוכו שתובעין ממנו ממון בשטר אחר שנותן. דauseג דבמה שכ' לכהן זה השטיח נתחדש דאיינו יכול ליתן שוב לכהן אחר וכודאי' בכתובות דף ק"ה למה כתוב לו לבור כהן מ"מ הבהיר לא הוי נחינה וההתורה צוותה עליו שיתן ובהבהיר לא הוטיף עליו שום נחינה והגם דהושב"א לא ס"ל סברא זו מ"מ ודאי' בפניות ייל דרשבי ס"ל חילוק זה דבקידושין לא חייב לה כלום ובזה שמתחייב להאה מאיקרי שפיר נחינה ומהני משא"כ בפדרון הבן דהוי חייב מוקדם לא מהני עי"ש.

ולענין לכך יש להקשות על דברי הבית הלוי מזה שבכתב החת"ס בתשובות וחקר אם חיוב של פדיון הבן הווה על האב או על הבן ורק משום שאין הבן בר חיוכא קודם שבא לכל איש וחובכי המצוות החיוב על האב וכגון שהבן יגדל על מי מוטל החיוב האם נפקע החיוב מהאב לגמרי או שיש עליו חיוב ואם אין עליו חיוב כהבן יגדל או גם כשהבא פודה את בנו זה רק מגדר ב"ז או חינוך וכי"ב

משא"כ בשואה פרוטה יכול להיות אפי' קרקע ויל"ע בוה ודו"ק.

ובביהת הלוי סי' כ"ג הקשה על דברי הקשות החושן וז"ל ובריו אין לנו אין דברך דיש לדבר בהק שטר אמרנן בככויות דין גובין בו ממשעברי כיון דהוי بلا עדים אי מיקרי כלל שעבוד קרקעות ואכ"מ לדבר זה. וגם בלאי'ה אין תי' זה מספיק דהא בככורות ר' נ"א תנן אין פודין לא בעבדים ולא בשטרות ולא בקרקעות ואמרנן שם מתניתין דלא כרבי דתני בככורים פודין בכור אדם חוץ מן השטרות מ"ט דרבי דריש רבוי ומעטוי כו' ורבנן דרשי כל ופרטיו ופרטיו והא רבוי פרטיו וכללי דריש כו' ומפני אין בעלמא רבוי כרנתיא דר"י כו' וא"כ ר' בר"י דדריש גם בעלמא רבוי ומעטוי הא וראי דכ"ש דגבוי בכור דריש דריש רבוי ומעטוי וס"ל דפודין בקרקע והרי שם ע"ב איתא תנין תנא קמי דר"ג בון פודין לכשיתן א"ל רב נחמן זו דרבי ר' בר"י סתימתה כו הוי גם לר' בר"י אינו פודין רק לכשיתן ומש"ה מקשה הרשב"א שפיר דלהוי תיקף פודין לרשי' וכמו ומהני בקידושין לדידי'.

אם נטעם אחר רוצח הבית הלוי לישב דברי הרשב"א דבאמת מצינן לומר דמה דנותן לה שטיח ומתחייב להמנה ומשעבד לה נכסיו נחינה זו של החוכם הו שפיר ככסף ומתקדשת

יכול לפרקתו بلا רצון הגובר הלא אינו בידו לדלמא לא ירצה הגובר למכוו לו אלאandi דגם בע"כ של הגובר יכול לפרקתו וכיוון שיכל לפרקתו בע"כ של גובר בשווי א"כ אין להקדש בו רק קניין שווי ולא קניין חפץ עכ"ל.

ולפי יסוד הנפלא זהה נלענ"ד דבר חדרש רבשטר יש ב' עניינים א' הוא קניין חפץ והב' קניין שוויות הפ' של קניין חפץ הוא התהיהות של השטר רהינו מה שאדם מחיב עצמו ליתן למי שייה' מה שנאמר בשטר וכן אם מישחו נוון שטר למשיחו היינו שהוא מחיב עצמו שע"י השטר יקבל השני המעות שנכתבים בשטר בתשלום או חילוף מה שהוא מקבל אודות המעות והרבך השני הוא עצם שוויותו של שטר כמה שהוא שווה מצד שיש בו מעות זהה כמו שנזכר קניין שוויות והנה העצם השטר שהוא רק התהיהות זה קניין חפץ שווה שייך לו שאף א' לו יקח ממנו בלי רשותו ובע"כ ובשטר יש קניין שוויות דהינו אם רוצה כבר למכור השטר כמה יש באיכות השטר שיקבל ע"ז שוויותו וזה קניין שוויות ולפיו יש לבאר למה אין פודין בהקדשות בשטר מסוים דבಹקדש יש רק קניין שווי ולא קניין חפץ וא"כ השטר שנutan לגובר שהשטר הוא משומן קניין חפץ הרי להגובר אין לו בהקדש קניין חפץ כלל ומילא לא נתן שום דבר עבר ההקדש ורק אם יתמן בסוף ממש או נפרה ההקדש שנutan קניין

והאריך בזה שם בראות ולב"ז hei גם ב"ד פודין אותו כשאין לו אב ואינו חיוב על האב ממש ואין זה דומה לכלילות דין של שעבוד דאלו שאין האב רוצה לפרקתו מוטל החוב על ב"ד וא"כ אין זה דומה לכל שעבוד אDAORIYTHA וCYOB. ולפי שי' זה אז כשהאב מחייב עצמו על ידי שטר הרוי מהייב עצמו דבר הגם שכח בthoraה וכל בכור בניך תפירה מ"מ אין החיבור עליו ממש כומ"ש שם החת"ס ומילא הוה בשטר חיוב שמחיב עצמו בזה וצ"ע.

ובישוב שיטת רשי' עפ"י דברי הבית שערם סימן ס"ג בא"ד [נד"ה ובשנונו] הנה בממון הדירות יש לכל אדם בממון שלו קניין שוויות וקניין חפץ ואם א' רוצה ליתן לו שווי של החפץ ולקחו בחזקה הוא חמסן ועי' בב"ק ס"ב וקי"ט ועובד שלא תחמוד עי' רמב"ם פ"א מגילה ה"ט ובטור חו"מ שנ"ט ועי' מהרש"א ב"מ ה' ובראשונים קידושין ח' גבימנה אין כאן משכון אין כאן ובנמי' ב"מ ד' וכיון שיש לו בו קניין חפץ אם שווה דינר ואינו רוצה למכוו אף' במאה מנה אין אדם רשאי לקחו ממנו אף' בשווי' ויוטר משוי' אmons בקניין הקדש בקדשות דמים בדה"ב נ"ל דאין להקדש בו רק קניין שווי ולא קניין חפץ ועכ"פ הבעלים יכולם לפרקתו אף' בע"כ של גובר וראי' זהה מרדרמן יבמות פ"ח הקדש נמי' אי קדושת דמים ממש ובידו לפרקתו ואי אינו

ולפ"ז נוכל לישב קושיא אהරיתא הדנהה הרא"ש והר"ף זיל הביאו דברי הירושלמי בריש מיכילתין בהא דתנן האשה נקנית בשטר הרא דתימא בשטר שאין בו שוה פרוטה אבל אם יש בו שוה פרוטה אבל אם יש בו שוה פרוטה כסף הוא ע"ש והיינו משום קניין חוץ אין פודין בשטרות ודז"ק.

שווה פרוטה אין צרייך לומר דהיא מתקדשת בתורת שטר כיוון דבלאו הכי מתקדשת בתורת כסף שיש בו ע"פ שאין דעתינו על הכסף הרוי הוא מקדשה בתורת שטר מ"מ דעתינו נמי אכסף שבכה וכמו שבאייר הר"ן זיל ד"ה בשטר הטעם למה הביא הרוב אלף היירושלמי הנ"ל בריש מיכילתין למד שכשקידשה בשטר שנכתב שלא לשם שהיא פטול מدين שטר מ"מ מקודשת בהניר אם היא שוה פרוטה מרין כסף ועין ברף מ"ח וחכ"א שמיין את הניר אם יש בה שו"פ מקודשת וכו' ומוקי לה שנכתב השטר שלא כדין.

והנה ברף ג' מסקין דחליפין לא מהני דחליפין איתנהו בפחות משוה פרוטה ואשה בפחות משוה פרוטה לא מKENIA נפשי ופי רשי זיל דגנאי היא לה ומשו"ה אף בשו"פ אינה מקודשת ובתוס' וברין ועוד ראשונים הקשו על פי רשי והסבירו ברכבי רשי דכיוון דבפחות משו"פ לא מKENIA ע"כ שג"ש דקיחה קיחה לא נאמר לכל עניין חליפין ומילא אמרין דהגזרה שוה לא נאמר כלל אלא לגבי קניין כסף ולא לגבי חליפין וכזו פירושו התוס' זיל.

שוויות להקדש שיש לו בחוץ רק קניין שוויות וכמ"ש משום شيئا' ונתן הכספי ועם לו דהינו שיש לו רק קניין מה שהכספי נתן דהינו שוויות. אבל בשטר שאין בו רק שייעבור דהינו שהחוץ משעבוד אליו משום קניין חוץ אין פודין בשטרות ודז"ק.

ואם כנים אנחנו בזה נוכל לישב למה בפדיון הבן אין פודין בשטר ורק לכשיטן או בנו פDOI ולשי רשי הרוי שטר הוא כסף ממש ולמה לא יפה בכספי כזה דהינו בשטר ולהניל בודאי שטר יש בו כסף ממש מ"מ עצם השטר שהוא רק התחייבות הוא רק קניין חוץ ולא קניין שוויות כנ"ל שבקניין כסף יש גם קניין שוויות כנ"ל ואיך בפדיון הבן שאין לכהן קניין חוץ בהבן רק קניין שוויות א"כ מה שנוטן לכלהן ההתחייבות דהינו שיתן לו שטר על קניין חוץ ורק השוויות יהיו מול השוויות א"כ הרוי לא נתן כלום להן שהרי אין לכהן קניין חוץ שע"י זה ימש ג"כ קניין השוויות כדי שיהי' בנו פDOI ומילא כשיטן כסף ממש דאו נתן השוויות מול השוויות או בנו פDOI אבל בשאר שטרות בעלמא שיש לבעלים קניין חוץ וקניין שוויות או כשמקבל שטר או יש לו בו קניין חוץ ונגרר לווה קניין שוויות זהה קניין כסף ממש. וכן בקידושיasha יש זה שהאשה מתחידת אליו וגם קניין פירות שזה גדר של שוויות ומילא מתקדשת ע"י שטר. נכלענ"ד בישוב דעת רשי זיל.

בו שו"פ ועי' בקהלת יעקב וכהמקנה עוד.

ולהנ"ל י"ל דבhero בشرط יש עניינים א' קניין חפץ דהינו התחייבות כנ"ל והב' קניין שוויות זה כmo חלק הכספי שיש בשטר וא"כ נייר השטר זה ג"כ חלק מהשוויות של השטר ומילא שמיין את הנייר אם יש בה שווה פרוטה אז הוא מקודשת שיש בשטר גדר של קניין שוויות שהוא מגדרי קניין כסף ואם איינו נקנה בקניין של שטר אז היא מקודשת חלק הכספי שיש בקניין שטודות אבל בחליפין הוא רק התחייבות ואין בחליפין קניין שוויות כלל והארך תחקרש בפרוטה שיש בכל ומילאasha בפחות משוה פרוטה לא מקנייא נפשא ואפי' אם היה בה שוה פרוטה לא יהי' קניין כי אין כאן קניין של שוויות כלל רק קניין התחייבות ובקניין התחייבות בלבד לא מקנייאasha בחליפין שהרי אין בקניין זה שום קניין של שוויות ודרכו.

דהמקשה הי' סבוד עניינו בסוג קניין כסף ומסיק שהוא קניין אחר ומשווה אינו מועיל לקידושין ועיין בפנוי. וקשה דעת"פ כשייש שווה פרוטה נהי מדין חליפין לא מהני מ"מ יויעיל זה מדין קניין כסף שיש בו אע"פ שהמקדש אמר מדין חליפין וכמו במקدرس בשטר שנכתב שלא לשם דכשייש בו שו"פ מקודשת משום דעתיהו נמי אקנין כסף אע"פ שכא לקדשה מדין שטוד בן הקשה בתוס' ר"י". ובידושלי מ' ובתורו"ד חידשו דברמת חליפין מהני אם אמר לקדשה בתודת חליפין כשלא התנו לתשלומיין אחרים ודמכואר במכילתין דלא מהני היא בדוקא בשםונה ליתן מהה ובשביל המנה דוצה היא להתקדש והקניין חליפין היא שלא יוכל ולהזכיר ע"ש ובabhängig מילואים סי' כ"ט ביאר שי ע"ש אמנס לפום שיטת רוב הפוסקים לא משמע הכל והינו דלא מהני בכל עניין וא"כ קשה דמאי שנא משטוד שיש

הרה"ג אהרן אליעזר ליפה זילבערמאן שליט"א ראש הכלול

מיישב דברי האוחה"ק בפ' בהูลותך שכחוב דגר שנתגיאר בין שני פסחים דפטור מפסח שני, דברמב"ם מבואר להיפוך.
ובאיור בפלוגת הראשונים בגר Ai מהני טבילה קודם המילה,
ובמאי תלוי. ובמסתעך.

יעכבותו אונס וריחוק מקום מעשוה
כי אם יקרחו עון שנанс בחודש
הראשון ולא זכה בה עם הקודמים
יעשה אותה בחודש השני. ולפי שהוא
יסוד גדול בדת הגיע החיוב ג"כ אף
על הגר שנתגיאר בין פיר ושני, וכן
קטן שהגדיל בין שני הפסחים שחיבין
לעתות פ"ש עכ"ל.

א) ובאוחה"ק בפרשת בהูลותך
[במדבר ט,יד] כפסוק וכי יגור אתכם
גר ועשה פסה לה' כחוקת הפסח
וכמשפטו כן יעשה חוכה אחת יהיה
לכם ולגזר לאורה הארץ. וכתחב
האוחה"ק בד"ה ועשה זויל צל"ד למה
כתב ועשה בתוספת ר' בתקילת עניין.
עוד למה הוצרך לחזור לומר כן יעשה.
ויתברר עפ"ר זיל בטפרי [כאן
ומיכליה פ' בא טוח] זיל רשב"א
אומר הרי שנתגיאר בין ב' פסחים
שומע אני יעשה ב', ת"ל ולאורה, מה
אורח שלא עשה וכו'. והוא אמר
הכתוב ועשה בתוי ר' ולומר אם היה בן
מעשה הראשון או יתחייב לעשות ב'
כשלא הוכשר וכפ"ז אומרו ועשה תנאי

ברמ"ם בפ"ה מהלכות ק"פ ה"ז גר
שנתגיאר בין פסח ראשון לפסח שני,
וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים
חייבן לעשות פ"ש. ואם שחתו עליון
בראשון פטור.

ובכס"מ שם גר שנתגיאר וכו' בר"פ מי
שהיה טما [פסחים צ"ג ע"א] פלוגתא
דור כי רבי נתן ופסק רבי מחבירו
[פסחים כ"ז ע"א וכחותות כ"א ע"א].

וכן פסק החינוך במצבה ש"פ ואסברה
לן מילאת בטעה לה' זיל מושרי
המצוה לפי שמצוות הפסח הואאות
חזק וכברור לכל רואין המשמש בחידוש
העולם כי אז בעת ההיא עשה עמנו
הקב"ה ניסים ונפלאות גדולות ושינה
הטבע שבulous לעיני עמים ורים וראוי
כל עמי הארץ כי השגתו יכולתו
בתחתוניים ואיז בעת ההיא האמינו הכל
ויאמינו כל הבאים אחריהם לעולם
באמת כי הוא ב"ה ברא העולם יש
מאין בעת שרצה והוא העת הידוע
 וכו'. על כן היה מרצונו ב"ה לזכות
במצואה וז הנכבדת כל איש ישראל ואל

ר' דהנֶן כללי דכילי בגמר הלכתא כפלוני נגיד פלוני הוא דוקא בהלכות דונגן בומן זהה משא"כ בדרכיט שאינם נהוגין בזה"ז היבאו התו"ט במש' כליט פ"ג מ"ב, ובכני ישכר במאמרי חורש ניסן מאמר ר' דרוש ח' הביא לזה סמכין וכותב דברוה פלייגי הר"מ והראב"ד והרא"מ ס"ל מההרי"ק והראב"ד לא ס"ל כסברת מההרי"ק עיי"ש. ולהכי שפир לק"מ על האוחה"ק מה שלא פסק כרבci אף שהלכה כרבci מחבירו ודוו"ק [אך שהרמב"ם פסק כרבci דיל' שאינו מוכרא דאית ליה סברת מההרי"ק, דבכני] שם כתוב עוד ביאור לפלוגתם עיי"ש].

ב) ומקום היהatti ליישב דברci האוחה"ק לו לא דמסתפינא דהנה ביכמות דף מ"ז ע"ב א"ר חייא בר בא"א א"ר יוחנן לעולם אינו גר עד שימוש ויטבול עיי"ש כל הסוגיא. ולעיל שם בע"א ת"ז גר שלם ולא טבל כר. וכן פסק הרמב"ם בפי"ג מה' א"ב ה"ז גר שלם ולא טבל או טבל ולא מל אינו גר עד שימוש ויטבול.

והנה שם ברמב"ם בה"א בשלשה דרכיט נקבעו ישראל לבירת במללה וטבילה וקרבן. [ה"ב] מילה היתה במצירות שנאמר [שמות יב, מה] וכל ערל לא יאכל בו. [ה"ג] וטבילה היתה במדרך קודם מ"ת שנאמר [שם יט, ט]. וקדשתם היום ומחר וככשו שמולותם. כו' עיי"ש. ובה"ד וכן לדורות כשרצתה

הוא או הוא כחוקת הפסח וגוי' יעשה פי' חוקת הפסח הוא שיישנו ג"כ בתשלומון אבל אם אינו בפסח א' אינו בפסח ב' עכ"ל, וכבר העירו על האוחה"ק דפסק שלא כהרמב"ם ואחריו החינוך.

ולמרכיבת הפלא הדואוחה"ק מיתתי לה מספרי והיה יכול להביא כן מגמרא פטחים הנ"ל. ואולי ייל' הדואוחה"ק התחכם להביא כן מהספרי, עין דפסק שלא כרבci, ובגמרה הנ"ל פלייגי בה רבci ור' נתן, והלכה כרבci מחבירו [וכניל מהכס"מ], لكن הביא הדואוחה"ק כן מרשכ"א בהספריו, ולא מרין, כדי להוכיח דחביריו פלייגי על רבci, והלכה כרבci מחבירו ולא מחבירו, ולהכי פסק שלא כרבci וק"ל.

הרמב"ם דפסק כרבci, והלא חביריו פלייגי על רבci. ייל' דבשעה"מ פ"ח מה' kali המקדש סוף ה"א זוז'ל ושמא לא אמרין אין הלכה כר' מחבירו, אלא כי פלייגי וביבים יותר בדורותא חדא משא"כ הכא ודוו"ק. ובמעשה החושב שם אותן ש"פ כתוב ע"ז גם אני כוונתי זהה, וכן נראה מדברי הרי"ף בפ' השולח עיי"ש. ולהכי אף שגם רשב"א חולק על רבci מ"מ מכיוון שאינו בדורותא חדא שפир פסק הרמב"ם כרבci. ואדרבה מסתאים מהרמב"ם לרבותיו השעה"מ.

גם ייל' הדואוחה"ק ס"ל כסברת המהרי"ק בתשובותיו שורש כס"ה ענף

מיוצע לב' הרכבים האלו. ופשוט מסברא ג"כ שלא כל מי שאינו נכרי הוא ישראל ממילא ובכורה ואדם הנברא ע"י ספר יצירה אינו לא נכרי ולא ישראלי, וא"כ הרי צrisk בගירות ב' פועלות הסרת הכותיות והעשותו ישראלי. וזהו שפועלים המילה והטבילה, כי הסרת הערלה מסורת תיעוב הכותיות, והטבילה נתנתה קדושה כנודע ומקדשו להיוון ישראלי, ולכן המילה קודמת לטבילה.

ובזה מישבת קושית התוס' שם דף מ"ז ע"ב ד"ה מטבילים, שהקשו מעוברת שנתגירה בנה א"צ טבילה [שם דף ע"ח ס"א]. דלפי הגיל י"ל דעתך כיוון דחשיב דבר שלא בא לעולם ה"ל כל התהווות ורק בהולדו, והכי אמרין בעלמא ולחות קדרים בהויתן אין קדושים. הרי הדילדה הוא התהווות, וע"כ כיוון שקדמה לו הטבילה ובחילת התהווות מיד הוא מתהווה ישראלי די לו בטבילה בלבד לכ"ע דין שם צורך הסרת הכותיות ורק בעכו"ם שהיה הווה כבר בכותיות וצריך לשלק הכותיות הוא לצrisk מילה וטבילה וכג"ל ודו"ק. והארetti בזה בחידושים בריאות. וכעת מצאי משך דברי בשוו"ת הרדב"ז ח"ג סימן חתקי"ז וס"ים ואמרתי שישו בני מעי שישו עכ"ל הגה"ש. והבאנו דבריו בורע אבות על הבירית מטה משה סימן ח' עמוד ע"ד בהגאה שם אותן ב' עי"ש מש"כ בזה.

העו"כ להכנס לבירת להסתופף תחת כנפי השכינה ויקבל עליו על תורה צrisk מילה וטבילה והרצאת קרבן עי"ש, ומקו"ר טהור מש"ס כריתות דף ט' ע"א כמו שצין הה"מ שם.

ואמור מעתה דאף בעלמא אינו גור עד שימוש ויטבול מ"מ לעניין ק"פ כמו רבמצרים נתחיכבו בפסח, במילה לחוד אף שלא טבלו עדין ה"ג לדורות בגר של עצמו קודם הפסח ולא טבל א"ע עדין אף שלhalbca אינו גור עד שימוש ויטבול מ"מ מחויב בפסח כמו רבמצרים.

וכדי לקרב הדבר אל השכל דלא כוורה האיך נאמר דמחוייב בפסח, והלא אף של מ"מ מכיוון שלא טבל עדין אין גור, והיאך יתחיכיב בפסח. י"ל ובהקדם דברי הגלוני הש"ס ביבמות דף מ"ז ע"א בד"ה אין גור עד שימוש ויטבול וו"ל נ"ב עיין ע"ז נ"ז ע"א. וח"א של אני מروع כל חד מניינו אין פועל כלל, ומ"ש מראמרין בעלמא דברי דברים המתוים דמעליין זה בלא זה עיין לקמן ק"ד ע"ב. והשבתי דברי דברים המתוים דמעליין כו' היינו רק כשניהם עושים פעולה אחת, אז כל אחד פועל קצת פעולה משא"כ מילה וטבילה דוגר, לכל אחד פעולה אחרת כי הగירות יש בו כי דברים, הסרת הכותיות וקבלת עניין היישריאיות עיין סנהדרין נ"ח ע"ב יצא מכלל עכו"ם ולכל ישראל לא בא, הרי דיש

מעליו הכותיות, ומינה שמעין דהפטוקים דס"ל דהסדר אינה מעכבר בע"כ דלא ס"ל כהאי כללא, ולכן אינה מעכברת וק"ל. וע"ע בכעין זה בczפנת פענה על הרמב"ם בפ"ב מהל' מתנות עניינים הה"ח בטבילה אם הוא פוללה לטורה או רק סילוק הטומאה עי"ש.

ג) והרי שlk לפניך דהראיה שהביא הרמב"ן [שהיא גם קושית התוס'] תירץ לה הגייעו"ל שאינו ראה. ובתוס' שם תירצzo בשם הר"י דשאני החט דאכתי לא חז' למליה ע"כ. והנה מי אני להכניס וראשי בין ההרים הגדולים והגבויים מ"מ ליישב שיטת הרמב"ן וסיעתו נלענד לפ"מ דמכואר בסנהדרין דף צ"א ע"ב ואיל' אנטונינוס לרבי נשמה מאימתו ניתנה באדם משעת פקידה או משעת יצירה א"ל משעת יצירה. א"ל אפשר חתיכה של בשר עומדת לשלה ימים ללא מליח ואינה מסורת אלא משעת פקידה אמר רב כי ד"ז למדני אנטונינוס ומקרה מסוינו שנאמר [איוב י'יב] ופקודתך שמרה רוח. והאיך שיהיה החילוק בינוינו היא רק מ' יום ששת עי"ש הוא מ' יום אחר הפקידה עי"ש במרוש"א ובוטה ד"ב ע"א, והצד השווה שבחן שהנשמה ניתנה בהאדם הרבה קודם הלידה. ובתוס' בע"ז דף ה' ע"א בד"ה אין ב"ד בא כתבו בשם הר"ד אלחנן דנסמות של ישראל ושל עוי"כ אין בוגר א' עי"ש, נמצא דתיכף כשנפוך המולד ניתנה לה נשמה גוי, ושפיר הביא הרמב"ן מינה ראה

וכאמת י"ל שהדבר חלי ועובד בפלוגתא דקמא אי בעין קודם מילה ואח"כ טבילה דוקא, וכבר אמרין אין גור עד שימוש ויטבול [דייקא], או דארף אם טבל מקודם מהני, דהרבmb"ן ביכמות שם בד"ה מטבליין אותו מיד וויל חמани למה משהין אותו יטבilioנו תחילת ומיד ימול. ושם מצוה למול ואח"כ לטבול. אין כיון שהAMILה קשה עליו מלין אותו תחילת כדי שם דעתו נוקפו פירוש. ומהו אם טבל ואח"כ מל הרי זה גור דלא שנה מילה וטבילה וליש' טבילה ומילה. תרע דהא אמרין לקמן גיורת מעוברת שטבלה, בנה א"צ טבילה. והרי קדרה טבילה למילתו אם זכר הוא והוה ליה למימר בתה א"צ טבילה עכ"ד. הרי דס"ל להרמב"ן דאין קידמת המילה לטבילה מעכבות. וכן הביאו הה"מ בפ"יד מה' א"ב ה"ה בשמו הטוב, וכ"ה הב"י ורמ"א בהגחותיו בי"ד סימן רס"ח ס"א. והنمקי" ס"ל דלא هي טבילה, הובא ברמ"א שם בשם י"א. וכ"כ התוס' ברך מ"ז רע"ב ד"ה מטבליין [הניל'] והביאו בהג"מ שם.

ויל' שתלי בנה"ל دائ אמרין ביסודות של הגו"ע והודב"ז דמילה היא הסרת הכותיות, וטבילה היא קבלת דת היישראליות, א"כ בע"כ צריך להיות כסדר זהה, دائ אפשר לקבל עליו מוקודם דת היישראליות, ואח"כ להסירו מעליו הכותיות, דהא בכלל מאתים מנה,adam כבד קיבל עליו דת היישראליות, א"כ אין לו מה להסיר

נסתר מהמתו מה שהшиб אנטונינוס לרבי דאפסר חתיכה של בשר עומדת ג' ימים ללא מלח ואני מסורת, דהא אה"ן האיש אינו מסריה. ויל' דאלו ואלו דאי' דמה דאמר רבי נשמה ניתנה בשעת יצירה מירוי בזוכר, ומה דאמר אנטונינוס דעתך פקידה מירוי בנקיבה וק"ל, ולפ"ז ייל' ממ"פ רכבה נשמה ניתנה תיכף משעת פקידה אבל בכחה לא נצרכה רק טבילה, ואילו בבנה ש策יך מילה בחילה אבל אה"ן הנשמה ניתנה ורק בשעת לידה, ואני מסורת, ולהכי קאמר בנה א"צ טבילה דלא היה בכלל כוויות מעולם והבן.

אבל בלאה צ"ב דהלא גם לרבי הנשמה ניתנה בשעת יצירה, וא"כ הרוי יש לו נשמת כוויות, וא"כ למה א"צ טבילה עוה"פ, זהא מילה בעין קודם טבילה. ואולי ייל' עפ"ד הפנ"י בברכות דף יוד' ע"א באדר"ה אר"ש ז"ל שמצאננו בספר הזוהר וכבספרי המקובלים שחמשה מני נשמות מצינו באדם והן: נפש, רוח, נשמה, חייה, יחידה. וכמו שיטת הקליר במוסף דר"ה. והענין מבואר במקובלים שלשלשה מהם שמת נפש רוח נשמה ישנן בכל מני בני אדם דהינו נפש הוא נפש התנועה הננתונה בו משעת העיבור שבאותו זמן מתחילה הولد להתנווע ונפש זו היא מספירת המילכות שביו"ד ספרות. וחלק נשמת הרוח באה לכל אדם משעת הלידה והיא מס' התפארת שבבי' ספרות. וחלק

לדינוuai אפי' אפשר לומר דהלהיה התחווות, ואין שם צורך בהסרת הכוויות, דהא גם קודם שנולד נדרש להסיר ממנה הכוויות, ולהכי אי נקטין בשיטה הלו' דמקודם נדרש להסיר ממנה הכוויות, הויל' למייר בתה א"צ בטבילה, דאילו לבנה היה נדרש למולו מקודם ואח"כ לטבול ועכ"ז שאין זה לעיכוב ודוק.

והרי"ף בעין יעקב שם בר"ה אל' רבי משעת יצירה כתוב ז"ל דס"ד של רבי היא הדועבר תחקיקים ממשמת המעברת שלא חסра במעיה ומדכתיב [זורי] יב,א] [ו]יווצר רוח אדם בkörperו, ממשמע לאחר שהוא אדם בבשר וגידין יצור הרוח עכ"ד, ואף לההוא של רבי והאריכו בזה אי למעשה הצדיק עם ובוי או עם אנטונינוס וככשנות הגمراה שהודה רבי לדרכו] מ"מ כשנוצר גם לרבי ניתנה בו נשמה, ואם שכן כבר יש לו נשמת גוי, ושפיר ראיית הרמב"ן כמה וגם נצבה, ואילו כשנולד היה ניתן לו נשמת גוי היה אפשר לומר ממש"כ הגראי' ז' וdock.

ד) ולולא דמסחפינה יש ליישב עוד שיטת רבי דמיiri בזוכר, ועפ"מ דמכואר בב"ר [יז,ח] שאלו את ר' יהושע מפני מה האשה צריכה להתבשם ואין האיש צריך להתבשם. אמר להם אדם נברא מארמה והארמה אינה מסרחת לעולם, וחווה נבראת מעצם مثل אם תניח בשר ג' ימים בלי מלח מיד הוא מסריה. ולפ"ז

כתיב קרי עלייוו בנוי קטורה [בראשית כה,א] ותמהה. וולק ולזה מרמז הכתוב [שם כד,א] ואברהם ז肯 בא בימים וה' ברך את אברהם בכל וכבר אמרנו שבא בימים מרמז שבא ונמדדך באורות עלינוים וה' ברך גוי בכל ריל שזכה יתיר עד שנתנו לו כל החמשה חלקי נשמה "אשר לאו כל אדם זוכה לוזה" וכל אחד מהחמשה חלקים כלול מעשרה עולה הכל חמשים כמנין כייל. וזה מרמז ר"ט ויוסף אברם ר"ל שהוסיף בקדושה וישא אשה ושםה יחנני נוטריקון יחידה חי' נשמה יחידה ר"ל שזכה עד שנתנו לו נשמה יחידה חי' "שאין איש אחר זוכה לוזה". והם לא הבינו דבריו ואמרו לו בני קטורה כתיב, ע"כ קרי עלייוו בני קטורה כפי רשיי' שאינם בני תורה ודורי'ק עכדר'ק, העתקתי דבריו הקדושים לחיבת הקודש.

ואפ"ל דמכיון דנפשת הרוח שבאה בשעה ליה ואוז כבר נתגירה אמה, שפיר או"ע טבילה משא"כ בחלק הנפש שבאה משעת העיבור ודורי'ק ואם שגיתוי ההיב'ב.

ה) וייל עוד דתלי ועומד בפלוגתא דתגאי במתני' נדרים דף ל"א ע"ב ראב"ע אומר מאוסה היא הערלה שנתגנו בה רשותם שנאמר [ירמי] ט,כה] כי כל הגוים ערלים ובו ישמעאל אומר גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות כר'. והגרש"ק ז"ע אמריו שפר עה"ת בפ' וישלח

נפשת הנשמה ממש באה לו משעת היניקה והיא מס' הבינה הנקרה אםאعلاה והוא אם הבניםCDCתיב [משל ב,ג] כי אם לבינה מקרא, על שם שלל השבעה מדות התחרונות יונקות ממדה זו כמו שהבן יונק משדי אמו. וד"ז מבואר בתכלית בספר המקובלים-CNOROU סוף דבר שג' חלקי נשמות שהם נפש רוח נשמה הם בהכרח בכל אדם בזמן עיברו ולידה ווינקה אלא שאם זהה הצrik זוכה לנשמה יתירה העליונה הנקרה חי' והיא מדת חכמה וד"ז אי אפשר להמציא כי אם כשmagui' האדם לכל גדרות היינו שהוא בן י"ג שנים ויום אחד שאנו נמחיב במצבות ונכנס בו היצט' ומאז ע"י מעשייו זוכה מעט ע"י התగלוות לנשפת היה הנוצרת. אמנם כן החלק הה' שהוא נשמת יחידה אין שום אדם זוכה בה בחיוו אפילו צדיקים גמורים זולת משה ובני בלבד ולא זולתו. אבל הצדיקים גמורים ודאי זוכי' לנשמת יחידה לאחר מיתתן עי"ש עוד.

וכן במאור ושמש פ' חי' בד"ה בגם' [דר' פ"א ע"ב] הביא ג"כ דבריו הוזה' הלו שמתהילה נותני לאדם נפש, זוכה יתרד' נותנן לו נשמה כו' עד שזכה ע"י מעשיו הקדושים לכל החמשה חלקים נרין יחידה חי'. ובזה פירש הגمراה בזבחים דף ס"ב ע"כ בני אחתייה דר' טרפון הוא יתבי קמיה דר"ט פמח' ואמר ויוסף אברם ויקח אשא ונשמה יוחני אמרו ליה קטורה

שעדין אינו בר ישראל רק מכיוון שיצא מכלל נכרי, נתחייב בפסח והוא דבר חדש.

וז"כ הר"מ גור שנותגיר בין פ"ר לפ"ש, הינו שטבל עצמו בניתים שאו נתגיר אבל מ"מ מל"א קודם הפסח, ולהכי מכיוון שנחביב בראושן [זהה כבר מל' א"ע] חייב בשני. ואילו האוחה"ק מירוי של א"ע אחר פ"ר, שאז לא נתחייב בפ"ר, להכי פטור גם מפ"ש ודוקן כנעלנ"ד לישוב דברי האוחה"ק.

ו) ואגב אצין דבר פלא שראייתי בהיותו בזה בבעל הטורים בפסקוק [שם מ"ח] וכל ערל לא יأكل בו, וסימך ליה תורה אחת, רמז לק"ז שנשא משה במעשה העגל ומה פסח שהוא מצוה אחת אמרה תורה וכל ערל לא יأكل בו וגוי. ומקורה טהור במסכת שבת פ"ז ע"א. ופלא דשם מבואר ומה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצות אמרה תורה וכל בן נכר לא יأكل בו, התורה כולה כאן וישראל מומרים עאקו"כ, ולא דריש מכל ערל, כי מולדים היו נ"ל [בריש אותו כי וע"ע בראשי שם בפסקוק ר' בד"ה והיה לכם שמלו באותו הלילה], ורק שהיו מומרים. ועיין בח"א לה מהרש"א ביבמות דף ס"ב ע"א בד"ה ומה פסח שהכיא מהספר פוננה רזי שהקשה הר"פ רמא ק"ז הוא זה אימא רזי לבא מן הרין להיות לנוידון ואמרין בפרק תמיד נשחט [פסחים ס"א ע"א] שחט למולין ולערלים כשר הין הרי היו שבט לו

[בראשית לד,יג] כתוב ע"ז דלקאוורה יפלא במה פליגי ומה נפק"מ דהינו הר. וכתוב דנק"מ לדינה אם אחד נולד מהול אם צריך להטיף ממנו ד"ב, דפלוגתמת היא אם העולה היא חסרון או דהעולה אינו חסרון ורק מילה היא המعلاה עי"ש.

ובהאמור ייל ע"פ דרכו בקדוש דנק"מ אי אמרין מאוסה היא העולה שנתגנו בה הרשעים, להכי צרייך מוקודם להסיר מעליו העולה שהיא הכותיות, ואח"כ לקבל עליו רת היישראליות משא"כ למד' דגדולה מילה דהמילה היא מעלה בקדוש, ולא שהעולה היא החסרון, ולהכי מהני גם טבילה לפני המילה, ובלאה המילה אין מסלק הכותיות דמילה היא המعلاה ודוקן. ויש להאריך עוד בזה אבל אכ"מ.

ואמור מעתה בפסח ייל שהتورה הקפידה שכלי מי שיש בו כותיות שלא לאכול מן הפסח, ומכיון שהסיר מעליו הכותיות כבר נתחייב בפסח. ולהכי אמר הכתוב [שמות יב, מג] זאת חותמת הפסח כל בן נכר לא יأكل בו. וברשי"י ב"ג שנחקרו מעשו לאכינו שבחשייט. ואחד עז"כ ואחד ישראל מומר במשמע. והיינו שכלי מי שיש בו שמן כותיות אסור לאכול מן הפסח, ולהכי מי שנחקרו מעשו ג"כ אסור לאוכלו, ולכן אמר הכתוב זאת חותמת הפסח, וזה حق זולא ככחית כולה שرك ישראל נתחייבו בה, ולא כן בפסח אף

ולית דין ציריך בושש דהק"ז היה
משמעותו שהיה מומרים וה' יאיר עני
בתוכה"ק. ובגלוון על הצד ביכמות שם
ציין לאדר"נ פ"ב דמכוואר שם ק"ז
אחר עי"ש:

שלא טעו בעגל כו' וי"ל דשחטו
למלויים ולערלים דבלב ערלים נמי
לשמים משא"כ כו' עי"ש, וכן אם
היה הטעם דערלים היו היה אפשר
לעשות הפסח משא"כ בשכיל מומרים.

הרה"ג זלמן ליב רוזנברגער
בן הגה"ץ מדיערטש שליט"א
חבר בכולל

**בדברי הש"ך בס"י י"ז סק"א דכשמעמידים אותה בידים
אין מוציאין אותה מחזקת מסוכנת**

כרשי"י בדיקת דרושא הוא מבחוון דאל"כ לוקי בנתערבה דרושא ואני ניכר מבחוון וכתח הפמ"א לפי שיטת הרשב"א הכוו הכ"י ועוד, י"ל לדודאי דרושא יש בדיקה ואם לא האדים מבפנים והאדמים מבחוון כשירה אבל אם גם בחוץ לא האדים כיוון שודאי נדרשה בודאי האדים ואני ניכר חוששין שמא מבפנים הוא ומ"ש ואם לא בדק סמוך לדריסתו יראה לי שחשושין לו וכוכ' קלומד אע"פ שאינו ניכר אדרימות מבפנים כיוון שגם מבחוון איןו ניכר חוששין לו עכ"ל, א"כ לפ"ז לא רצוי לאוקמי דיןנו ניכר מקום הדריטה מבחוון א"כ לא מהני בדיקה לאחר שחיתה ומילא לא מהני מה Shirueh עיי"ש. א"כ גם במטוכנת מה מהני ברעה ולמא לא פרכס והו נבילה ושאר בהמות שאינה מסוכנת א"צ פירוכס.

ג) לפמ"ש בדעת קדושים דאפילו בהעמידה בידים אם חזוה ושכבה ועמדה עצמה כשירה, א"כ יש לה בדיקה מחייב להשליכה ואם תעמלה עצמה כשירה.

בשו"ע יו"ד סימן י"ז סעיף א' אבל המשוכנת והוא כל שמעמידים אותה וכו' וכתח הש"ך בסק"א אבל כשממידים אותה בידים אין מוציאין אותה מחזקת מסוכנת עיי"ש. והקשה בשווית שואל ומשיב דא"כ אמא לא מוקי במס' זבחים דף ע"ד ע"ב בנתערבה מסוכנת שהעמידה בידים דיןנו יוציא מחזקתו וגם אינה ניכרת כמו שמכוחיה מזה הש"ך בסימן נ"ז גבי נפילה דאפילו העמידה בידים והלכה ד' אמות מהני דאל"כ לוקי בזכחים בנתערב נפילה שהעמידה בידים אלא דומכח דכשר וכוכ' עיי"ש.

ואפ"ל חרא דמסוכנת אם לא פרסהה هي נכילה ובמשנה איירי בטריפה.

ב) לפמ"ש התוט' בזכחים דף ע"א ע"כ ד"ה ובטריפה והקשה ה"ר אפרים כיוון שלא ידיעה מה מועלת כאן רעייה דלימכלה אי אפשר ממש ספק טריפה ולעו"כ ולכלבים אי אפשר דין פחין את הקדשים להאכלין לכלבים וכו'. ובפנים מאירות בח"י זבחים ע"ג ע"ב כתוב על הוכחת הש"ך בסימן נ"ז

שער הלוות

עא

ר) הא ע"כ ניכרת בהמה חוליה מסוכנת חולים אלא דאיינט בגדה מסוכנת מ"מ בין בהמות בריאים. ואי נימא דגם כולם פסולים לקרבן משום חוליה שאר הבהמות שנתערכה בהם הפט וצ"ע.

הרוה"ג יודה ליבוש קעניג
רב דקהל חוקי חיים
בן הכהן אבדק"ק יאקה שליט"א

בענין גילוח בחווה"מ

ד浩שואל לא עיין בדברי הכס"מ שם שכתובadam לא סייע לאדי שאינו lokah אלא אפלו לא עבר כלל על לית כיוון שאינו עושה מעשה כלל לא שייך שעובר על לית וכו'. והגילען"ד בדעת הכס"מ הדיכא דגלי רחמנא דקפיד גם בלי מעשה כגון לא תחותירו ממנה עד בוקר ודאי שעובר על לית אלא דמלקות ליכא דבמלקות כתיב אם לא תשמור לעשות, וכן חמץ וכו' משא"כ בהקפה אחר שחידשו רבא ורב אשיש דשפיר שייך מעשה בנקי א"כ שוב שפир אמרנן דבלא מעשה ליכא לית כלל, ורק לפי מה שסביר בתחילת דלא שייך מעשה בנקי כלל لكن אוקמי דהא מני ר"י היא דלאו שאין בו מעשה lokin עליו וכו' עי"ש.

ועי"ש בדברי הגרא"ש בן המחבר בהגאה שכתוב דלפי דברי הנובי יש לדוחות דברי הש"ך בנזקה"כ הנ"ל שרצה לחלק בין ניקף למשיע בשאר אסורין מכח דברי רש"י במכות דף כ' ע"ב ד"ה אמר, דלא דלא תקיפו נאמר בלשון רבים גם על הניקף. ולפי דברי הנובי זה הוא רק לפי מה

בשות' נובי מהו ק"ר או"ח סימן י"ג דן בענין הימר גילוח בחווה"מ ע"י פועל עני וכו'. ואף שגם המתגלח מסיע והוא איינו עני מ"מ מסיע כזה אין בו ממש ובמועד לא אסרו אלא דבר שיש בו טורה מלאכה, ומתגלח אין בסיווע שלו טורה, והרי הנקודת הכספי ביו"ד סימן קצ"ח בטוו"ז סקכ"א התיר לאשה לומר בשבת לגיה ליטול צפוניים, וכחוב בהדייא דודוקא הקפת הראש ריבטה התורה מסיע מרכתייב לא תקיפו לשון רבים אבל לענין שאור איסורים מסיע כזה אין בו ממש וכו' עי"ש.

והנה במהדר' סימן ע"ו הביא רביינו הנובי קושית השואל על דברי הרוב המגיד בפי"ג מה' שכירות ה"ב שכתוב של כל או שמתכחח בו מעשה אפלו לא עשה מעשה רק דברו הוא lokah. וקשה מה דפסק הרכב"ם בפי"ב מעכו"ם ה"א שאין האיש המתגלח lokah אא"כ סייע למגלח, וא"כ קשה דכיוון דבהתגלחות שייך בו מעשה דהינו מסיע א"כ גם אם לא סייע יהיה חייב. והנובי דחה דבריו

אמנם דרשי נזהר מזה וכחוב שלא תקיפו הוא לשון רכיבים על המקיף ועל הניקף כנ"ל או כמש"כ רשי"י באופן הא' שלא תקיפו פ"י לא תניחו להקייף עיי"ש. אבל הנובאי מחדש זהה רק לפ"י הס"ד דליקא מעשה בניקף ואתיא כר"י דס"ל דלשאכ"מ לוקין עליו אבל לרבעה ורב אשיש דשיך בו מעשה הרוי אין אנו צרכין זהה, הרוי ודאי שהניקף הוא בכלל האיסור כשמשיע למקייף, וממילא אין לנו שום גילוי דעתך גם כשאינו עושה מעשה, דמהיכי תיתיב לומר דעתך גם בלי מעשה אם שיך בו מעשה, ורק לפ"י הס"ד שלא שיקך מעשה בניקף אז היינו צרכין להדחק ולהחטש מקור אף בלי מעשה, ולכון אפילו לר"י דלשאכ"מ לוקין עליו מ"מ כאן איןנו עובר כלל בלי מעשה מאחר שאין לנו גילוי שהתוורת הקפידה ע"ז גם בלי מעשה, ורק היכא דהקפידה תורה אפילו בלי מעשה כגון חמץ ונותר, אז ס"ל לר"י דגם לוקין עליו ולא רק שעורביין על הלאו משא"כ הכא והבן.

אבל מ"מ לפ"ד הנובאי צ"ל דאפיילו למסקנא נשאר עדין חילוק בין ניקף לשאר איסורים לעניין מסיע, דבניקף לא הקפידה תורה רק באופן מסיע וזה גילוי מיוחד על ניקף, וכਮבוואר שם בדברי הנובאי דאפיילו לרבעה ורב אשיש לא תקיפו קאי על המקיף והניקף עיי"ש בסוף דבריו, הרוי דס"ל דיש לנו לימוד מיוחד על מסיע דניקף, ולא

דאוממי כד"י דלשאכ"מ לוקין עליו אבל לרבעה ורב אשיש אין לחلك בין ניקף לשאר איסוריין וכוכ' עיי"ש.

ולכארוה יש לעיין בדבריו דהרי בודאי אין לומר שרבני חולק על הנוקה"כ, דהרי כאן לגבי גילוח פסק הנובאי בפשיטות כבירו. וכבר מן דין נלענד' דאדרכה דאפיילו לרבעה ולרב אשיש יש חילוק בין ניקף לשאר איסוריין וכשיטת הנוקה"כ, ועוד' צרכין אנו לומר כן, וכמו שיתבאר.

ונקדים לבאר עצם דברי הנובאי דס"ל דאפיילו לרבעה ורב אשיש שחידשו עניין המשעה בניקף [עיין מכות שם], בכ"ז אמרינן לר"י דאי לא טיע אינו עובר אפילו בלית', ולכארוה צ"ב מנליה הא, הרוי ר"י סובר דלאו שאכ"מ לוקין עליו, וא"כ מ"ש כאן בניקף אמרינן דבליל מעשה אינו עובר כלל.

ומה שנאה בביור העניין הוא דיש חילוק גדול בין ניקף לשאר איסורים, דהנה באמת ייל"ד מلنץ דניקף הוא בכלל האיסור, דהרי בפשיטות היה לנו לומר דהתוורת לא הקפידה רק על מי שעושה המעשה ולא על הניקף. דבשלמא בחמצ' ונומר שהקפידה התורה שלא יהיה חמץ בכתחו ושלא יותרמן הקרבן, א"כ הרוי זה קפיתה התורה שלא יהיה חמץ ובלי מעשה משא"כ בניקף אפ"ל שלא הקפידה התורה על הניקף כלל אלא על המקיף.

פ"א מה' כלאים ה"ב, ובפ"א מה' הו"מ ובגהות מעשה חשוב שם ובשות'ת חת"ס י"ד סימן רכ"ז והמן"ח בכ"ם ציין לדברי הה"מ.

ובעצם המחלוקת בין הטו"ז והנקה"כ עיין סימן שכ"ח לעניין הוצאת שנ בשכת דחולק הטו"ז על הרמ"א ולמד מרדין ניקף דזה הוא מסיע אלט בשות'ת חותות יair סימן ר"ב דמעשה דניקף לא הוא מעשה גמור ודחה דברי הטו"ז, ובשות'ת זרע אמרת ח"ב י"ד סימן פ"ח ופ"ט ג"כ חולק על הטו"ז, ועיין מג"א סימן ש"מ שפסק כהנקה"כ, ועיין ראשון לציון ביצה כ"ב ואגלי טל מלאת טווחן ושorth'ת קרן לדוד סימן ק"ב.

אולם מתירוץ הראשון של הריטב"א במכות כ' שכטב שם ביאור בחילוק בין ניקף דמסיע הוי מעשה להא דביצה דאמרין התם דמסיע אין בו ממש מעשה, משום דמסיע הדברים אין בו ממש אבל בניקף הוי סיווע גדול כשמדובר לו שعرو, מזה משמע בדברי הטו"ז, עיין חת"ס שבת צ"ג אבל המאמר מרדכי סימן שכ"ח כתוב שתירוץ הא' אינו כתו"ז ועיין שorth'ת רעך"א סימן צ"ז.

הויבכללשאר איסורים. והנפק"מ בין ניקף לשאר איסורים י"ל דהוא דאייה"נ דבעינן קצת מעשה ואי ליכא מעשה כלל אינו עובר בל"ת כלל אפילו לר"י כמו שביארנו לעיל מ"מ גילה לנו התורה بلا מקיפו דאפילו אינו אלא מסיע דלא הוי מעשה גמור כדאמרין גבי שבת דמסיע לא הוי מעשה [עיין שבת דף צ"ג ע"א בתורתה א"ר זבדי] מ"מ גבי ניקף הוי שפיר מעשה להתחייב עליה, והוא מגליין שלא תקיפו דקאי גם על הניקף אפילו לדברי רבא ורב אשין כנ"ל.

וא"כ לפ"ז הרי דברי הנוב"י מה המש בדברי הנקה"כ הנ"ל דאפילו למסקנה לובא ורב אשין יש חילוק בין ניקף לשאר איסורים כמבואר היטיב בדברינו, והגר"ש בהמ"ח לא למד כן בכונת הנוב"י, ולפי דבריו לא יעלו דברי הנוב"י כאן שפסק בדברי הנקה"כ עם דבריו במהדרת הניל. ולפי דרכינו ג"כ ניחא מה שהעיר הגר"ש על דברי הנוב"י מתוטט שבת הניל. ולפי דרכינו אין כאן תחלה קושיא ודוק.

ובעצם דברי הרוב המגיד הנ"ל, הגנה דעת החינוך בכמה מקומות אינו כן, והאריכו האחרונים בזה עיין במל"מ בפ"ז מה' מלוה ולוה ה"ז, ועשה"מ

הרב שמחה משה פראנד

חבר בכולל

במצות סיפור יצ"מ

אםצעי להזורת יצ"מ אמןם ק"ש
שבioms אין עניין יותר להזורת יצ"מ
מעצם פרשת ציצית דהרי ים כן הוא
זמן ציצית וכלן אומרים פרשת ציצית
ולא משום זכירת יצ"מ שבה ולהלן
יתבאר העניין יותר בעזה"ת.

(ב) הר"מ במנין המצוות אינו מונה
מצוות זכירת יצ"מ כל ימות השנה
וכבר תמהו וכבים בזה דמת לא מנא
דהרי משנה מפורשת הוא דמזכירין
יצ"מ בלילות ובפרט דרכה בגין זמא
דמזכירין בין ביום ובין בלילה. ואמרתי
אני אל לבי שגס אני ענה חלקי בזה
ואמרתי בחפז' דלענ"ד נראה זהר"מ
ס"ל דמה שאנו מזכירין יצ"מ בק"ש
אין עניינו משום חוב זכר יצ"מ
כשלעצמם אלא חלק מחלוקת הק"ש
שגם הוא משום קבלת על מלכות
שםים דעת' שמזכיר יצ"מ מתקדש
aczlo Shmo Yatbaruk ע"ז שהוציאנו
מצרים ודבר זה א"צ להסביר ובאמת
דבר זה יראה המיעין כמעט מפורש
בדברי הר"מ בפ"א מה' ק"ש ה"ג וז"ל
אע"פ שאין מצות ציצית נהוגת בלילה
קוראין אותה בלילה מפני שיש בה
זכירת יצ"מ וכור' ומזכה להזכיר יצ"מ
ביום וכלייה שנאמר למען תזכור את

(א) תנן חותם [ברכות י"ב ע"ב] מזכירין
יצ"מ בלילות ופירש"י בד"ה מזכירין
פ' ציצית בק"ש ואע"פ שאין לה זמן
ציצית דכתיב וראיתם אותו זכרתם,
אומרים אותה בלילה מפני יצ"מ שבה.
ומדברי רשי ז"ל אנו למדים קצת
שהחוב סיפור יצ"מ של כל ימות
השנה מחולקת היא לשתי מצות א'
בימים וא' בלילה ושני חוביכם הם.
дал"כ הו"ל לרשי' למימר אומרים
אותה מפני יצ"מ שבה. ובאמת
דברים האלה מתבאר להרי מדורי
רבינו השאג"א בסימן י"ב דשקל וטרוי
שם מודע אין הנשים מזכירין יצ"מ
הרי מ"ע שאין חז"ג היא, והרי הלכה
בגן זמא שמזכירין יצ"מ בין ביום
ובין בלילה וכן פסק הרמב"ם להדייא
בפ"א מה' ק"ש ה"ג. ובאייר שם
השאג"א שמצוות זכירת יצ"מ מחולקת
היא לשתי מצות והיינו לזרמיים שונים
ומופרדים מצוה א' השיכת ליום
ומצוה א' השיכות ללילה ושני מצות
ין ואין תשלום מזל"ז וא"כ שפיר
ויל"מ ע' שהז"ג. ואמננס באמת מדורי
שי' מתבאר עוד יותר מזה לענ"ד
רמשמע לכארה דרך ההזורת שיש
בלילה הוא משום הזורת יצ"מ וכל
קריאת פרשת ציצית אינו אלא כדי

משמעותה באמת בתרגום יונתן. ולפמש"כ לעיל יוצא נפלא ואין מקום קושיא שהרי להר"ם לא צrik קרא מיותר לזכור יצ"ים של כל השנה שהרי הכללה זה בחיבור ק"ש שכבר מנאנו הר"ם ולכן שפир הביא הר"ם לחיבור זכר יצ"ים בלבד ט"ו מקרא דזוכור וגלו.

ד) ובאמת יצא לנו נפק"ם לדינה בין פירושי" והר"ם, דהנה בחילוק שבין זכר יצ"ם בלבד ט"ו לביןשאר ימות השנה ידווע שכבר נתחבטו בזה האחרונים יש שרצו לומר שבשאך ימות השנה יוצאיין בהרהור בעלמא בלבד ט"ו בעינן דזא הגירה בפה. ובשאג"א שם סימן י"ב דזה דיז עי"ש ועיין בפמ"ג בפ"כ לה' ק"ש והנה נראה לדעת הר"ם ע"פ ודרכנו שזכר יצ"ם שלשאר ימות השנה הוא מחייב הק"ש לכואורה לא יצא בהרהור כדין ק"ש, דהרי קי"ל במתני דברכות לפי ר' יוסי דהקורא ק"ש ולא השמע לאזינו לא יצא ובמקומות דבב"י השמעה לאזינו לא מהני הרהור כדריכו וכמו שהאריך בזה ובינו הגער"א בשווית אמנים לדעת רשי" שעכ"פ זכר יצ"ם של לילה הוא משומש הזורת יצ"ם לכואורה כן יצא. ובזה מדריך ג"כ מש"כ הר"ם בפ"א מה' ק"ש וממצוה להזכיר ולא כתוב וממצוה לזכור כדיודע לירודיע הדרוך דהזכורה היינו בפה זוכירה היינו בלב וכש"ס מגילה יה' ע"א כשהוא אומר זכור הרי שכחת הלב אמרו עי"ש ועיין גם מש"כ הרש"ש בזה כאן.

יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך וקריאת שלש פרשיות אלו על סדר זה היא הנקרהת ק"ש. הרי לך שההר"ם כלל שלושת הפרשיות שמי שקראו על הסדר שהם כתוב איז יצא ידי ק"ש ואם לא קראו על סדר זה לא יצא ידי"ח ועכ"כ שלכל אחד מהם וודאי גם מש"כ בהם הוא משומש ק"ש וכבר ראיתי אח"כ מובא דיז באחד מספרי זמנים.

ועפ"ז תולבן הדבר שכתבנו למללה לדיק מדברי רשי" הקי' לרשות ציצית שבאים הוא משומש ק"ש שהוא מחייב הק"ש וכמ"ש ברעת הר"ם ובليلת אומרים פרשת ציצית משומש זכר יצ"ם שבבו. ודיז לא כוארה יש לו מובן קצת דבריו. ולא מסתבה לה לרש"י שיהיא כל פרשת הציצית שאנו קוראין בתפלת העממים ביום לא יהיה ריק ממשום זכר יצ"ם שבו ולבן בהכרה צ"ל שפרשצ' ציצית שאנו קוראין ביום הוא משומש ק"ש, ובليلת הוא משומש זכר יצ"ם שבו. אמן הרוי להר"ם קשה אמר שלא מנאנו במנין המצוות ע"כ שלידיה אין חיב על זכר יצ"ם כשלעצמם ובהכרה דט"ל לכל זכר יצ"ם של כל ימות השנה אינו אלא משומש ק"ש וק"ש הרי כבר אמרו.

ג) בר"מ פ"ז מה' חוי"ם ה"א יליף החיב של סיפור יצ"ם בלבד הסדר מקרא דזוכר את היום הזה אשר יצאתם מצרים. ויש להעיר מרש"י בחומר פרשת בא על פסוק זה לימוד מפסק זה להזורת יצ"ם כל יום. וכן

ורוצה בנו וכוכי זכר ליצ"ם וכוכי בא"י מקרדש השבתת, הרי שהר"מ לא הזכיר יצ"ם רק בקידוש שאנו עושים על הכוס ע"כ משום שזכירת יצ"ם שמזכירים בתרבויות בתפלה הוא מחלוקת התפללה ואין יוצאין בו ע"כ.

ו) נעבור עתה לחיוב הגהה שביל פסח הנה עיקר הסיפור יצ"ם שביל פסח נ"ל שהוא משום הودאה על הנס שהיה באוטו זמן וכמו שמצוינו בש"ס ברכות העובר במקום שנעשה לו נס אומר ברוך שעשה לי נס במקום זהה שהוא הודהה על הנס שעשה אותו יתרוך שמו, ולכן הוא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך והוא עיין חיוב של משתה ושמחה למצינו בפרורים וזה הוא באמת החיוב של והגדת לבך שיש חיוב לחנכו שגם הוא יודה להש"ת על גודל הנס שהוציא את אבותינו ממצרים שבלי"ז בהכרה היה הוא עכשו במצרים וכנוסח הגהה ואילו לא הוציא וכוכי הרי אנו ובנינו וכוכי, אמן נראה שביל פסח יש עוד חיוב בסיפור יצ"ם והוא גם משום לספר גדורות הש"ת שאין חקר לגדורתו והוא עיין קבלת על מלכות שמים וגם חיוב של תפלה קל חי שכן יגאלנו בקרוב במהרה והן הן הזכירה שהביא הר"מ מקרה דזוכה את היום הזה וכוכי ומה שהביא הר"מ ذקראי והגדת לבך הוא על שבח והודאה על גודל הנס שהוא בדרך סיפור של מתחילה בgenesis ומסיים בסבב שהוא עיקר החיוב באמת בלבד

ה) מה שאמרתי בדעת הר"מ דס"ל שיצ"ם שאנו מזכירים שאר ימות השנה בק"ש הוא מחלוקת הק"ש,icut עולה עד דאלו הדברים ייל גם בזכר ליצ"ם שאנו מזכירים בתפלה לפי נוסחת קצר מהראשונים ולפנינו תיבאר. ובזה יתרוץ לכארה קושיא מפוזמת שתמהו בו גדרולי האחוריים וזה החלי בעור צורי וגואלי בשיס פסחים דף קי"ז ע"ב גרשינן אמר ר' אחא בר יעקב וצריך להזכיר יצ"ם בקידוש כתיב הכא למען חוכור גוי וכתיב הכא זכור את גוי ופירש רשכ"ם הtram בין בכוס בין בתפלה של שבת וכבר הרגישו בזה האחוריים שכנראה מפי שהיא בנוסחת התפלה שלו זכר ליצ"ם ועפ"ז מהו הגרא"א בהגה' על שוו"ע סי' רע"א וכן הגאון בעל נובי שם ברגול מרבה דא"כ אך אנו מוצאים נשוחינו בקידוש היום הרי האנשים כבר יצאו בתפלה ואילו הנשים לא, ושוב אין האנשים מחויבין אלא מדרבנן משום קידוש על הכוס ואיך דרבנן מוציאה דאוריתא. וביסוד הנ"ל אף"ל דמה שמזכירים יצ"ם יצ"ם בתפלה אין יוצאין בו זכר יצ"ם קידוש שהוא מחלוקת התפלה שאנו מתפלין לאדרון כל עולמיים כסם שגאל את אבותינו ממצרים כן יגאל אותנו בקרוב בב"א. ומיין ראייה חזקה יש להביא לזה ממשיכ' הר"מ בפכ"ט מה' שבת ה"א וב' זיל מ"ע מה"ת לkadsh את יום השבת בדברים שנאמר זכור את יום השבת לקדשו וכוכי וזה הוא נוסח קידוש היום בא"י אמר אקב'

המפרשים דמאי חלוק זכר יצ"ם של ליל פסח משאר ימות השנה. ולפי הנ"ל אולי אפשר דבר דليل פסח כולל כמה חיובים בהזורת יצ"ם וק"ל.

פסח וכג"ל, ונמצא שליל פסח כולל כל החובבים שיש בשאר ימות השנה שכ' בדעת הר"ם בזכור יצ"ם דק"ש ותפללה. וכזה אפשר לתזרן ג"כ מה שהקשו

הרבי שמואל קלין

בעניין מצה של חדש

והנה בלשד המשן על הרמב"ם הנ"ל כתוב דריש להסתפק ג"כ בדבר שיש היתר לאיסורו اي ח"ש אסור בו מה"ת, זהא לא דמי ג"כ לחלב. ועיין במעשה חשב שם שכח לדרמות בכ"ח לחמצן ואע"ג דבחמצן יש תורתו לקולא, פ"י שהייל שעת הקושר וגם יש היתר לאיסורו משא"כ בכ"ח, הגם שהייל שעת הקושר אבל אין היתר לאיסורו, וכן שהעיר שם נכדו מוה"ר ר' עקיבא סופר זצ"ל, עכ"פ לפ"ז המעשה חשב ייל גם באיסור שלא הייל שעת הקושר אבל יש היתר לאיסורו ג"כ אין בו איסור ח"ש מה"ת, רהא איננו דומה להלוב. וא"כ אין מקום לקושיא הניל לחלב. ובקבוץ העורות דהא חריש יש היתר לאיסורו [עיין קידושין לה"ח ע"א] ואינו עובר בח"ש עד שיأكل כזית של ושפיר הקשו והתוס' יבא עשה דרצה וירחה לת"ת דחדשה, רהוי שפיר בעידנא.

אלא דיל"ע לשיטת המרדכי פ"ק רביצה רס"ל דחדשה לא מיקרי דבר שיש לו מתרין, א"כ הרא הקושיא לרוכתיה דחדשה אסור בח"ש מה"ת ולא הויב בעידנא.

והנראתה בזה דהנה כל הפסוקים הגיעו על שיטת המרדכי דהא מצינו להדיא

בקידושין ל"ז ע"ב בשלמא למ"ד מושב כ"מ שאתם יושבים כו' אקרוב עומר והדר אכלו, אלא למ"ד לאחר ירושה וישיבה וכו'. ועיין בתודעה אקרוב [ל"ח רע"א] שהביאו קושית הירושלמי למה לא אכלו מצה מחדרש ויבא עשה דבערבת חאכלו מצות וירחה לת"ת דחדשה עי"ש.

ובקבוץ העורות למס' יבמות [ס"י ז'] אותן ון הביא יש מקשין כיון רחזי שעעור אסור מרואורייתא והמצוה לא תתקיים עד שיأكل כל הצעית א"כ לא הרוי בעידנא. ועי"ש שתירץ בכמה אנפין. והנהלענ"ר לוחץ בהקדמת דבריו הרמב"ם בפ"א מה' ח"מ ה"ז לחמצן בפסח אסור בכל שהוא משום שנאמר לא יאכל. ובמגיד משנה שם דהינו כר' יוחנן דח"ש אסור מה"ת [יומא ע"ג ע"ב וע"ד ע"א]. אמן בכספי משנה שם הקשה ליל קרא הא בכל איסורים שבטורה קייל דח"ש אסור מה"ת. ועיין במל"מ שם שהביא הקושיא והביא גם מירוצו של מהרלנ"ח דאיסור ח"ש למזרו מחלב ואיסור חמץ איננו דומה לאיסור חלב משום וחלב אסור לעולם ולא הייל שעת הקושר משא"כ חמץ שਮותר קודם הפסח, ומשוויה הוזכר פסוק אחר לאיסור חמץ בפסח.

שער הלוות

עליו שם תרומה לא הייל שעת הכשר
ודוק.

עכ"פ לפि חידושו של הבית שערים
יתורץ שפיר השגות הקובץ העורף
הניל, דהא קושית הירושלמי היא רק
למ"ד בכ"מ שאתם יושבים, דאי למ"ד
לאחר ירושה וישיבה הא אין כאן
אישור חדש וכקושית הש"ס, וכיון
דרמורי בשעת העומר א"כ גם המדרמי
יודה רהוי דשליל"ם, דהא העומר מתויר
בעוד שיש עליו שם חדש, וא"כ שפיר
ייל כנ"ל דאין אישור ח"ש בחדרש
מה"ת כיוון דיש היתר לאיסורו ולא דמי
לחלב ושפיר הוי בעידנא, ומושבין
בס"ד דברי התוס.

חדש מיקרוי יש היתר לאיסורו וכמו בא
לעיל. ועיין בשווית בית שערים חיו"ד
סימן קי"א שכח לישב דעת המרכדי
רבנן שהעומר קרב שפיר מיקרוי חדש
DSLIL"ם שהרי העומר מתירו משא"כ
בזה"ז דהזמן מתירו א"כ לא מיקרוי
יעי"ז DSLIL"ם דהא כשהבא הזמן לא
מיקרוי עוד חדש אלא ישן וא"כ השם
חדש אין לו שעת היתר.

ולכאורה יש להביא ראייה כדבריו
מלשוד השמן הניל שרצה לדמות
תרומה לחמצן דבשניהם הייל שעת
הכשר. וחילק בתרומה ייל שלא
נקרא שעת הכשר מה שהיא מקורה,
דרךא בחמצן דהשם חמץ עצמה הייל
שעת הכשר משא"כ בתרומה משוחל

הרב ישראלי מאיר קעניג
בן לאאמו"ר רב הצעיר דקהל יעקב שליט"א
חבר בכולל

בדין פרוץ בעומד (סוכה טו.)

שיר וocab וכו' לכך נראה דברי שמיים אין הלכה כמותו והני הו כבידי שמיים אבל בירוי אדם הלכה כמותו כרומכח הר דשמעתין וכו' ויש תימא הא דאמר ר' פ"ק דעתוובין (ה): לחי המשוד מודפני של מבוי לתוך המבוי פחות מרבע אמות אין צירך לחិ אחר להתיירו ארבע אמות צירך לחិ אחר להתיירו וכאמר רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרו אלא במבוי שמונה אבל במבוי שבעה ניתר בעומד מרוכבה על הפרוץ רב אשוי אומר אפילו במבוי ח' לא ציריך לחិ מה נפשך אי עומד נPsiש ניתר בעומד מרוכבה על הפרוץ אי פרוץ נPsiש נרדן משום לחיל כלומר א"כ אין בלחוי ר' אמות מי אמרת שוו תרווייהו הוה ליה ספק דדבריהם וכל ספק דבריהם להקל משמע דאי אפשר לבורר הדבר וילעולם אפשר למדוד ולברור אלא לא הטריחוהו חכמים למדור שט משפק כיון דברי עומד נPsiש בין פרוץ נPsiש ליכא חשש אישור אלא אם כן הן שוין ומילתא שלא שכיחא היא מכל מקום אם היה איסור היא דאוריתא היה אסור כיון דאפשר למדור ומהז אין להקשות על רב אשוי כי שוו כי הדרי לישתו דקיים לנו

במשנה: המקורה סוכתו בשפוחין או בארכות המטה אם יש ריווח ביןיהן כמותן כשרה וכו'.

ובגמרא: לימה תהיוי תיובתא דרב הונא בריה דרב יהושע דאתمر פרוץ בעומד רב פפא אמר מותר ורב הונא בריה דרב יהושע אמר אסור אמר לך רב הונא בריה דרב יהושע Mai כמותן בנכנס ויוצא וכו'.

ובתוייס בד"ה פרוץ בעומד, נראה דהלהכה כר' יוסי דאמר פרק שני דבכורות (דף יז: ושם) אפשר לצמצם לכל הפחות בירוי אדם מדא פליגי אמרואי הכא בפרוץ בעומד ובפרק שני דחולין (דף כח: ושם) במחזה על מחזה כרוב וכו' ואין לומד דשמעתין אפילו כמוון דאמר אי אפשר וקידר פרוץ בעומד מחזה על מחזה כشدומה לנו שהן שונות אע"ג דרמא אין שונות דהא מפרש טעמא פ"ק דעתוובין (דף ט"ז: ושם) ובפרק שני דחולין (דף כח: ושם) דלא הוא בעומד וכדוב משום דהכי אמרוי דחמןא למשה גדור וocab ושהות רocab ותיפוק ליה משום דבלאייה הוא אסור משפק משום דרמא

לקמן دائיכא שני צדרים להיתר משום דברין עומד מותר דהتم קאי על רב הונא בריה דרב יהושע סבריא ליה פroneן בעומד אסור ויש לפреш דהני אמראי פroneן בעומד מהיצה על מהיצה קרובי מצי סברי כרבנן דאי אפשר לצמצם אפילו בידי אדם ומאנ דשורי כשודומה לנו שהפroneן בעומד משום ואימא עומד מרובבה ואת"ל שהן שוין רחמנא אמר לא תפroneן רובא ומאן דאסר משום דאמור פroneן מרובבה ואת"ל שהן שוין רחמנא אמר גדור רובא וכון לעניין מהיצה על מהיצה דשחיטה והשתא ניחא טפי היא דספק דבריהם להקל כיוון דאי אפשר למזרד ומיהו קשה דמשמעו דספיקא דאוריתא היה אסור משום החשא בעלמא שמא הן שוין אף על גב דאי עומד נפשו מותר ואי פroneן נפשו מותר ואם כן היכי דיק פרך שני דבכוורת (יז: ושם) מההיא דنمצא הרוג מכונן בין שתי עירות דבידי אדם אפשר לצמצם התם נמי אף על גב דאי אפשר לצמצם ולכונן מזוזו רבנן דמביין שתי עגלות משום חssh דאוריתא משום דשמא הן שוין וכו'.

ועיין בפנוי מש"כ בביאור דבריו בקושיתו ותי', וח"ד, دائיה הוה ס"יל להתרוס דאי אפשר לצמצם פי' לדידין א"א לצמצם אבל למציאות שקידצ'ים בועלם א"כ למ"ל לתו"ס להביא ראי' ממאן דאסר אפי' למאן דשורי ג"כ קשה אמאי שרי ודילמא שיר רובא דהא פחות מהיצה לא שרי לנ' רחמנא אלא ע"כ דס"ל להתרוס דא"א לצמצם פי' דאין מציאות לצמצום בועלם ולפי'ז א"ש דלמ"ד פroneן בעומד מותר ליכא לאקשוי' אמאי מותר והא שמא שיר רובא דעת' כוונת התורה بلا תשיר רובא מה שנראה לזרין שיור רובא כוון דליך מציאות לצמצום בועלם ומאי הוא כוונת התורה بلا תשיר רובא אם לא לדידין, משא"כ למ"ד פroneן בעומד אסור דמפרש בגמרא טעמא משום

פroneן בעומד מותר דהتم קאי על רב הונא בריה דרב יהושע סבריא ליה פroneן בעומד אסור ויש לפреш דהני אמראי פroneן בעומד מהיצה על מהיצה קרובי מצי סברי כרבנן דאי אפשר לצמצם אפילו בידי אדם ומאנ דשורי כשודומה לנו שהפroneן בעומד משום ואימא עומד מרובבה ואת"ל שהן שוין רחמנא אמר לא תפroneן רובא ומאן דאסר משום דאמור פroneן מרובבה ואת"ל שהן שוין רחמנא אמר גדור רובא וכון לעניין מהיצה על מהיצה דשחיטה והשתא ניחא טפי היא דספק דבריהם להקל כיוון דאי אפשר למזרד ומיהו קשה דמשמעו דספיקא דאוריתא היה אסור משום החשא בעלמא שמא הן שוין אף על גב דאי עומד נפשו מותר ואי פroneן נפשו מותר ואם כן היכי דיק פרך שני דבכוורת (יז: ושם) מההיא דنمצא הרוג מכונן בין שתי עירות דבידי אדם אפשר לצמצם ולכונן מזוזו רבנן דמביין שתי עגלות משום חssh דאוריתא משום דשמא הן שוין וכו'.

והנה על דבריהם בפי' הא', ואין לו מרד דשמעתין אפילו כמוון דאמור אי אפשר וקיי פroneן בעומד מהיצה על מהיצה כשודומה לנו שהן שוין דהא מפרש טעמא וכו' שהבאו ליעיל כתוב עליה המהרש"א ז"ל וז"ל, ולפום ריהטה טפי ה"ל לאקשוי' בפשיותם מאן דשי' אמאי שרי ושמא שיר רובא דליך למימר דנחתוי הכא להך סברא שפי'

כמ"ד דא"א לצמצם דהא ליכא מציאו
צד צמצום בעולם, וצ"ע.

ואשר ע"כ נראה בד"א דהא דקאמו
הגמרה בחולין כח: ועוד, שהביאו
התו"ס טעמייהו דאמוראי בדינא פרוץ
כעומד דלמ"ד מותר אמרי רחמנא
למשה לא חשיר רובא, ולמ"ד אסור
אמרי רחמנא למשה שחווט רובא
וגדור רובא, לאו מדבריהם דאמורי
הוא אלא הגمرا מפרש לטעמייהו
במאי פלגי, ולפ"ז אחריו דהוכחו
התו"ס דא"א לומר דקייל'ן כמ"ד דא"א
לצמצם ופרקן כעומד מותר כshedoma
לנו شأن שווין וא"א לצמצם פי' דאיין
מציאות צמצום בעולם דאלת"ה ומה
לא קאמר הגمرا למד' פרוץ כעומד
אסור דהוא מטעם דקאמר רחמנא
למשה גדור רובא ואפי' הו"א גדור
מחזה א"ש פרוץ כעומד אסור חזרו
התו"ס מזה הפוי וא"א לצמצם הפוי
דא"א לצמצם "לנו" לצמצם [וכי]
דוקא אי נימא דהא דאיתא בגמרה שם
טעמייהו דאמוראי בדינא פרוץ כעומד
לאו מדברי אמרו זי' עצם כ"א הגمرا
קאמר לה דאללה ליכא למימר מהנ"ל
דאיכא למימר דהני אמראי ס"ל אפשר
לצמצם דוק ותשכח].

אבל עדין קשיא לנו, לשיטת הר"ם
בפיה"מ בכורות פ"ב מ"יו רחל שלא
בכרה וילדה שני זכרים ויצאו שני
ראשיהן כאחד וכור' וחכמים אומרים אי
אפשר וכור' דכתב עלה וז"ל אי אפשר
רווצה לומר שאי אפשר לצאת שני

דהci אמרי רחמנא למשה גדור רובא
מהו שפיר הביאו התו"ס ראי' דלמ"ל
האי טעמא תיפ"ל דאפי' הו' אמר
רחמנא "גדור מחזה" ג"כ הו' ידעין
רביעין רובא כיון דבספקא תליא
AMILCHA עד דלא עבד רובא דבגדור
מחזה שפיר איכיל' דכונת התורה הוא
מחזה ועוד משא"כ بلا חשיר רובא,
דוק, כן נראה תני"ד לענין".

ולכארה קשה על דברי המהרש"א
דס"ל בדעת התו"ס דא"א לצמצם פי'
דאין מציאות צמצום בעולם דלפ"ז
מאי חילקו התו"ס בא"ז בין בידי
שמות דאיין הלכה כר' יוסי לבידי אדם
ההלכה כר' יוסי דזה שירך אי נימא
דא"א לצמצם פי' דא"א לילן לצמצם
וע"כ הנעשה בידי שמים א"א לן
לצמצם על הרגע מתי נהית משא"כ
דבר הנעשה בידי אדם אבל אי נימא
דא"א לצמצם כפי' המהרש"א דאיין
מציאות צמצום בעולם א"כ מי
נק"מ בידי שמים בידי אדם.

וע"ק אהיה דליך שהביאו התו"ס
שמיני הוכחו בקושיותם דא"א
לצמצם אפי' ב"א דאללה נמודד וניחזוי
אי שווין אי אין שווין ואי נימא דא"א
לצמצם פי' דאיין מציאות צמצום
בעולם א"כ א"א לפרש החטם דזעיר
cum"d דא"א לצמצם לדידי' א"א
להיות שווין וממן'פ' לשחררי דאי פרוץ
נפייש ניתר בלחי ואי עומד נפייש ניתר
בעומד מרובה על הפרוץ ואי סבר
התו"ס בקושיותם דההוא סוגיא אויל

כ"ה כי בשם ר"ש גבי מע"מ כרוב דaicא ב' סברות חרוא ולמה הוא יותר או מהצה ולי לאחר שר סברא דלמא הוא מיעוט ע"כ כשר דהוי כעין ס"ס דההיתר מצוי יותר י"ש א"כ כאן המל' חיקוב בעשה שמה"מ כיוון דעת' העיקריין במשקל הזה בל"תוס' ובלא גראען א"כ כשתמצצם במשקל וכמדתו אייא ב' סברות לפטור דלמא שוקל יותר ופטור א"ד שוקל פחות וג"כ פטור ולא נשאר אלא סברא א' לחיבור דילמא כיוון הצעוזם והאיך חיבר כרת או מלך' וסביר זו ע' תוס' בכ"מ בכורות י"ז סוכה ט"ז וש"מ. אך באמת ל"ק דהא גם על העשי' קשה דלמא הוסיף או גרען ובר' אך באמת כיוון שלא ניתנה תורה למלה"ש א"כ כ"מ שציווה התורה לעשות במדה ובמשקל הכל לפ"ד ב"א לפי שכלו אם מצמצם כשר han לעניין מצוחה וכן לעניין חיקוב. וזה מפורש בש"ס רבכוות שם דמקשא וכלים ותוי' שא"ה דרhomנא אמר עביד ובכל היכי דעתית עביד ניחא לי והיינו דהתורה ניתנה לב"א לפי דעתו אבל בכל הני רמיית השם אין המצוחה תלוי במדה ובמשקל רק המצוחה היא בפני עצמה רק אידוע מקרה דאי אנו יודען כגון דהיא מצות בכור אד שאידוע מקרה שנולדו שנייהם כא' ואין אנו ידיען וכן גבי ע"ע וכל המקומות ע"ז ש"ץ שפיר האיך נעשה כיוון דאי אפשר למצמצם וע"ז יש סברות אבל במקומות דהמצוחה כ"ה לא ש"ץ לומר איז אפשר למצמצם דהתורה ניתנה לב"א על

ראשים כאחת וכו', וכיהלכות בכורות פ"ה ה"א פסק כחכמים הנ"ל דaicא למצוות מתעם הנ"ל דaicא שלא יקרים אחר, ובפרט מהלכות רוצח ה"ח באה"ד ס"ל להר"ם דaicא למצוות אפי' ביד"א עי"ש וא"כ לדידי' יתעורר קושיתינו הנ"ל אהוא דליךDKAMD הגمراה דאפשר להיות שייהו שווין ודוחק לומר דהר"ם ס"ל כתבי התו"ס דההיא דליך ס"ל דאפשר למצמצם ומטעם דלא הטריחו לברור וכנ"ל בתו"ס דלא מסתבר דרב אשיש ס"ל דלא ההלכתא דaicא למצמצם.

ועוק' קושית מהירוש"א זיל על תוס' בפי' הב' דכי' דהיכי דaicא חשש דאוריתיא אינה ניתרת אפי' בכ' צדדים להיתר והקשו ע"ז מבкорות י"ז: מההיא דנמצא הרוג מכוכן בין שתי עיריות דמביין שתי עגלות דמינה הוכחה הגمراה שם דאפשר למצמצם דאליה' למה מביאין שתי עגלות, והקשו דהלא בעין להביא ב' עגלות מחשש שמא שווין הן עי"ש בלשונם ומשמע מדבריהם דaicא רק צד אחד לחיבר כל עיר בעגלה והיינו דשם א שווין הן, והקשה מהירוש"א ע"ז דהא בעי כל עיר להביא ב' עגלות מכח ב' צדדים לחיקוב, א' שמא קרוב אליה יותר, ב' שמא שווין הן עי"ש.

והנראה לתרץ כ"ז עפ"י דברי המנתה חינוך מצוחה קט באה"ד זוזי', ולכוארה צ"ע אי נימא דכיב"א א"א למצמצם ער"ם פ"ט מה' רוצח ובתו"ס חולין

ומטעם דאין מציאות עצום בעולם א"כ לכלא מציאות דיהו שין וממן"פ לישתרי וכנ"ל, ולפי"ד המנ"ח א"ש לדבריו כל דבר הצירק שייעור ניתנה השיעור כפי דעתנו וכוחנו אי נקיון דרא"א לצמצם אפי' ב"א שלא ניתנה תורה מה"ש וכיון דבמבי' ח' ניתנה הלכה דעתרת בעומדר מרווחה על הפרוץ מכח ק"ז מחזר כדאיתא שם עי"ש, וכיון שהשיעור ניתנה כפי דעתנו א"כ היכי דשותן כפי דעתנו אסור זלע"ז דהכל תליය ברידין ולפי"ז א"ש דברי רב אשבי בהאי דלחוי ר' במבי' ח' דאייא מציאות דשותן, אפי' להלכה דקי"ל א"א לצמצם ב"א כיון דהכל תלי' ברידין ריק דמכ"מ א"ש הא שלא הטריחו חכמים ולברור כיון דAMILתא דל"ש הוא וכתי התו"ס, כנ"ל בר"א.

והנה לכואורה קשה על התו"ס שהעלימו עין מהגמרה בכורות שהביא המנ"ח גבי מרדות כלים ומצוות דמבוואר שם דרhamנא אמר עביד וכל היכי רמצית עביד ניהא ליה וטרחו למצוא טעם למ"ד פרוץ בעומדר מוחר, אמןם בקהלות יעקב מס' קדרושין סי' ל"ב ביאר הדבר בטוט"ט דשאני התם גבי מרדות כלים ומצוות דבעי הצעום וכיון משכלי לגורוע וכלי להוסף ואי לא נימא הצעום תליය ברידין לא מצינו ידינו ורגלינו גבי מרדות כלים ומצוות דהא התורה אמרה "עביד" משא"כ גבי ניד"ד פרוץ בעומדר ומע"מ דשחיטה לא אמרה התורה להלכה דא"א לצמצם אפי' ביר"א

הארץ וכפי כוחנו כן המצואה והازורה ע"כ ל"ק קושית חוס' שם מע"מ קרוב גבי שחיתה למ"ד כן וכן פרוץ כעומדר גבי שבת למאן דשרוי ופלפלן הא אי אפשר לצמצם דבאמת כיון דהתורה אגמרי' למשה לא חשיר רוכא ולא פרוץ רוכא ואגמרי' דהשחיטה סגי במחיצה הי' הצוווי לפי דעת ב"א ולא יזק אם יש פחות או יותר כיון דלפי כחנו אנחנו מצמצמי' ולנו ניתנה התורה ולא למה"ש הכלל בקיצור כ"ה שיש מצואה וازורה במודה או במשקל לא שיך לומר אי אפשר לצמצם דעתורתה נתנה הצעום לפי דעת בני אדם וכן כל אפשרות מצואה או איסור דהתורה אגמרי' שהם בכוחת או שיעורים אחרים שיש בתורה התורה נתנה הצעום לפי דעתנו וכיו' אבל במצאות שאין הצעות תלוי בשיעור רק המצואה היא בפ"ע כמו בכור וכדומה אך ארע שאלת דאין אנו יודען בוראי א"א לצמצם וע"ז יש פלוגתא שם נגליינ"ד ועדין לא הבאת הדברים בכור הבדיקה עכ"ל.

ולפי"ד זיל ייל קושיתינו על הר"מ דס"ל להלכה דא"א לצמצם אף בירדי אדם בפ"ט מה' רוצח, והטעם דאין צמצום בעולם מבואר בפי"מ בכורות הנ"ל, ולדרדי' האיך יתישב סוג' דלחוי דשם מבואר דבמבי' ח' ולהי' ר' אילכא מציאות דהלהי עומדר במחיצת המבוואר במצאות ריק דעתך מכח ספר"ר להקל ולשיטת הר"מ להלכה דא"א לצמצם אפי' ביר"א

אליה יותר, כי דילמא שווין הן, ומדבריהם משמע לכל עיר איכא רק צד אחר לחוב שמא שווין הן, ולפי הניל אפשר לומר לדבאה מודי התו"ס להמנ"ח דהצמצום נתנה התורה לפי דעתנו והעיר הקרובה דכתיב בקרא בידין תלי' מילתא דזה דומה להגמ' בכורות גבי מדות כלים ומזבח רהתורה אמרה "עכיד" (דלא מסתבר לומר דכוונת התורה בהעיר הקרובה רק כשירען בכירור דקרובה יותר) וא"כ ליכא צד חיב דלה קרוב לאיליה יותר דלה קרובה יותר וע"כ שפיר הקשו התו"ס דאפי' נימא א"א לצמצם חיבין שני עירות להביא כי עגלות רק מכח הספק שמא שווין הן ודוק".

"עכיד" רק רהתורה הקשריה פרוץ כעمر ומע"מ דשחיטה, ובזה שפיר ייל רהתורה כוונה להמחזית האmittiy ובאי למייעבד יותר כדי לאפוקי נפשי מספיק עיי"ש דברים נעימים.

ולפי"ז ייל ליישב קושיות המהרש"א עלתו בסקוותיהם על פ"י הוב' מההיא דنمצא הרוג מכובן בין שתי עירות דבכוורות דהוכיח שם הגמ' דאפשר לצמצם ולהכי מביאן שתי עגלות והקשו דאפי' נימא א"א לצמצם נמי בעי להביא שתי עגלות מספק דילמא שווין הן וטפיקה דאוריתא מה"ת לחומרה והקשה מהרש"א זל' למה לא הקשו ביתר שעת דaicא כי צדרים לחובב לכל עיר, כי דילמא קרוב

הרב מרדכי פינסקי
בעמיה"ס עמק מרדכי
חבר בכולל

גיטין דף י"ט

והנה הר"מ כתב בפ"ד מה' מלוה ולוה חיו עדים שאין יודען לחתום וקרוינו להן נייר חלק וחתמו על הרשות מכין אותן מכת מרומות והשטר פטול ע"כ, הרי דהו"מ פסק דמקרעין להם נייר חלק כוב. ונראה ברור דהו"מ פסק בשניהם כוב וגס כוב פפא רק במלוה ולוה כתוב להא דרב דלא כשר ובכה' גירושין שכחוב דמהני כתוב דיןא דרב פפא ודינא דרב נכלל במש"כ הר"מ וכי"ב דהכוונה גם דמקרעין להם נייר. וטעמא דAMILתא דבאה' גירושין נקט הר"מ דיןא דרב וכבה' מלוה ולוה נקט דיןא דר"פ ודינא דרב רק נכלל בדבריו יבוא לךמן.

והנה הפני יהושע הקשה כאן דלכארורה משמע דרב אמר מקרעין היינו דוקא מקרעין אבל לא באבר ולא ברוק ומדמייתני תניא כוותיה דרב ע"כ דשמואל ורב פפא לא שמיעה להו האי ברייתא דאי ס"יד דשמיעה להו וסבירו דמקרעין לאו דוקא אלא היה לאבר ורוכך, א"כ מי סייעתא מיתי לדרכ וא"כ וראי הילכתא כוב ולפ"ז הא דמסיק לעיל והני ملي' בגיטין אבל בשטרות לא ומיתוי עובדא דנגידיה רב

בתודעה קנקנתום וכו' ואין נראה דלא תנוי בבריתא וכו' ובפרט לדעת הר"מ בפ"ד מגוישין ה"ב דבמי אפצא כתוב כותבין לכתחילה ואילו בה"א כתוב דבשיחור אין כותבין לכתחילה וכי"ר הרוב המגיד משם דבגמיא אמרין דמשנתינו שהיא לכתחילה אתה לא תויי הא דרי' חנינה ולא אמרו לא תויי הוא דרי' חייא וע"כ דודוקא דרי' חנינה הוה לכתחילה כמו משנתינו והוא באמת מדברי הר"ן ואשר לפ"ז אי אפשר דקנקנתום היינו שיחור כיוון דבקנקנתום דמתני' כותבין לכתחילה ואילו שיחור דוקא בדיעבד כשר:

* * *

שם בغمרא תניא כוותיה דרב וכו' מקרעין להן נייר חלק וממלאים את הקרעיטים דין. והנה הר"מ בפ"א מה' גירושין הכ"ג כתוב העדרים שחוחטמין וכו' ואם אינם יודעים לחתום רושמאין להם הנieur ברוק וכיצועא בו מדבר שאין רשומו מתקיים והן כותבין על הרושים ואין עושין כך בשאר שטרות ע"כ, הרי דהו"מ כתוב כדעת רב פפא אבל הר"ץ' כאן כתוב דיןא דרב דמקרעין להם נייר.

ועיינש בהג"ה פי' דסברא ראשונה ס"ל זהא דתניא כתיה דבר אין הכוונה לאפקוי מכולחו אלא דוקא לאפקוי משמהו אל דעליה פlige במחילה וזהו כמו שכתבנו. ומה שכתב או דרכ מיקל מכולחו אם זהו כפשותו דהינו דכש"כ דשםואל דבמיא דאייברא שפיר דמי הרוי הרם לא כתבו ולומר שכלל ממש"כ הרם רושמין להם הניר ברוק וczyוצא בו דנכל בזה גם גונא דשםואל עין ממש"כ בסמוך.

ולפ"ז ייל דהנה בירושלמי כאן ה"ג פריך ולמה לנן אמרין רושם לפניהם במים ומ שני אם בא וערור ערورو קיים והקשה בשידי קרבן שם הא מפורש בסוגין דאפיילו לרשום בדבר שאין רישומו קיים אסור כדעת הרמ"ה שכותב הרמ"א בהג"ה. ולפי מה שכתבנו ייל דהירושלמי בקושיא ס"ל דהלהכה כרב וכן כרב פפא ולא כמו שפירש הרמ"ה למג' דידן אבל בתור דהירושלמי משני שם אמאי במים לא מהני שוב ייל דס"ל דהלהכה כרב דוקא ולא כרב פפא וכש"כ לא כדשםואל. וכאנ יש להעיר על מה שכותב בביור הגרא"א סימן ק"ל סקל"יב דהנה בשוו"ע שם מכואר: ואם אינס יודעים לחותם רושמים להם הניר ברוק וczyוצא בו מדבר שאין רשומו מתקיים והם כותבין על הראשם וכותב הרמ"א ויש אוסרין לעשות כך לתחילה אלא מקריעין ניר חלק לניהם והם חותמין דורך נחתב ע"ז ויש כו' כמש"כ ת"ק דרב דמשמע דלא ככולחו פי' דזהו סברת הה"ג דהלהכתא דוקא כתיה כרב דמרקיעין דמי רושם קדום חתימת העדים או במים לרשום קדום חתימת העדים לאו שפיר דמי.

כהנא צ"ל דקים להו דלאו ארוק קאי אלא אמקיעין דאל"כ Mai מאי מקשה בסמוך ולאו כמאן כרבנן והא הוא דעדכ עוכדא בשאר שורות ונגדיה רב כהנא ומאי קושיא דלמא הא דגנודיה היינו ברוק דוקא עיין דקים להו דמרקיעין קאי אבל מלשון הפסוקים משמע דמרקיעין לאו דוקא אלא הה"ג באבר ודוק.

והנראה בזה דבר פפא ורב לא פלייגי ומבדורה גמ' וכן אוורי ליה ורב פפא לפפא חוראה ברוק ומיד אמרה גמ' וה"מ בגיטין אבל בשורות לא והילכתא הци משמע דהילכתא גם כרב פפא ברוק אלא הא דאמרה גמ' תניא כתיה דבר היינו לאפקוי מדשםואל דוקא דפליג ארבע וט"ל במיא דאייברא אבל הא דבר פפא הא לא גרע מדינה דבר ולא עליה קאי תניא כתיה דבר לאפקואה. שווי' בכינוי הגרא"א סימן ק"ל סקל"יב דהנה בשוו"ע שם מכואר: ואם אינס יודעים לחותם רושמים להם הניר ברוק וczyוצא בו מדבר שאין רשומו מתקיים והם כותבין על הראשם וכותב הרמ"א ויש אוסרין לעשות כך לתחילה אלא מקריעין ניר חלק לניהם והם חותמין דורך נחתב ע"ז ויש כו' כמש"כ ת"ק דרב דמשמע דלא ככולחו פי' דזהו סברת הה"ג דהלהכתא דוקא כתיה כרב דמרקיעין ניר חלק להם דמי רושם קדום חתימת העדים או במים לרשום קדום חתימת העדים ראשונה ס"ל לאפקוי דשםואל וכמש"ל סימן קכ"ה ס"ב או דבר מיקל מכולחן

הוא דפליט א"כ מפרש כמו הרשב"א
עדין אשיניא קמא סמכין א"כ שלא
בדקנן לא חישין. ויש עוד שיטה
מובא ברין בשם מי שפירש שלא
מספקין כלל אי hei גט דכיון שהבעל
אמר hei זה גיטך נאמן וחושש לא
הו אלא שמא בשעת נתינה נבלעו
האותיות לגמרי ולא היה רישומן ניכר
אשר לפי שיטה זאת להלכה הוא כמו
התוס' דגם אם לא בדקו עדין hei
ספק. ובשו"ע אהע"ז סימן קל"ה ס"ד
נתן לה נייר חלק ואמור לה hei זה
גיטך אם לא בדקו הנייר במילוי
לראות אם היה שם דבר כתוב בו אם
יבדקו ותפלוט הכתיבה hei זו ספק
 מגורת ואם יבדקו ולא תפלוט
הכתיבה אין חשש גירושין hei
הרשׂוּע נקט שיטת התוס'.

אבל הר"ם השמיד כל hei תירוץ
שכתב בפ"א מגירושין כי לא קראווה
אלא נטלתו וזרקתו לים או לאש hei
זו מגורתה הויל וקרווה תחללה אין
חוושים לו שהחليف ולא עוד אלא
אפילו אמר הבעל טטר אחר היה ולא
הייה הגט שקראותם אינו נאמן והרי hei
מגורשת ובהלכה כי hei שלא קראו
הגט בתחללה וננתן לה הגט בפניהם
זרקתו לאור או לים ע"פ שהבעל
אומר גט כשר hei hei זו ספק
 מגורת ע"כ. hei שלא הזכיר הא
בדקנן לה במיא ולא היא חישין
לה בין לשיטת התוס' בין לשיטת
הרשב"א. ובאמת שכמו כן הוא שיטת

ולפי הירושלמי חזין דרב עדרף מרוב
פפא דראע"פ דבמים והיה ברוק לא
מהני מ"מ מקרען להם נייר שפיר דמי
دلפ"ז מדויק שפיר מה שהר"ם כתב
בها מלוה ולוה דמרקען לא מהני כיוון
דבשטר דהיה דין לא מהני א"כ
AMILIA ידען דכשייך דברוק לא מהני
ומשו"ה בה גירושין נקט ברוק כיוון
דהתם דין הוא ומהני א"כ נקט רוק
מהני ומילא ידען דכ"ש דמרקען
מהני:

* * *

שם שמאלם נמי חישין קאמר. והתוס'
בד"ה ושמואל נמי חישין כתבו
דשתת לא צריכין לאוקמי בדקנן
אי לא בדקנן נמי איכא למיחש ומהו
אי בדקנן ולא פלייט ודאי לאו כלום
הו. והקשה הרשב"א דאי היה לה
למייר אלא שמאל חישין קאמר
אלא משמע עדין אשיניא קמא
סמכין ובכלcia הכתב אפילו מיחש לא
חישין ואי בדקנן לה ופליט היה
ספק מגורת ופסולה מן הכהונה ואמ
הוא מת חולצת ולא מתיבמת. לפ"ז
לכו"ע בדקינהו ולא פلت לא חישין
ליה ואי פلت היה ספק מגורת וככל
בדקנן לתוס' איכא למיחש ולרשב"א
לא חישין.

והנה רשי"י בד"ה חישין כתוב שמא
לא נבלעו יפה, hei דריש"י במא נקט
שמא לא נבלעו יפה הוא לתרץ הא
דקשין וכי פלייט Mai הווה השטה

gut ומשמע דודאי היה נראה כמו גט אלא דמספקין אם הוא gut כשר.

והנה התוס' ד"ה צרכי למקיריה כתבו ואילא קרייה נראה דלא הו gut משני הב"ע ולא קרייה משמע דאי לא קרייה אינה מגורשת אבל לפמ"כ הרוי הוה ספק gut כמש"כ הר"ם שם הכל"א אלא דמשום הכל גם לא משני הב"ע שלא קרייה משום דבריתאת קאמר מגורשת והיינו מגורשת ודאית ולידין בכחאי גוננו הוה ספק מגורשת משום הכל עיין לשינויו אחריתאת דמהו דתימא חלופי חליפה קמ"ל אבל לומר דבר לא קראו אינו gut כמו שכתבו התוס' וזה שайנו כן אלא הוה ספק gut כל שאלה היה נייר חלק כמש"כ הר"ם שם הכל"א.

והנה התוס' ד"ה טעם דaicא כתבו כי תירוצים ותירוץ ראשון למסקנא ודאי שאינו כן דלא מהימני בעל. ותירוץ שני אינו gut כיון דהוה נייר חלק בשעת נתינה דהא השטא פלייגי אדריאן דשモאל ואי קרייה מעיקרא והشتא הוה נייר חלק אינה מגורשת שהר"ם כתב בפ"ד ה"א אין כוחבין את הגט אלא בדבר שרישומו עומד כgon וכוכ' אבל אם כתבו בדבר שאינו עומד כgon משקין וממי פירות וכיוצא בהן אינו gut ולכאורה מזה גופא משמע דכתבו במילין אינו gut כיון שאינו דבר שעומד ומוכרה גם מזה שהר"ם שם הכל"א כתב הרי שלא קראו שאין הלכה כשמואל דחיישין שמא במילין כתבו כיוןשמי מילין אינו

הר"ף שכח רק הוא דאמר ובינא אמר לי מרימר.

אבל הנראה בזה שהר"ף והר"ם מפרשין דנהנה הגمرا משני שמו אל נמי חיישין קאמר ומיד אמרה הגמ' אמר רבינא אמר לי אמייר בעל כרחן דאייהו אתה לפוגוי על דין דשモאל ובאמת כן משמע שיטפה דלשנה דגמי' אמר לי אמייר הכל אמר מרים וכוכ' דמלשון זה זהכי אמר מרים משמע דאדיעיל קאי לשינויו אהוריינא דבענן באמת ב' עדים בחילה קרווא הגט ואם נתן לה נייר חלק ואמר לה הרי זה גיטך ולא קראוועו עדים בחילה לית לנו למיחס למיזי כיוון שהיא נייר חלק ו록 כשראו שהיא נראה כמו gut ונתן לה והוא זרקתו לאור או לים הרי זו ספק מגורשת כיון שי' קראוועו עדים בחילה ופריך שוב מבירתאת דה"ז גיטך וכוכ' וחזר ואמר שטר פסימ' הזה וכוכ' ואמרה צרכי למקיריה בתור דקרייה מי מצי אמר לה הכל ומשני לא צרכא דבתר דקרייה עיליה לביית ידיה ואפקיה מהו דתימא חלופי החליפה קמ"ל וכאן כבר לא שיין להקשوت מבירתאת זו כדיעיל טעם אדריאן כתוב הא לייכא כתוב לא כיון דבאמת פlige אדרשモאל וס"ל דבליכא כתוב אינו gut ומשום הכל' משנה עיליה לבי ידיה וקמ"ל דהוה gut דבנתן לה בגין רחל אינו gut יש לדיק מה שהר"ם שם הכל"א כתב הרי שלא קראו הגט בתחילת ונתן לה gut בפניהם ע"כ, הרי שהר"ם לא הזכיר נייר אלא

פרק י"ב דשכט הל' ה' היה צריך לכתוב את השם וכוי' מחלפה שיטתיה דברי יהודיה והגירסה הישירה הוא מה שהביא הרידב"ז שם שהוא ברשכ"א כן מחלפה שיטתיה ריבנן חמן הוא אומר אינו כתוב והכא הוא אומר כתוב פירוש רבמנני תנו דכתב על גבי כתוב אינו כתוב והכא אמרין ריבנן דאינו מן המוכחר משמע דמייה הו כתוב ומשני הוא בשיטתו השיבוהו בשיטך שאת אומר כתוב הוא אינו מן המוכחר פירוש לרובנן וודאי שאינו כתוב אלא אמרו לר' יהודה לדידיך ולענין שבת זהה כתוב מ"מ אורי לו לענין קדושת השם דאינו מן המוכחר ע"כ לפי זה ריבנן במתכוון לכתחוב יהודיה ושכח ולא כתוב דלת לאורה מותר למחוק השם בשביל לחזור ולכוטבו בקדושה.

והנה הפni יהושע כאן הקשה דמאי איריא דנקט דעתכוין לכתחוב יהודא ולא נקט הרי שלא קידש השם דפסול כדאיתא לקמן נ"ד וליפלו אי מהני העברת הקולמוס לשם קדושת השם, והנה בספר בן אוורי על מס' שבת דף ק"ד: תירץ על פי המסכת סופרים פ"ה דאיתא שם להריא לריבנן מוחק את השם וחזר וכותבו וא"כ זה גם ביאור דבריו ורבנן דשמעתין דהכא אשר לפ"ז משום הכי מותר למוחקו כיון שלא נתכוין לכתחוב השם כלל דבכונת יהודיה כתבו אבל אם כתוב שם ממש שלא בקדושה וודאי אין למוחקו את"ז ודבריו הם גם ביאור הירושלמי דשבטה שהובא לעיל.

כשר. והתיירוץ השלישי של התוס' אם היה נראה להם נייר חלק אינו גט לכל החשש דשמא אם היו מעיניים היו האותיות ניכרים כיון דשמא כתבו במילין ואין נראה מרוחק והוא במילין אינו גט וכל שכן אם הוא נייר חלק ממש שנייה מגורשת וגם מתיבמת.

ולפ"ז גם אין מקום לקושית התוס' בד"ה צרכי מהא דפרק ביבמות צ"א ע"ב מי הוה ליה למייעבד דהקשו התוס' דמאי משני איבעי ליה לאקוואה גיטה דהשתא אי לא קרייה אפילו לא הוחלה להם אינה גט דלפמש"כ גם אם לא קראו לגט הוא כשר כל שלא הסתפקו אח"כ בתוכן הגט ואין לבורר כיצד היה כגן שורקה אותו לאש וכך הוה ספק גט ומילא החתום ביבמות אם לא הוחלפו אפילו שלא קראווהו תחילה אינו כלום והגט כשר.

וראיתי באחד האחرونנים שכחכ מבן דרכ דימי אתה ליפלogi אשモאל אלא שכחכ בפשיותם ולהר"מ שהשמיט מימרא דשמואל מהאי טעמא א"כ כל שלא קראו לגט אינה מגורשת כלל וזה וודאי שאינו שהרי כבר כתבנו שהר"מ פסק מפורש דהוה ספק מגורשת ודוקא בנייר חלק אינה מגורשת וכמ"כ.

* * *

דף כ' גמ' וטענה ולא הטיל בו דלת וכוי' אין השם מן המוכחר. בירושלמי

שם: גם' כתוב לה גט על טס של זהב ואמור לה התקבלי גיטר והתקבלי כתובותך מהו אמר ליה נתקבלת גיטה ונתקבלה כתובתה, וכן כתוב הר"ם בפ"ח מגירושין הט"ז, ומובא בשם הגור"ח שהקשה למאן דס"ל למפרע הוא גובה א"כ הא נמצא דכשוגבה כתובתה מהטס של זהב הא נעשה שלא למפרע וא"כ הא נמצא דאין כאן עתה ונתן וצ"ע.

והנה הרשב"א הקשה כיון דעתן לה גופו של טס לכתובתה א"כ הוה ליה פורה באירור ותרין דכיוון דאמר לה הכה כיון קיבלו הוה ליה כאמור לה והיא קיבלו זוז שאמרו בקידושין י"ג. וכי סלע זוז שני כייב ליכי וחזר ואמר לה התקדשו לי בו דמקודשת והוא משום שמחללה חובה ועיין גם ברש"א שם בקידושין שהאריך בזה.

ולפי זה שוב לא קשה קושית הגור"ח וכיון דהוה כאמור לה מחייב כתובות דמנהני דהaget לא יהיה כאותיות פורחות הרוי ממילא גם אין זה כפרעון הכתובת אשר שוב לא שייך לומר בזה שהוא העשה שלא למפרע, למ"ד למפרע הוא גובה כיון דאין זה לפרעון הכתובת שהרי מחלתנו.

עוד נראה לישב נכוна על פי מה שכתו באחרונים בשיטת רשי' בפסחים ל: בסוגיא דבע"ח למפרע הוא גובה דהא כל נסיו של אדם

והנה בගליון הש"ס על היירושלמי שם כמב דמהירושלמי זהה דשבת מונח דשם שנכתב שלא בקדושה מותר למוחקו ונסתיע גם מגילה פ"א ה"ט, סוכה פ"ג ה"י ומס' מגילה פ"א ה"ט, אבל באמת לכוארה אין נראה וראיה כלל הכהyi איתא ביירושלמי התם רב ושומאל חד אמר הללו והורנה אמר הללו יה מ"ד הללו יה נחlek ואינו נחlek נחlek מ"ד הללויה נחlek ואינו נחlek ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא מן מה דאמר רב שמעיה מן חביבי פירוש ר' חייא שהיה דודו של ר' מוחק יתן לי אדרס ספר תילים של ר' מוחק אני את כל הללויה שבו שלא נחכוין לקדשן הו דו אמר הללויה ע"כ פירוש דמזה שמעין דר' מאיר סבר דאין צריך לקדשן ורב לא ס"ל כן אלא דהרי הוא כשאר שמות הקדושים ע"כ, והנה מהא דעתכוין לכתוב יהודה וטהעה ולא הטיל בו דלת דמותר למוחקו וראי אין ראייה כלל למש"כ לעיל דהרי לא נחכוין לכתוב שם כלל מה שאין כן בנחכוין לכתוב שם ורק שלא קידשו באמת אסור למוחקו אלא גם הירושלמי שני דהא טעמא דר' מאיר דהלויה תיבח אחת הוא משום שאינו קדשו כלל דאין אלא דרך הילול ושבח כמו שפירשו שם המפרשים וע"כ פשוט שאין אישור מחיקת השם אבל בכתוב השם אלא שלא קידשו ודאי אסור למוחקו.

* * *

כ噫 אם לאחר שקיבלה הפרה דאל"כ הוה מחוסר קציצה מ"מ לאחר כן הפרה היא לפערון כתובתה משא"כ באמר לה סתם הרוי זה גיטך הרוי לאחר שקיבלה הפרה של קרנה כתוב הגט והפרה הוא שלא מ"מ אין הפרה לפערון כתובתה שכיוון שהוא היה חלק מהגט, וסתמא רמתני בכהאי גונאי אירוי וכמו שאמר בתחלת מתני שאמיר לה, אמר לה הרוי זה גיטך וכתובתק כאחת פירוש היכי שאמר כן לפני מסירת הגט, ומודהו סוף כאחת בעי מי אמרין כיון ולא יהיב לה אלא בתורת פרעון לא הוה גט דבעי למיתי לה מקום הגט במוגנה ולא משום פרעון כתובתה או דלמה שניהם באינו כאחת מה שאין כן לעיל הרוי אמר השאר כתובתק משום היכי פשוט דהרי זה גט ונתקבלה גיטה ונתקבלה כתובתה.

משועבדים אין זה אלא על תנאי אם י策ר לגבות אבל כל שפער וסלקו מיד בכסף או בקרקע שוכן הוכור שעיל מנת כן לא היה שייעבוד כלל ואין זה משומש שהיה שייעבוד והדר סלקו אלא לא היה שייעבוד כלל והחט בפסחים איירוי היכי שבגה בגלל השיעבוד שהיה לו, ובאמת לשנא דגמי' דפסחים היכי דיקא דאביי דסביר דלמפרע הוא גובה אמר כיון רמתא זמנה ולא פרעה אייגליי מילתא למפרע דמעיקרא ברשותיה הוה קאי הרוי דנקט רמתה זמנה ולא פרעה ממשמה זאם פרעה לא אמרין למפרע הוא גובה. אשר לפ"ז הכא שמוסר הגט שבטס עם זה הכתובה הרוי אין אנו זוקים לשיעבוד כלל שהיא לה בנכשו ומילא אין זה עניין למפרע הוא גובה לההוא מאן דאמר.

* * *

והר"ם בפ"ח מגירושין הט"ז כתוב חקק הגט על טס של זהב וננתנו לה ואמר לה הרוי זה גיטך וכתובתק כשר ונתקבלה כתובתה ע"כ הרוי דהרו"ם נקט לה שלא שאמר והשאר לכתובתק ואפשר דהרו"ם מפרש דכל שאמר הרוי זה גיטך וכתובתק נכלל בו שאמר גיטך גם כל הזריך לגט כל שלא אמר בפירוש דאיינו כן כגון שאמר והניד שליז דאו אינה מגורשת, והר"ם מפרש כן כיון דעתם היה גם דעת הcabali וכן דאפשרו בסתמא היכי שאמר גיטך וכתובתק כאחת הוה עכ"פ ספק דשם לא הוה גט, דשם הוא כמו והניד

גם' התקבל גיטך והשאר לכתובתק. בירושלמי כאן ה"ג על הקרון של פרה מתני' כسامר לה הרוי גיטך אבל אם אמר לה הרוי גיטך והשאר לכתובתק נתקבלה גיטה וכתובתה כאחת, פירוש מתני' דקחני' ונותן לה את הפרה הוא דוקא כسامר לה הרוי גיטך לבך וצריך ליתן לה כל הפרה בשכיל גיטה שהרי איינו יכול לקצוץ את הקרון וליתן לה משומש שא"כ הוא מחוסר קציצה אבל אם אמר לה הרוי גיטך והשאר לכתובתק נתקבלה גיטה וכתובתה כאחת וואע"פ שאין יכול לקצוץ הקרון

אבל בירושלמי כאן ה"ג, ר' ירמיה בעי כתבו על כס של זהב ואמר לה מקום הכתב שליך ובין השיטים של פריך על זה הירושלמי ויש כתוב עור הנקרע הרי כשר נתקרע הרי זה פסול בשלא נתקרע נקרע בית דין אבל נקרע נקרע בית דין אי זה קרע של בית דין בין כתוב לעודם ופירוש פריך (או פשיט) Mai קא בעי הא פשיטה שאין זה גט כיון שאין זה כתוב כיון שבין השיטים שלו הו"ל כאילו נקרע בגין כתוב לעודם ופסול הרי דירושלמי נקייט סברת שלימות הגט, כמו שכותב רשי"ד דהו כאותיות פורחות באוריך ולא משום שאין זה כריתות.

מיוח לפי מה שכתבנו לעיל יש לשוב גם דברי רשי"ד דנמצא אותן פורחות באוריך דאה"ן דבעינן נתנית הגט דהינו גם הנייר אבל זה אינו אלא משום דיני הגט שלא יהיו אותן פורחות באוריך אבל משום דין נתינה דבעינן דיבב לה מידי דהינו משום ממון ודאי לא בעין.

גם, בכתובת קעקע. וכן כתוב הר"ם בפ"ד מגירושין ה"ד וכותב שם המגיד משנה וכשהעכבר הוא שלה הויא מגורת גמורה כיון שהכתב בכתובת קעקע שאינו יכול להודיעך והוא לה דומיא דטבלא ע"כ, אבל לכואורה אין זה נואה פשוט וזה עבר שאני זאיכא למימר מעצמו הlk' אצלה דזה

שלו הא זה דין ונ"מ גדול ושכח ומאחר שהביבלי לא בעי לה כמו הירושלמי א"כ צ"ל דכל שלא אמר מפורש דהנייר שלו הוה סתמא דהצריך לגט הרי הוא חלק מהगט.

* * *

גם, הרי זה גיטך והנייר שלו אינה מגורת פירוש"י דכוון דהנייר שלו לא נתן לה כלום דנמצאו אותן פורחות באוריך, אבל הרשב"א והריטב"א כתבו עוד טעם דכוון דהנייר שלו אין זה כריתות. והר"ם בפ"ח מגירושין הי"ג כתוב רק הטעם דאין זה כריתות, ולכאורה בזה היה נראה לישב דלעיל אמרנן אמר רב חסדא יכלנא למיפסילנהו לכולי גיטי דעלמא וכור' אלא משום דכתיב ונתן והכא לא יהיה לה מידי דלמא נתנית גט היא תדע דשלחו מתחם כתבו על איסורי הנהה כשר הרי دونמן ذקרא אינו כמו שאור נתינה דבעינן שהיא בו כדי נתינה אלא אנטינה גט קאי ומשום הכל אפיילו כי לא יהיה לה מידי דשהה מ"מ מגורת וא"כ אמאי הכא גבי והנייר שלו אינה מגורת ולפמ"כ היה נראה דאין הכוונה דלא בעין נתינה בנתינה גמורה אלא הכוונה דהנוגע לשויות הגט דהינו שיחא בו כדי נתינה זה הוא דאינו צריך אבל נתינה פשוטה ודאי דבעי וכל שלא נתן גט הנייר אין זה כריתות ולא משום דין השויות של הגט אלא משום דין הכריתות דבעינן.

דיש לומר דבכיה העבר שלה דל סברת
אקנוי אקנוי מהכא כיון דבתחילה היה
שלה ועדין יש סברת מונפשיה עיל
מ"מ כיון שהגת כחוב על ידו עדיפא
ליה למהוי גט דסבירת מונפשיה עיל
לא הוה סברא אלימטא ורקCSI
החסרון של אקנוי אקנוי ודוויך.

מעיקרה הוא עבד שלה ושני מטבלא
ובאמת כבר עמד על זה בבית שמואל
טי' קכ"ד ס"ק י"ז ובחמתת שלמה שם
ישב דבריו ודבריו אינם מוכנים מיהו
מודגמי' בעי דוקא בהיה העבד שלו אי
אקנויי אקי נפשיה עיל משמע
דרבניה העבד שלה ודאי מגורשת אע"פ

1976.08.22 10:20 S. 11.2 S. 97

مکتبہ مذکورہ

የኢትዮጵያ የፌዴራል ስነ ተቋም አንቀጽ ፫ ዓይነት የሚከተሉት ደንብ መሆኑን የሚያስፈልግ ይችላል፡፡

፩ የሚከተሉት ደንብ መሆኑን የሚያስፈልግ ይችላል፡፡

፪ የሚከተሉት ደንብ መሆኑን የሚያስፈልግ ይችላል፡፡

፫ የሚከተሉት ደንብ መሆኑን የሚያስፈልግ ይችላል፡፡

፬ የሚከተሉት ደንብ መሆኑን የሚያስፈልግ ይችላል፡፡

፭ የሚከተሉት ደንብ መሆኑን የሚያስፈልግ ይችላል፡፡

፮ የሚከተሉት ደንብ መሆኑን የሚያስፈልግ ይችላል፡፡

፯ የሚከተሉት ደንብ መሆኑን የሚያስፈልግ ይችላል፡፡

፱ የሚከተሉት ደንብ መሆኑን የሚያስፈልግ ይችላል፡፡

፲ የሚከተሉት ደንብ መሆኑን የሚያስፈልግ ይችላል፡፡

፳ የሚከተሉት ደንብ መሆኑን የሚያስፈልግ ይችላል፡፡